

DACIA

Rio de Janeiro

Decembrie 1957

Tribună de luptă românească

30

de ani de la înfăptuirea

Misărăi Legionare

1927 – 1957

Anul XII
Număr festiv

Rio de Janeiro
Decembrie 1957

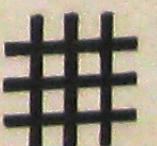
DACIA

Tribună de luptă românească

INCHINARE:

- Comemorări a 30 ani de la înființarea
Miscării Legionare.
1927 - 1957

- Comemorări a 12 ani de la apariția
«Daciei»
1945 - 1957

Corespondenta:
Caixa Postal 236, Niteroi, Brasil

Cuprinsul:

HORIA SIMA
GRIGORE MANOILESCU
MARCEL PREOTESCU
OVIDIU GAINA
FILON VERCA
NIC. IANCU

GENERAL PLATON CHIRNOAGĂ

DR. CONSTANTIN SASSU
I. P. OANĂ

NICOLAE GHEORGHIU
N. TEBAN
SANDU MARIN
MARIN BARBULESCU
CHIRILĂ CIUNTU
DIONISIE GHERMANI
ING. DUMITRU MIHAESCU
DUMITRU LEONTIES
ING. NICOLAE ROSCA
I. G. DIMITRIU
OVIDIU TARLEA
I. G. DIMITRIU
GRIGORE ARBORE

- Neam și Legiune
- Gânduri pentru legionarii de mâine
- Prahova, un simbol legionar
- Legiunea între legendă și realitate
- Un drum spre casă
- Mărturii : supra evenimentelor din Ianuarie 1941
- Legionarii și războiul național contra Uniunii Sovietice
- Valoarea epocală a fenomenului legionar
- Rarăul, o concepție din spiritualitatea legionară
- Ică Tânase
- La 6 Septembrie 1940
- Lagărul din Vaslui la 21-22 Septembrie 1939
- Momente dintr-o prigoană
- În propagandă prin Bucovina
- F. D. C. Bucuresti. Vara 1940
- Frânturi din lupta legionară
- Legionarul Aurelian Mândrilă
- Închisoarea Suceava
- Prof. Mihail Tase
- 3 Septembrie 1940
- Prof. Ion Copuzeanu
- Comemorarea «Daciei»

ASA SE NASC LEGENDELE...

Horia Sima

NEAM SI LEGIUNE.

CRUCEA DE LA MAJADAHONDA

"Drapelul sus si rândurile strânse!"

«Incordarea de viată la care s-au ridicat ei — dacă ne depășește pe noi, vorba noastră, gândul nostru și depășește toată istoria românească — apoi depășește prin același salt tot sufletul de azi al lumii.»

(Victor Puiu Gârcineanu — Răscumpărarea — 1937)

N

UMAI legionarii cari au trăit vremurile de infirpare ale Legiunii si numai cei cari, în tot acest răstimp, dela intemeiere si pâna astăzi, nu s'au elinat de pe pozitia adevărului, pot cuprinde cu ochii mintii măretia destinului legionar. Cei strâni de miscare sau cei instrăinati de ea nu vor vedea în istoria Legiunii decât un sir de izbuiniri si convulsuni, urmate de lungi ani de suferință. Tabloul succesorilor politice obtinute de aceste energii în mars nu e reconfortant: o victorie electorală în 1937, anulată după câteva zile; o semi-guvernare în 1940; un guvern în exil în 1944-1945. Lumea care s'a alăturat nouă pentru că considera iminentă o lungă perioadă de guvernare legionară, a suferit deceptii crude. Perspectivele de realizare ale miscării au fost sfidate cu regularitate sub rotile unei noi prigoane.

Judecat strict rational, acest gen de luptă care depe culmile triumfului apropiat te coboară în abisuri de suferință, pare aventuros și lipsit de sens. Spiritele realiste, adică oamenii care se orientează exclusiv în funcție de conjunctura în care trăiesc, au dreptul să fie alarmati și să protesteze. Ei se aşteaptă la biruina legionară, biruina de atâtea ori promisă și oridecători se înăltă la orizont acest mesaj imbucurător, deatâtaori peisagul se schimbă brusc, făcând loc unui nou capitol de sbucium și tristeti. Indoileile băteau la poarta sufletului. Doința de a evada din această zonă de primejdii permanente în care naviga miscarea este umană. Eroismul, luat ca act singuratec, e o manifestare destul de răspândită a spiritului omenesc; eroismul de durată, consecventă în urmărirea unui ideal, se întâlneste mai rar. Această specie de eroism e rezultatul unei intense explorări lăuntrice. Numai legionarii care au ajuns la un anumit grad de iluminare interioară își pot da seama că există și o legătură intrinsecă a evenimentelor, o istorie mai reală decât aceea care se desfășoară în văzul tuturor, și care, prin natura ei, reclamă perpetuarea spiritului de sacrificiu.

Pentru a interpreta just istoria celor treizeci de ani de viață legionară, trebuie să-i descoperim impulsul fundamental. Ce-a determinat dela naștere cursul ei accidentat? Dece legionarii numai

ARHANGHELUL MIHAIL
Patronul și ocrotitorul Legiunii

arareori au avut parte de bucurii și au purtat pe frunte aproape fără intrerupere cununa martirului?

Miscarea legionară a luat nastere din frâmântările generației care a pătruns în universitate după întâiul război mondial. Dar, spre deosebire de alte organizații politice, miscarea legionară a depășit tendințele efemere ale unei epoci, clăindu-si existența în permanentele neamului. Corneliu Zelea Codreanu, întemeietorul miscării, a pornit la mobilarea tineretului în numele unei concepții de viață, destinate să transforme individul care ajungea în posesiunea ei într-o energie națională. Individual era initiat în arhitectura launtrică a neamului nostru, pentru a câștiga stabilitate internă și pentru a da un sens constructiv puterilor lui de creație. Adeziunea individualului la miscare se opera din interior, după ce s-a insusit datele fundamentale ale sufletului și istoriei românesti. Legiunea avea o îndoită viață: o activitate politică propriu zisă, în care se recunosteau semnele distinctive ale unui partid, și o preocupare educativ-spirituală, care servea de suport celei dintâi. Cuibul, unitatea de bază a organizației, în care își făcea legionarul educația, era icoana în mic a patriei. Rezultatul trecerii individualului prin această școală trebuia să fie câștigarea deprinderii de a cerceta ființa neamului și de a intra în dialog cu el, pentru a-i înțelege și urma aspirațiile.

Concepția de viață legionară stabilea perspectiva justă de realizare a individului, succesiunea de planuri în care avea să se desfășoare viața lui pentru a atinge plenitudinea de manifestare. «Individual în cadrul neamului; Neamul în cadrul și în slujba legilor Dumnezei», iată formula la care s'a oprit Căpitänul, pentru a defini esenta filosofiei legionare. Formula epuizează toate aspectele existenței și se aplică cu egal succes în societate și în viața sufletului omenește. În istoria omenirii, turburările provin din faptul că unul sau altul din termenii relației individ — neam — Dumnezeu nu e pus în valoare sau chiar oprimat, împiedecat să se afirme, iar în viața launtrică a individului subplantarea personalității de diverse complexe sufletești se dătoresc acelorasi cauze. Un individ care nu respectă această ierarhie de valori, care se pune pe sine în centrul existenței, sau care crede că se poate dispensa de unul din termenii superiori, Dumnezeu sau Neamul, se auto-mutilează, își amputează propria lui ființă de o serie de posibilități creațoare. Armonia originară a sufletului omenește e sfâșiată și

efectele nefericite ale acestei desordini interne se pot urmări și în viața popoarelor.

Când se vorbește de «destinul național», «destinul unui popor», expresiile nu sunt lipsite de sens. Neamurile ca și indivizi și personalitatea lor. Au caractere specifice, după care se disting unul de altul; în istorie, în cultură, ele se vor afirma conform acestor predispozitii. Neamurile se nasc cu o zestre spirituală. «Destinul unui popor» este trecrea din stadiul potential în stadiul de manifestare a originalității lui creațoare. Destinul național nu trebuie confundat cu un ideal oarecare și cu atât mai puțin cu un obiectiv politic de mai puțină importanță. Un ideal, când este bine ales, reprezintă o funcțiune tranzitorie a destinului, un moment de incorporare al lui. Destinul este proiecția inalterabilului național în istorie; este specificul reactiunii lui față de eveniment; e modul său de comportare în istorie și în cultură. El reprezintă constantă istorică și culturală a unui popor și îl însoteste dela nastere până la dispariție.

Destinul unui neam decurge asadar din personalitatea lui. Dar nu trebuie să-i corupem înțelesul confundându-l cu notiunile de fatalitate sau predestinare. El e creație liberă. Singura «predestinare» a unui neam este să se realizeze conform geniu lui său particular, aducând o contribuție proprie la cultura omenirii. Aici intervine munca individualui. Responsabilitățile lui depășesc sfera restrânsă a vietii lui personale și se extind asupra colectivității din care face parte. Individual este chemat să desfășoare ogorul spiritual al unei națiuni. Mărire sau pierdere popoarelor atârnă în primul rând de vrednicia lui.

Generația de tineri care își strânsă mai târziu rândurile în cadrul miscării legionare venea cu o notă distinctivă față de celelalte partide. Tinerii acestia se atasaseră de ființa interioară a neamului, îi simteau bătăile de înimă, îi recunosteau cadrul istoric și voiau să intrușipeze ceva din tainele și frumusetile lui. Noua generație era pusă în alternativă să se piardă în meandrele politicianismului sau să-si creeze un instrument propriu de a exprima în politică tării, care să corespundă concepției ei de viață. În aceste momente de cumpănă, când nu se stia cări tendințe vor ieși biruitoare, a apărut Corneliu Codreanu. La semnalul lui s-au risipit toate nehotărîrile și noua generație a optat pentru politica destinului național.

După războiu se punea problema unei noi orientări în toate domeniile. Rupându-se de destinul neamului, vechea generație n'a fost în stare să dea un nou impuls energiilor naționale, să elaboreze un

nou ideal pe măsura necesităților schimbate ale vremii. Odată cu realizarea României Mari, parea că s'a oprit în loc istoria. Pregătirea zilei de mâine nu turbura conștiința oamenilor politici. «Să păstrăm ce avem», era tot ce se putea afla ca înțelegere politică dela vechea clasă conducătoare. Tinerilor li se recomanda să se bucure de roadele victoriei. Atâtătea posibilități li-se deschid. Fiecare să-si vadă de rosturile lui, pentru că a trecut vremea idealurilor. Iar dacă îl atrage politica, să se acueze pe lângă cei ce detin puterea. În definitiv, nu-i mai aproape de trup cămasa decât haina?

Miscarea legionară s'a ridicat contra acestor mentalități statice în viața publică, contra imobilizării clanurilor creațoare ale națiunii. Imobilismul în politică e tot ce poate fi mai funest pentru viitorul unei națiuni. Odată cu intregirea României, nu s'au realizat toate aspirațiile poporului nostru. A cere unei națiuni să trăiască fără ideal, e o absurditate. Idealurile nu tin o vesnicie — e drept — dar funcțiunea idealului rămâne permanentă. S'a amplificat un ideal, idealul unității naționale; acum altul trebuie să-i ia locul. Conștiința națională nu poate fi suspendată în vid, nu poate fi împiedecată să gândească asupra viitorului. A transforma o generație într-o organizație de acaparatori ai bunului public, nu e un ideal. E o licitudine a patrimoniului național.

Noul ideal nu poate fi scos din cărti sau împrumutat de peste hotare. El trebuie să se contureze din consultarea liniilor de forță ale neamului. Destinul național trebuie solicitat să-si găsească o nouă aplicatie, o nouă întruchipare istorică, potrivită cu împrejurările schimbante în care ajunsese poporul român. Ceeace se cerea după războiu, era ca naționalismul extensiv, realizat în mare măsură, să fie urmat de un nationalism intensiv. După satisfacerea revendicărilor teritoriale ale poporului nostru, trebuie să se pună accentul pe consolidarea internă a tării; o umplere a acestui spatiu, o descătușare a energiilor naționale, împiedecate până acum să se afirme din cauza vicisitudinilor istorice. O creație imbelsugată în toate domeniile: economic, social, cultural. Massele populare trebuie să se scoată din inertie, bucurându-se de o largă solicitudine din partea guvernantilor. Ridicarea nivelului de traiu al populației nu-i numai o chestiune de dreptate socială — cum predică curentele socialiste. Abia după ce multimile sunt salvate din mizerie și nestînlăț, geniul unui neam se poate manifesta în toată plenitudinea. Baza de selecție a talentelor se amplifică. În loc de a reprezenta o pătură restrânsă din populație, se largeste până la marginile unei națiuni.

Aceasta era directia ce voia să o împriime mis-

carea legionară statului. Chiar păstrarea hotarelor nu era posibilă fără de o profundă innoire a viații publice. Numai un popor maturizat politic este și de înalt nivel creator și respectat în viața internațională. Vidul politic dintr-o tară atâtă poftă de cucerire a altor popoare. O Românie Mare «cu picioarele de lut» nici nu se putea cel puțin apăra.

Politica externă în măsura mai mare chiar decât politica internă trebuia supravegheată de spiritul națiunii. În acest domeniu greselile sunt și mai puțin îngăduite, pentru că pot duce la pierderea independenței naționale. Fără îndoială, politica externă evoluază cu lumea care se schimbă împrejur. Dar efortul de adaptare trebuie să se mizeze totuși pe o anumită constantă și anume, să nu piardă din vedere linia destinului național. Orice schimbare de politică externă trebuie să se facă cu garanții necesare că acest destin nu va avea de suferit. În definitiv, rostul politiciei externe este să ferească națiunea de alterarea eului său istoric. O politică externă nu se face pe bază de expedient. Ea este bună numai atunci când urmărește să creeze națiunii condiții optimale de dezvoltare a puferilor ei creațoare.

Procesul de degenerescență al vechii clase conduceătoare era atât de înaintat încât nu a reaționat înci chiar atunci când a pierdut controlul puterii și o curtezană de origine străină ajunsese să împartă demnitățile statului și să hotărască de viața și de moarte națiunii noastre.

Miscarea legionară s'a luptat să ridice nivelul politic al tării. Problemele ce le aducea în desbaterea opiniei publice întemeietorul Legiunii, primeau atmosferă îmbăcisătă a vietii publice. Manifestele lui, discursurile lui, limbajul ce-linea înoricăriile, vibrau de iubire de neam. Interese individuale, partide, stat, putere, politică externă — toate acestea notiuni încalcate de politicieni — erau revalorizate de pe piedestal național eterne. Legiunea cerea ca politica tării să se pună de acord cu permanențele neamului.

Acest fel de a concepe responsabilitățile guvernației îsbea în comoditățile de găndire și de traiu ale vechii clase conduceătoare. Cum doctrina legionară exercita o mare atracție asupra tineretului, vechile partide se vedea subplantate în existența lor. Valul de popularitate stârnit de propaganda legionară era inevitabil. El nu putea fi evitat decât în donă moduri: sau ca vechii clăsi conduceătoare, în fata «răsmeritei» tineretului să facă un efort de reexa-

minare a propriilor ei concepte politice sau ca noua generatie să renunțe la cucerirea ei spirituală.

Făcând această confruntare de pozitii, pentru a stabili originile conflictului intre noi si lumea veche, nu vrem să afirmăm ca miscarea legionară ar detine un fel de monopol al patriotismului pur. De parte de noi aceste gânduri. Noi ne socotim continuatori ai tuturor acelor eroi si martiri ai neamului românesc care s'au identificat cu destinul lui. Ne simtим solidari cu mariile fapte de arme din trecutul nostru, cu marii domnitori, cu marii revoluționari si oameni politici, cu vizionarii scrișorii si gândirii românesti, cu generația care ne-a dat Unirea, cu generația care si-a sărsat sângele în războiul de întregire. Toate aceste pulsări ale trecutului le-am absorbit în ființa noastră, le-am cultivat si am voit să le perpetuăm. Noi nu ne-am rupt din făgăduiul neamului. Hiatus-ul vietii nationale s'a produs la conducețorii de după răsboiu. Cu exceptii onorabile, si lăsând deoparte pe oamenii de treabă, membri ai vechilor partide, care însă n'au jucat un rol decisiv in viața publică, profesionistii politicii românesti s'au instruit de Eminescu si de sângele curs în transe.

Noi reluam prin propriul nostru efort vechile tradiții, în timp ce conducerea politică impingea pe nesimtite tara in sfera unor interese străine de neam, uitându-si de cele mai elementare obligații față de el.

Ciocnirea era inevitabilă. Stat si Natiune devinseră două entități ostile. Statul fusese acaparat — in special dela venirea Regelui Carol al II pe tron — de o minoritate antinatională, care se folosea de forta lui de represiune pentru a înăbusi clanurile națiunii. Soarta legionarilor ar fi fost cu totul alta dacă s'ar fi arătat ceva mai nepăsători cu soarta neamului. Dacă Corneliu Codreanu ar fi acceptat să intre sub tutela carlistă in 1938, dacă în 1940 am fi fost de acord să astrigăm «Trăiască Legionea si Generalul», in loc de «Trăiască Legionea si Căpitanul», sau dacă in timpul refugiuului in Germania n'am fi văzut nici-o dificultate să ne numim «miscare national socialistă» in loc de miscare legionară, desigur că legionarii nu ar fi fost purtati ani după ani din închisoare in închisoare si dela loc de executie la loc de executie; dacă oportunitismul ne-ar fi călăuzit activitatea noastră politică, nu ne-am fi angajat in întreprinderea plină de primejdii si fără perspectivă a guvernului dela Viena; iar, mai recent, dacă legionarii s'ar fi arătat mai perneabili propagandei comuniste, n'ar fi fost exclusi

dela toate amnistii, reducerile de pedepse si eliberări efectuate de actualul regim.

Valul de persecuții prin care a trecut miscarea si teribilele ei pierderi de vieti omenesti se datorează onoarei de a reprezenta cu consecvență destinul național. A fost o luptă inegală, deoarece fortele destructive interne, oridecători au pornit la atac contra noastră, si-au asigurat concursul unei forte externe.

Dacă miscarea legionară nu ar fi avut un substrat sufletesc, de multă vreme ar fi închinat steagul. Dar ca instrument al destinului național, trebuia să enoreze această poziție. Capitularea miscării nu privea numai propria ei existență, ci ar fi avut repercusiuni asupra totalității naționale. Odată cu disparitia Legionii, s'ar fi intrerupt firul imanenteelor istorice ale neamului nostru. Noi am fi fost bucurosi ca această sarcină uriasă să o împărtăsim cu celelalte partide, dar cum ele si-au întors fata dela națiune, au rămas singuri legionarii să străbată acest drum anevoie si să primească toate loviturile.

In politică, într'o campanie militară, numai succesul hotărâste de valoarea unei acțiuni. O acțiune impecabil concepută, daca pe teren esuiază, nu poate fi bună. Mai trebuie să ne lămurim însă despre ce fel de succes este vorba. Succesul unui individ, succesul unei conspirații, sau al unui partid?

Dacă succesul se răsfrângă numai asupra acestora, acțiunile de mai sus nu pot fi clasificate intre acțiunile politice. Politica are un singur inteleș: ansamblul de mijloace cari promovează realizarea istorică si culturală a unei colectivități etnice. Politica se face de indivizi, de grupe, dar ca părți integrante ale națiunii. Un succes politic presupune asadar că națiunea a avut ceva de căstigat de pe urma lui. In Februarie 1938, biruina clicii de conspiratori din jurul Regelui Carol a însemnat o gravă infrângere pentru națiune. Dacă plecăm dela această semnificație, succesele politice se judecă după un alt criteriu: după gradul de reprezentare al destinului național, după aportul lor la înălțarea unui neam in istorie. Dar se mai poate întâmpla si altceva: nu un succes, nu o mare biruină, ci o lovitură primită, o mare durere a națiunii să indeplinească aceeași funcție. Tragerea lui Horia pe roată sau uciderea lui Tudor Vladimirescu, au actualizat destinul neamului in constința poporului român cu o intensitate incomparabil superioară unei victorii. Tocmai prin aceste pilde înfricoșitoare de statonnicie in slujba neamului — aceste înfrângeri aparente — destinul național s'a propagat in massa românească cu un dinamism nemai întâlnit până atunci.

Tot astfel repetatele prigoane pe care le-a suferit miscarea nu pot fi trecute printre înfrângeri, dacă destinul național, surghiunit dela suprafața vietii politice românesti, surghiunit din stat, nu și-a mai găsit alt mijloc de expresie decât mucenicia noastră; pentru a ne usura soarta ar fi trebuit ca noi insine să dezertăm din frontul naționii si să facem cauză comună cu prizonierii ei.

Politica oportunistă, idolul vechii clase conducătoare, n'a mai functionat la 23 August 1944. Si ce n'au făcut autorii actului ca să functioneze! Un aliat trădat, o tară asvârlită dementei sovietice, sale golite de tineret, ca după o instructie sumară, să moară cu zecile de mii in muntii Tatrei. Si tot acest tribut săngeros impus din nou nației, numai pentru a se putea continua o existență politică parazitară. Pentru a ispăsi «crima» alianței cu Germania, au găsit tapiispăsitori tot pe legionarii care zăceau in fundul ocnelor sau erau trimesi pe front cu ordine de lichidare. N'au crutat nici pe Mareșalul Antonescu, acela care le făuse la 21 Ianuarie neasteptatul si nemeritatul serviciu să-i reduecă la putere.

După afâtea dovezi de lealitate fată de comuniști, formațiile politicianiste ale tării au crezut că au câștigat bunavointa noilor stăpâni si că fortuna din Răsărit va trece din nou peste capul lor, asa cum s'a petrecut si pe timpul când Nemții dominau Europa. Deastădată însă tomai acest Joe usor ales al oportunistelor, pe care l-au practicat toată viața lor in detrimentul tării, le-a fost fatal. Ei n'au putut să vadă că la 23 August nu s'a operat o simplă schimbare de front, ca atunci când si-au căutat salvarea la Berlin, ci au impins tara in aria de bătaie a unei revoluții. Dacă ar fi fost oameni politici autentici, meseria lor, formația lor intelectuală, i-ar fi impiedicat să facă această gresală grosolană. Cum ei nu erau oameni politici, nu puteau citi pe harti avertismentele destinului național. In zilele când s'a revărsat puhoiul sovietic in România, tăraniii au dat dovedă de mai mult simț politic decât ei. Si tu alt destiu, destinul împlacabil al unei revoluții, i-a lăsat in primire, transformându-i in martiri fără voie.

Ce moment de neuitat, când puscărișii perpetui ai statului român, legionarii, au primit in celulele lor transfigurate de suferință, pe prizonierii lor de ieri. Prizonieri de toate categoriile politice: prizonieri din vechi partide, carlisti, antonescieni. Au împărtit cu ei patul, hainele, mâncarea, suferințele si speranțele. Abia când au poposit îndărătul gratiilor, au inteleș ce-i tine pe acești oameni, ce forta uriasă de rezistență se degajează din comunica spirituală cu Neamul si cu Dumnezeu. Sub-

actiunea instrumentelor de tortură, chinuiti de foame, suferind de frig si umezeală, umiliți si batjocorați, au făcut amara experiență că nu se poate clădi fericirea personală pe nefericirea neamului. După ce comuniști i-au despăiat de averi si onoruri, după ce le-au răpit libertatea si i-au supus la caze grele, au descoperit instării că închisorile nu erau populare cu infractorii statului si că in intumecul lor zâaceea pus sub zâvor însoțit sufletul neamului.

Ei insisi au fost siliti acum de evenimente să lupte in primele linii ale destinului național. După ce au căzut in mâinile comuniștilor, nu le-a mai rămas alt titlu de afirmație in fata asupitorilor decât alipirea de neam si credinta in Acela care guvernează toate popoarele. Suferinta le era usurată, gândindu-se că chinurile lor nu sunt zadarnice, că prin celule si prin propriul lor suflet trece frontul naționii, angajate într-o luptă pe viată si pe moarte cu cufropitorii. Destinul unui popor, care, in vremuri de pace, părea o nebuloasă a gândirii, reală doar in mintea cătorva exaltati, acum, când toate valorile naționale erau supuse unui proces sistematic de falsificare, pentru întâia oară s'a relat acelor constiințe cu o intensitate durerosă.

Astăzi miscarea legionară nu mai e singură in reprezentarea destinului național. Functiunea ei in cadrul neamului nostru s'a generalizat. Imprejurările năprasnice prin care trece poporul român sub ocupatia sovietică a obligat imensa lui majoritate să se alipească strâns de ființa lui, pentru a-i apăra integritatea spirituală.

Tragedia de astăzi a poporului român nu va fi zadarnică, dacă unitatea de destin, plânișdă sub regimul tiraniei comuniste din sacrificii fără număr, va deveni, după eliberarea României, o achiziție durabilă a clasei conducătoare. Partidele de mâine trebuie să invete ceva din teribila lecție a istoriei: din programele lor de guvernare să nu lipsească politica destinului național.

Grigore Manoilescu

Gânduri pentru legionarii de mâine.

AND va fi acel mâine nu stim... Poate intr'o lună, poate intr'un an, poate peste zece. Dar va veni odată acel mâine în care Români vor putea să-si hotărască singuri soarta; poate pentru întâia dată în istorie, într'adevăr liberi.

Prefacerile în fata căror vom sta în toate domeniile vietii naționale vor fi atât de mari, atât de adânci, atât de hotăritoare pentru rosturile neamului nostru într'un lung răstimp, încât suntem îndreptăti să privim epoca ce va urma eliberării ca o nouă intemniere a țării, ca o nouă rânduire a vietii neamului, o nouă «descălecare».

Dacă materialul din care se va ridica zidirea noii României va fi în mod necesar acela — bun sau rau — pe care ni-l-a pregătit omnia politicienilor dintre cele două răsboi și anii de robie comunistă, spiritul în care se va zidi România de mâine trebuie să fie cu totul nou. Un duh Tânăr, creator, «îndrăznet în cele bine chibzuite», trebuie să stăpânească viața națională de mâine.

Nu reîntorcere nostalitică la vre un trecut politic — oricare ar fi el — ci pregătirea voinica a viitorului neamului românesc în veacul care vine.

Nu reforme timide ale instituțiilor de Stat de ieri sau de azi, ci instituții noi pe măsura nevoilor naționale de mâine.

Nu refacerea economică bazată pe compromisuri și cărpeli, ci creare metodică a bazelor de dezvoltare ale unei economii naționale care să poată vietui și prospera în cadrul noilor condiții economice ale lumii.

Nu izolare externă, ci insotire cu toate popoarele din spațiul dunărean în spirit de confraternitate și respect reciproc.

In toate ramurile vietii naționale nu reîntorcere, reforme, refacere, reluare, restrukturare, reorganizare, ci zidire nouă și temeinică pentru ziua de mâine.

★★★

Intr'un asemenea climat de innoire din temeli, care poate fi contribuția legionarilor, care poate fi aportul spiritului legionar la zidirea României de mâine?

Legionarii au visat totdeauna o Românie nouă, curățată de păcatele trecutului, inviorată de un suflu Tânăr, creator. În incepurile ei Legiunea a iost similară să ducă o luptă cu teluri negative: să lupte împotriva comunismului, împotriva politicienilor corupți care stăpâneau țara, împotriva străinilor care dominau viața economică. Dar chiar în acele timpuri străbătea ca o prefigurare a zilelor de mâine, gândul constructiv manifestat în taberile de muncă, în comertul legionar, în studiile găditorilor politici și mai ales în grija pregătirii omului nou,

capabil să facă față nevoilor de mâine ale neamului.

Dacă a reusit în ceva, a fost tocmai în pregătirea omului nou. Nu a omului nou considerat individual — legionarii având și ei păcate, ca toti pămânenii — ci a omului încadrat în viața neamului. În vremurile de luptă, legionarii au făcut dovada aceluia spirit de sacrificiu constient, rar întâlnit în istorie. Au murit cu sutele, cu mii, în prigoana lui Carol II și a oamenilor lui, în răboiu și în robia comunistă.

Îndrăznind să infrunte teroarea rosie în fel și chip, fățis sau în taină, ei au contribuit hotărîtor la formarea spiritului național, de răzvrătire

CORNELIU ZELEA CODREANU
Intemeietorul și Căpitanul în veci al Legiunii

dispreuțitoare contra «fortei» stăpânitorilor de azi, răzvrătire măruntă, de fiecare zi, la fiecare om care caracterizează starea de spirit din țară, astăzi.

Desigur acei care azi în România se socotește legionari sunt mult deosebiți de acei de acum treizeci de ani. Legionarii din prima generație, cei încadrati în Legiune înainte de 1937, au murit mai toti în lupta legionară, în răboiu, în prigoana comunistă. Nu stim cătă mai trăim dintr'acei vreo două sute, cari în fata săcruilor celor căzuți în Spania, anii după «jurământul Mota-Marin». Dintre puțini care am supraviețuit, unii au murit sufletește — mai ales aici în refugiu — și renegă trecutul, se ruseștează că au fost legionari sau se pretendă a fi legionari, atunci când nu mai sunt demult în suflet. Toti am imbatranit.

★★★

Ce n'a murit, ce n'a imbatranit, e spiritul legionar. El nu trăeste azi numai într'acei ce se recunosc legionari, ci în întreaga generație menită să zidească România de mâine.

Formele în care acest spirit se va manifesta mâine, după eliberarea țării, vor fi desigur total deosebite de cele ale incepătorilor; ca și în trecut ele vor fi impuse de nevoiele Tânăr și Neamului în acel răstimp. Cum aceste nevoi vor fi cele de creație rodnică în toate domeniile vietii naționale, efortul legionar în viitor va trebui să fie în primul rând constructiv.

Ce pot aduce legionarii mai mult decât ceilalți

Români în acest domeniu, este spiritul lor tradițional de sacrificiu, desprinderea de egoismul individual, de grup, de clasă sau de partid, pentru a-și folosi toată puterea de muncă numai și numai în folosul neamului.

Aceasta depășire a egoismului individual, care a dus pe legionarii de ieri la acceptarea voluntară a morții, trebuie să se manifeste la legionarii de mâine într-o formă de eroism poate și mai greu de făptuit, eroismul de durată al servirii exclusive a neamului și a țării în viața de toate zilele.

Generația legionară care va activa în momentul liberării țării, trebuie să renunțe la orice poftă, la orice ambicie de moment, nu numai pentru ea dar chiar pentru întregul neam, să se jertfească pentru a pregăti o temelie trainică României de mâine. Răspunderea ei în fata generațiilor de mâine și uriasă. Niciodată o generație nu va putea să facă atâtă, bine sau atâtă râu, ca acea care va conduce România după eliberare. De vrednicia ei atâtă dacă neamul românesc își va cucerî un loc de frunte în credință, în știință, în artă și chiar în conducerea politică a omenirii de mâine sau va fi pentru ea doar o sarcină, o națiune «ne-desvoltată» cersind ajutorul ca să poată trăi.

Răspunderea e uriasă, dar ce minunată e misiunea istorică a legionarilor de mâine, acea de a duce la îndeplinire indemnul profetic al lui Mota:

«Să faci, Căpitane, o țară ca soarele sfânt de pe cer!»

Grupul văcărenilor

PRAHOVA, UN SIMBOL LEGIONAR.

PRAHOVA, mai mult de cât un nume, este un simbol care exprimă o bucată din pământul românesc, cu munti, cu ape si cu oameni la un loc, cu lacrimi si zâmbete, cu flori si sânge, cu sufletele mortilor nostri locul de odihnă al visurilor noastre.

In Prahova, istoricul de mâine va găsi, cu mai mare usurință poate de cât în alte părți, evidența caracterului românesc, care a permis continuitatea, peste secole intunecate, Neamului nostru.

Trecutul, cu toată plenitudinea manifestărilor sale, ne îndreptăteste să tragem această concluzie. Si incerc să evaluez aceste manifestări, prin ceva care subordonează existența noastră unor necesități interioare și cări, la rândul lor, sunt produsul unei concepții de viață.

Acest mod de a considera viața și lumea, care fac parte integrantă din însăși structura României, își evidențiază cu claritate profundul său sens, în Prahova.

Ori ce socoteli s-ar face, ele sunt dintru început gresite, dacă nu se tine seamă de acel coeficient, pe care-l reprezintă sufletul românesc.

Si aceasta este speranța noastră. Căci ori căt de diabolici și bine pregătiți vor fi dusmanii nostri, nu ne vor intelege și de aceea nu ne vor putea distrugă.

Privind în urmă, vedem în Prahova un tip de Român, în care sunt armonizate cu măestrie în jurul unui puternic sentiment de libertate, notele predominante ale provinciilor din Nordul, Sudul, Estul și Vestul Tării.

Prahoveanul e vesel, comunicativ, sprinten la minte, are o bogată imaginatie și este înzestrat cu spirit comercial. E dărzi, perseverent, e larg la suflet, fără a fi risipitor și are un puternic sentiment de dreptate. Născut la poalele muntilor, înălțimile nu-l sfiesc, și îndrăznește, iar odată cu cămpia care se întinde până pe malurile Dunării, orizontul i-e larg, incurajându-i dorința de libertate care se manifestă puternic pe toate planurile vietii sale.

Până la cotropirea Tării de către comuniști, prahoveanul, fie că tăia piatra sau lemnul, fie că lucra pământul, era foarte rar simbriș. Producea și își comercializa produsele singur, de cele mai multe ori limitat la bratele familiei sale.

Marea industrie, care l-a atras, cum era și normal, nu l-a desrădăcinat, nu l-a proletarizat. Fabrica n'a reușit să-l scoată complet de la ogor, vie, pomar, ori micul său atelier, nu numai sufletește, dar și de fapt, în ea mai mare parte a anului.

Nici armata și nici slujbele publice nu aveau mari atracții pentru prahoveni. Marea majoritate

a celor ce puteau studia alegeau profesiunile libere, implindu-si serviciul militar la regimenteri, alături cu prietenii din sat.

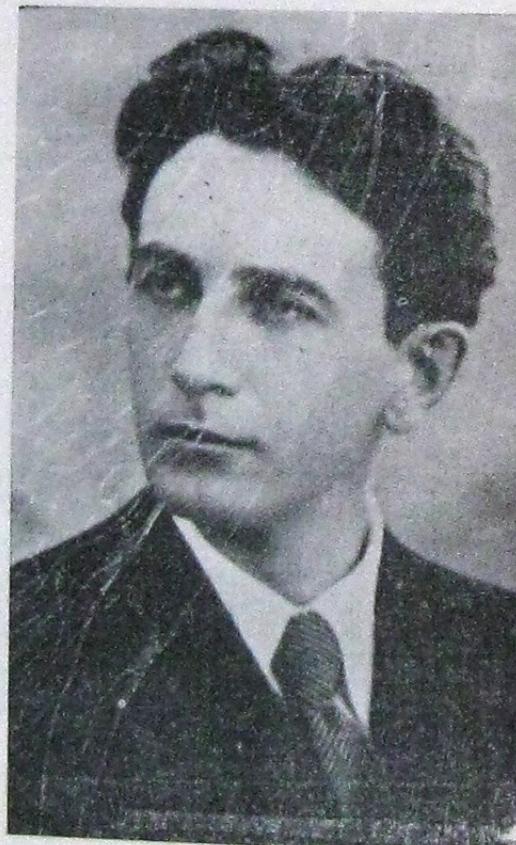
In politică, era mereu în opozitie, chiar dacă partidul său era la putere și ploieștenii se scuza de proastele administrației municipale, invocând faptul că, în majoritatea cazurilor, nici primarii, nici consilierii și nici funcționarii superiori nu erau prahoveni.

Prahovenii n'aveau timp de pierdut...

Viața se desfășura multumitor și numai când presiunea camarilei și a regelui Carol II, începuse a se face simțită, prahovenii la început mai mult din spirit de frondă de căt din convingere, și-au dat seamă că și ei aveau ceva de spus.

Aceasta era atmosfera la începutul campaniei electorale din 1937.

Dacă până atunci au rămas departe de fră-

HORIA SIMA
Seful Miscării Legionare

mântările politice, abuzurile și fărădelegea guvernelor le-au dat de gândit.

La începutul campaniei, Organizația Legionară de Prahova era slabă.

In afara Grupului Studentesc și Grupului F.d.C., puține erau elementele de valoare ale organizației județene.

Partidele politice, care nu voiau de căt votul prahoveanului, lăsându-l în voia Domnului restul timpului, îi erau mai dragi, căci voia Domnului era mare pentru Prahova. Când însă voia Domnului a fost înlocuită cu voia lui Carol II, Organizația Legionară din slabă a devenit foarte puternică, iar alegeri județul, care în mod practic fusese până atunci împărțit între liberali și tărâniști, acordă Miscării Legionare majoritatea voturilor.

Prigoana care a urmat, a scos în evidență, mai mult de căt o stare de spirit, o conturare a prahovenului asa cum până atunci nu avuse ocazia de a se manifesta.

Dându-si seama că regele nu glumeste, prahovenii l-au luat în serios.

Cu căt atacul era mai puternic, cu atât Organizația se întărea mai mult. Opinia publică era de partea noastră, apărătoare noi elemente și din ce în ce mai bune, iar, după condamnarea Căpitănu lui, marea majoritate a prahovenilor aștepta zi de zi începutul unei revoluții pentru dărâmarea guvernului. Nimeni nu-si mai făcea nici o iluzie.

Cred că niciodată în trecut, prahovenii n'au adunat atâtea arme și explozibile ca în acea epocă. Dinamită, grenade, arme de toate felurile, — unele bune de muzeu, — ne soseau fără să facem nici un efort. Nu exista organizație care să nu-si aibă depozitul bine îngrijit, ascuns în vreo pivnită, în casa sau fabrica unei persoane, pe care polizia n'o putea bănuia.

Cu tot aparatul statului politist a lui Carol II, cu jandarmii și sutele de agenți cari forfoteau pretutindeni, organizația noastră nu a avut nimic de suferit până în toamna anului 1939.

Ori considerând mijloacele de cări polizia dispunea și inversunarea cu care se ducea prigoana, putem trage concluzia că ar fi fost imposibilă nu numai menținerea unei organizații de rezistență cu capacitatea de luptă a organizației prahoveni, dar ar fi fost imposibilă însăși supraviețuirea Organizației fără sprijinul efectiv al prahovenilor indiferent de credințele politice anterioare.

Gh. Teodorescu, Miti Dumitrescu, Lucian Caramălău și Mihail Tase oameni exceptionali și adesea călăuze ale spiritului prahovean, împreună cu Cezar, Traian și Gabriel Popescu, Nelu Moldoveanu, Gigi Paraschivescu, Ovidiu Isaia, Jean Ionescu, Marin Stănculescu, Ion Vasiliu, Nicu Comănescu, Gogu Stefanescu, Alecu Cojocaru, Dumitru Filip, Zosim Danieleșcu, Constatin Stegărescu, Carol Căzăneșcu, Badea Popescu, Ion Ciupală, Gh. Cărciumaru, Victor Enăchescu, Măntălău, Ion Samoilă, și mulți alții, n'au format, asa cum adversarii socoteau, un grup de «zăltăi», formând «grup»,

numai după moarte. El veneau din toate cercurile sociale, cu formații profesionale și intelectuale difere, bine pregătiți pentru viață, dar dominati totuși de o unică idee, acea a dreptății, a libertății și a demnitatei naționale.

Era problema care li se punea lor, problema care nu se punea nouă tuturor (problemă care încă nu se pun).

Epoca frondei, epoca de desinteres pentru bu-nul mers al treburilor Tării trecuse. Trecuse și epoca credinței în cinstea regală.

Nemultumirile se transformau în revoltă, care se accentua în măsura în care prahovenii își dădeau seama, că metoda de guvernare a regelui nu era o simplă metodă de autoritate, căt o reinvenire a celor mai abiecte metode levantine, unde corupția, nepotismul, bunul plac, își dădeau mâna, aruncând pe umerii Tării un sirag de crimi și silnicii.

Legea a început să dispară încă de pe timpul când jandarmul o făcea și o execuță din motive politice și la ordinul politicienilor. Dar acum nu mai există nici lege, nici justiție. Regele și oligarhia călcând cu brutalitate legea, în momentul când aceasta nu le mai servea, trecând prin foc și sabie o generație întreagă, au provocat revolta care era cu atât mai adâncă, cu căt fără de legile se acumula.

Dacă până la uciderea Căpitănu lui, prahovenii au fost tinuti în frâu datorită temei posibilelor represaliilor împotriva celor din inchisori, din acel moment însă, revolta s'a transformat într-o nestrâmutată hotărire de dărâmare a Guvernului. Miti Dumitrescu a plecat în Germania, întorcându-se de acolo cu certitudinea morții Căpitănu și socotele personale încheiate. Drumul pe care îl avea de urmat era violent. Dar nu avea altul. El stia că «violentă nu schimbă nimic în sine. Ea însă redescăpetă și reduce aminte». Actul lui Miti Dumitrescu și al echipei lui, n'a fost un act determinat nici de exaltare, nici de ură. A fost, după însăși cuvintele lor, ... «expresia unei dureoase necesități».

«Atâtă dor am, să stii voi și Neamul că am petrecut cu sângele și sufletul nostru o credință. Istoria va judeca dacă am gresit sau nu, însă nu va putea uita «pretul» acestei greseli, de va fi gresală...»

Atunci, Prahova și-a rupt cătușele aurite.

Demnitarii Tării, cărora nu le lipseau alte călăuze pentru a fi într'adevăr buni conducători, în afară de cinste, de onoare, de caractere, au fost avertizați. Nici furia săngeroasă cu care s'au asvârlit asupra Tării întregi în noapte de 22 Septembrie 1939 și după aceea, n'a potolit neînfricata hotărire a prahovenilor de a merge mai departe pe drumul care nu mai avea întoarcere.

Tineretul prahovean, în acele timpuri, nu-si punea problema unei simple supraviețuirii, ci supraviețuirii unor principii cari îi erau mai scumpe de căt propria-i viață.

«Din dragoste adâncă fată de acest pământ, frâmantat de săngele atâtore martiri, din dragoste pentru Neamul acesta, vom încerca să rupem o frântură din trupul urias al viermelui conducător ce roade fiinta Neamului»...

Nu era vorba de un fanatism orb, impletit cu iluzia unei morți eroice, ci moarte, era privită ca o consecință a luptei, care trebuia dusă chiar cu acest pret, dacă era nevoie.

Pretul fixat de rege era mare. Dar rezultatul la sfârșitul socotelilor compensa. Si prahovenii nu s-au sfîrtit să-l plătească.

Cu acest sentiment au intrat în luptă în 1937 și au continuat lupta în 1938 și 1939, până pe străzile Brasovului și Bucureștiului în 1940, și după aceia până astăzi. Esenta luptei nu s'a schimbat, chiar dacă între timp a căpătat culori diverse. Si tot asa nici esenta spiritului prahovean nu s'a putut schimba.

Când în 1953 la procesul lui Ică Tânase, judecătorul comunist îl întrebă pe Ion Samoilă, veteran al luptelor prahovene, ce voia să facă cu armele pe care Militia le găsi se asupra lui, acesta îi răspunse surprins:

«Ce puteam să fac cu ele? La icoană, nu voi am să le pun!»

Era exprimarea aceleiasi nestrâmutate hotărîri de a lupta, de a continua lupta până în ultima clipă. Era rândul său să cadă. El o stia. Dar tot atât de bine stia, că altul îi prinde steagul și merge mai departe, jalonând un drum spre invierea neamului românesc.

E un exemplu, dintre mii, de sublimă perseverență care merge până la jertfa supremă, dar nu poate ceda.

Această intransigentă nu are nimic de a face cu noțiunile de perceptie ori intelegerere, ci cu acele exigeante interioare cari de undeva din fundul pământului merg prin om până la Dumnezeu...

... «Priviti cu incredore viitorul. Nu ultat că Neamul românesc are o misiune sădită în el de Dumnezeu și că există o linie de onoare a Neamului»...

iluzia unei morți eroice, ci moartea, era privită ca o cari Militia le găsise asupra lui, acesta îi răspunse

Au fost ultimele cuvinte ale lui Miti Dumitrescu, adresate Prahovei.

Din acel moment el s'a despărțit de tot ceace omeneste și putea legă de pământ.

A mers senin, intru întăpinarea mortii, cu constința impăcată, privind viitorul.

Pentru el și pentru sutele și mii de prahoveni cari au căzut în lupte, în închisori sau prin fundurile Siberiei, «linia de onoare a Neamului» reprezintă insăși viața Neamului în istorie. Iar accesate se măsoară cu puterea de sacrificiu. Natiunile cari și-au câștigat un loc de cinste în lume, l-au câștigat numai prin idealismul, îndrăsneala, hotărîrea și puterea de sacrificiu a fiilor lor.

Dumnezeu a vrut ca Intemeietorul Miscării Legionare să împlinească, într'un anumit moment al

istoriei noastre, rolul de catalizator al virtuților suflului românesc.

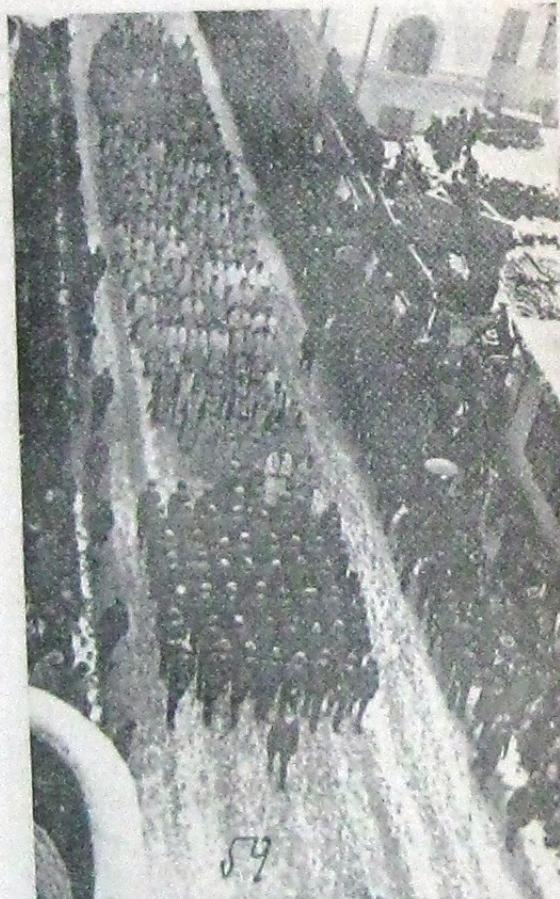
Am dovedi puțină intelegerere, dacă am afirma că numai ideia Miscării Legionare reprezintă chintesa virtuților româneni.

Dar tot atât de puțină intelegerere am dovedi dacă n-am recunoaște, că în fond, Miscarea Legionară n'a fost de căt o transpunere în fapt a acestor virtuti, cu ajutorul «materialului» de care Tara noastră dispunea la acea epocă.

Nu ceva «mai nou», ci ceva «mai bun» căutați prahovenii și cu ei toată Tara. Dar acel ceva «mai bun», nu l'au găsit în altă parte. Nu era în altă parte.

★★★

De aici de departe, fiilor Prahovei de totdeauna, cu umilință închin aceste rânduri, cari nu vor să fie de căt o pioasă aducere aminte.

13 FEBRUARIE 1937
Eroi din Spania condusi spre Casa Verde

Ovidiu Găină

Legiunea între legendă și realitate.

A treizeci de ani dela înființarea Legiunii

«Arhanghelul Mihail» se impune o revizuire a itinerarului parcurs. Orice itinerariu pretenție de o revedere a peisajului. Chiar dacă e vorba de o revedere imaginară și simbolica, legionarul de azi, legionarul din surgiun, din munti, din temnită sau din Siberia retrăiește maretile momentelor trecute și se întrebă: INCOTRO?

De sigur, cititorii acestor linii — legionari încercăți în lupte și amarul exilului — se vor întreba: Oare mai este necesară o revizuire a itinerarului parcurs devreme ce tot ce s'a făcut a fost desavârsit sub semnul inexorabilelor prevederi și profetii

MOTA SI MARIN
Mărturisitorii credinței legionare

ale celor două culmi spirituale, Căpitanul și Mota? Nu începe nici o indoială că chestiunea nu trebuie pusă în felul acesta. Ar fi o gresală dacă am considera lungul strag de săngerări și pierderi drept o logică și normală consecință a unor preziceri. Nor Români nu avem un destin aparte. Soarta noastră este strâns legată de istoria culturii creștine, iar destinul legionar este unit și impletit cu iremediabilul destin al neamului nostru.

Dumnezeu ne-a pus strajă la gurile Dunării și la malul Nistrului nu pentru a juca un simplu rol de gîntă jertfă pentru apărarea culturii creștine (sau, cel putin, nu numai...) ci, în primul rând, pentru desăvârsirea noastră ca neam demn de a primi credințele necesare măntuirii. Căci, în definitiv, la ce ne-ar ajuta o tară bogată, bine organizată, cu o industrie înfloritoare, un comert strâlucitor, o cultură autentică și originală, dacă, în fond, ne-ar lipsi condițiile elementare pentru obținerea măntuirii? Trebuie să revizuim putin tezaurul nostru spiritual. Trebuie să eliminăm tot ce strâlucesc și ne intunecă privirea obligându-ne să întoarcem ochii spre tinte lipsite de valoare întrinsecă. Cu alte cuvinte, trebuie să avem curajul de a rupe cu valorile importante și lipsite de continut. Trebuie să ne întoarcem la vatră. La comorile susținute izvorite din elementele noastre ancestrale.

Oridecători se întâmplă un act de jertfă legionară constința noastră se cutremură. Cu o insistență din ce în ce mai actuală apar rândurile lui Mota și se transformă, parcă în legi inevitabile. Cei mai buni, cei mai puri, cei mai pregătiți pentru a fi primiți la sănul Măntuitorului ne părăsesc. Sunt injunghiati pe același altar pe care — ani de-arândul — a curs sangele unui neintrerupt strag de sacrificiati.

Tenacitatea cu care se produc jertfele legionare și placerea pe care o simt adversarii de a le provoca (unindu-se și pactând fariseic numai când e vorba de a lovi în Legiune) a dovedit că atât legionarii cât și adversarii lor se află în mijlocul unui cerc de tragică fatalitate. E de necrezut, dar asa este. Timp de treizeci de ani legionarii au fost injunghiati de către aceleși adversari (nuantările subliniază identitatea). Timp de treizeci de ani Legiunea a constituit un motiv de săngeroase loviri din partea unor adversari care luptau pentru întronarea unor valori ce aparent reprezentau legalitatea, dar care, în fond, nu erau altceva decât niște vesmintă amăgiatoare ce învăleau niște simple concepte goale.

Revizuirea drumului parcurs ne umple de o sătură și adâncă bucurie. Multumirea ce o simtim și care ne învăluie întreaga ființă este datorită convingerii formate că Miscarea Legionară reprezintă o pământească unealtă a dumnezeestilor mâni.

In general se spune că legenda și mitul nu sunt altceva decât o proiecție a unor fapte istorice pier-

dute în intunericul timpurilor și învăluite în poetica tunică a imaginatiei. În România se întâmplă invers. S'a născut legenda întâiu. Întâiu a luat nastere mitul. Iar după secole de plăcută rumegare a unei Miorite plină de poezie începe să se realizeze legenda.

Legenda Mioritei se realizează prin Legiune. Ciobanul moldovean, proprietarul fericit a unui imens patrimoniu, cunoscător de avantajul obținut în comparație cu tovarășii de păstorie, se trezeste deodată în fata unui fapt uluitor. Își dă seama că posesiunea nepretuitelor valori sunt motiv de invidie și pizmă. În mod misericordios alti păstorii vor să-riapească tot ce are. Dar cum nepretuitele comori pe care le stăpânește nu-i pot fi răpite decât odată cu răpirea vietii (patrimoniul spiritual cucerit în timpul vietii) se hotărăsc să-l despoile de tot ce are. Moldovanul află de groaznică hotărire. Ar fugi. Să ar putea salva parte din avut. Să ar putea salva măcar viața. Dar acceptă destinul. Senin, linistit, își ascultă sentința și primește să se facă părțas al sorti. Acceptă sacrificiul pentru consfintirea binelui.

Sacrificiul este mare. Dacă ciobanul moldovean ar fi aflat de sentință într-o alta situație, dacă ar fi fost un om sărac, lipsit de orice mijloc, jertfa sa ar fi avut semnificația gestului unui om desnașdăduit care alege drumul cel mai scurt pentru terminarea unei existente lipsită de sens, și de miez. Cine renunță la ceva lipsit de valoare, în realitate nu renunță. Nu jertfeste. Nu simte durerea ruperii. Dar Moldoveanul este bogat. Are tot. Posedă tot. Patrimoniul pastorului moldovean nu poate fi comparat cu acela al rivalilor. Afără de aceasta mai posedă ceva neprefiat: tinerețea.

Renunță tot. La tot ce ar putea visa un pământean. La tot ce aspiră muritorul. Si nu se plângе. Nu urlă. Nu se văcăreste. Stie că rivalii se vor face stăpânii bunurilor nemeritate. Stie că nu se va mai putea desfășura privindu-si averile și trăind din ele. Dar astă nu-l interesează. Se simte fericit deoarece va putea lua contact cu puterile care i-au prilejuit stăpânirea bunurilor.

Dar nu blestemă. Nu urăste. Nu atrage mânia proniei ceresti. Atitudinea sa este aceia a omului care nu poate ură. Nici măcar mâna care îi pregăteste lovitura de gratuită nu o urăste. Nu vrea să-păteze jertfa cu scăparea săngeroasă a unei priviri pline de ură. Dimpotrivă. Se pregăteste parcă să poată muri cu ochii la cer. Spre Cel de Sus. Împăcat cu el, cu ucigasii și cu El. Senin, calm; iertător, păseste spre viața de apoi.

Legionarii au realizat Miorita. Legionarii continuă să realizeze legenda cutremurătoare care a constituit axa existențială noastră bimilenară.

Au fost cei mai idealisti. Sunt cei mai idealisti. Si-au irosit tineretele în tabere de muncă voluntară. Își trăiau vacantele (pe care altii le foloseau cu scopul evident de a se bucura de avantajele tinereții) lucrând și zidind. Tot ce nu lucrau altii făceau ei. Aşa se ridicau scoliile, podurile, casele pentru să-

raci, mănăstirile și bisericile. (Mănăstirea înăltată la Buga a fost prima mănăstire zidită după cincizeci de ani! De atunci nu s'a mai zidit niciuna!).

Dar zidirea bisericilor la sate și orașe era insotită și de o zidire interioară. Patrimoniul material era acompaniat de o uluitoare creștere și imborâgătire a patrimoniului spiritului. Era o întrecere reciprocă. Pe măsură ce creșteau zidurile de piatră și ciment, se înaltau și cele sufletești.

Spectaculară cheltuire de forte sufletești și fizice a contribuit la formarea unui nou tip de român: Cel care jertfeste fără să ceară răspplată. Cel care dă tot fără să ceară nimic. Acesta a fost legionarul.

Întregul proces de deslăntuire a energiilor spiritului legionar a provocat «sfatul» rivalilor. Sfatul și hotărirea decapitării. Cel care avea tot trebuia să dea tot. Iar injunghierile au tinut lant. În mod sporadic se auzeau strigături de furie sau gesturi de revoltă armată. Dar în comparație cu enorma cantitate de morminte tăcute, scrierile ce refuzau să se închidă senin au fost putine. Strigătul lor s'a învecat sub uriasă lespede a jertfei consumite. Moldoveanul din legendă a găsit imitator perfect în cel real. Miorita mitică s'a identificat în mod desavârsit cu Legiunea reală.

Aceasta este Legiunea noastră. Marea și uriasă noastră Legiune. Mândra Gardă de Fier a Căpitaniului care a repus o legendă pe făgasul realității. Calea a transformat un mit în realitate și istorie.

Dar procesul continuă. Acceptarea senină a jertfei — în vederea supremului bun: măntuirea — continuă să găsească adepti, cu toată vîtregră destiniștilor. Rândurile Legiunii se răresc. Anii trec. Feti-Frumosi de odinoară se transformă, treptat, treptat, în bărbați maturi cu tâmpile argintii. Si totuși ridică seninii fruntea și-si duc tragicul jug cu demnitatea contemplativului. Căci esențele pe care le doresc ei nu au izul pământestilor dorinti. Parfumul jertfei voluntare îi poate respira și pretui numai cine cauță măntuirea. Numai ființa care încarcă să se ridice pe deasupra contingentului zilnic. Numai cei ce cred într-o viață vesnică a cărei atmosferă este pătrunsă de blandul glas a Celui care a adus alinare cu duhul depe Muntele Măslinilor.

Filon Verca

Um drum spre casă.

« **A**s pleca cu voi, locul meu este acolo, alături de cei ce suferă și mor. N' o pot face. Mă tin pe loc alte indatoriri, dar sufletul meu însoteste pe fiecare. Să trăiti sin să ne întâlnim acolo. Să refaceti organizatia», ne adreseză Comandanțul ultimele cuvinte, pornite din marea grija pentru cei ce pleacă la luptă pentru o cauză sfântă tuturor. Ne-a strâns mâna pe rând, patrund de empatie. El gădea mai mult, decât ne puteau spune — iiciteam în ochi și în suflet. Parcă vrăia să ne strige: «strângeti tot poporul în jurul credinței noastre. Nu-l lăsați să piară în disperare. Totul incă nu e pierdut. Voi fiți ostasii ce salvează steagul, în jurul căruia toată suflarea românească și creștină să se regăsească în momente de grea cumpănană. Mentineți scânteia rezistenței în sufletele lor. Impărtășiti soarta cu ei, ca dusmanul să nu va spară și să nu vă împrăștie».

Ce puteam noi, o mână de oameni, în fata colosului ce se prăvălește lume, în proporții apocaliptice? Să întreținem vie flacără românilor, să formăm o avangardă de lumină în intunericul ce-a cuprins țara. Ne coplesează menirea. Eram atât de puțini și de slabii, că mulți ne-au petrecut cu îngăduință și un zâmbet retinut de ironie.

Domnul Iasinschi și Corneliu Georgescu își iau rămas bun dela noi în sala bărcăii Breitenfurth. Pentru Bădă Corneliu Georgescu, despărțirea e o încercare prea grea. Bătrânul luptător, care a trăit începuturile miscării, ne privea ca pe niște copii ai lui. O parte din el se smulge și se întoarce în Poiana Sibiului, de unde chemarea Căpitaniului, acum 20 de ani, l-a răscosit. Cuvântul lui sfârșeste în lacrimi, sfâșiat de emotie. Un alt început, pentru mulți fără întoarcere, îi măngâie amintirile. Vremurile sunt mai aspre acum și el le simte. Din sufletul lui ne desprindem. Durerea lui e durere de părinte ce-si trimite copiii la luptă. Mi-a facut rău despărțirea de el. Am plâns cu el. Ce oare? Dorul de viață? În fiecare din noi tinerețea își cerea dreptul, niciunul n'a renunțat la ea. Dar, pentru a o menține asa cum merită, ne incleam cu moartea, ca să i-o smulgem. El o simtează mai mult ca noi. Viața lui a fost o vesnică inclestare. Nu ne descuraja atitudinea lui; trecutul lui era prea viu. A pus în noi nădejde, dragoste și teamă. Amintirile toate le regăsea în hotărirea noastră.

Decembrie își începe drumul lung de iarnă. Câteva zile doar, un camion oprește în curtea lagărului și prima echipă, a mea, se pregătește să urce pentru plecare. Strângem măini, ne îmbrățisam, ceremonial prea trist pentru unii și altii.

— Dumnezeu să v'ajute!, ne urează cei rămași. În El era toata nădejdea, singura noastră nădejde.

Ne strângem tăcuti unii într-altii. Infrigurarea morților ne luase graiul. Acum, ce-o fi să fie. N'am sărit niciodată cu parasuta. Imaginatia construiește febril tot felul de gânduri. S'o deschide? Nu n'o deschide? Dacă nu, când voi inceta să mai simt ceva? Cum o fi sfârșitul?

Ajungem la Wiener Neustadt, de unde se face plecare. Peste putin, cu parasuta în spinare, bine incinsi, urcăm treptele ce ne despart de pământ străin și avionul ia drumul spre casă.

Eram de mai bine de o oră în aer, când se anunță că ne apropiem de front. Parasutele erau agățate de coarda orizontală din interiorul avionului, iar noi gata la orice surpriză. Priveam pe fereastră focuri de artificii schimbătoare de beligeranți. Deodată o ploaie de lumini urcă spre cer în direcția noastră, nu prea departe. Trag capul înapoia și aştepțu în inima ghem desfășurarea. Avionul ia înălțime în salturi verticale, aducându-mi stomacul la gură. Proiectile luminoase se spărgeau aproape, căutând tinta reperată. Numai fuga ne scapa.

Salturi, zig-zaguri continui. Așteptăm ordinul de lansare. Din moment în moment un proiectil putea atinge motorul, pilotul și apoi doar săritura ne va mai scăpa întregi. Am scăpat ieftin și acum aburam lin, ca pe unde.

La două ore dela plecare, iată-ne deasupra locului de lansare, Teregova-Banat, asa cum l-am indicat. Ofiterul german îmi comunică pregătirea, pe care o transmit băieților și toti într-o suflare așteptată momentul. O comandă puternică. Toti ne sculâm în picioare, gata de salt. Nicu, primul, Ion după el, la mijloc eu, și încă trei în spate. Motorul își imoalește și primul dispare, înghitit de păpastie. La intervale scurte, golul ne îngheță pe toti.

Nu stiu că să fi durat până ce o smucitură mă trezeste atârnat. Pluteam lin, balansat ca într-un hamac. Mă uit la ceas: 7.10. Sub mine, pete albe pe mare suprafață, semănate aproape. Sunt noui, îmi zic, până la pământ mai am mult. Dar un murmur de apă trece pe sub mine. Fără să mai am timp să-mi dau seama, un soc puternic îmi loveste călcăiele și mi clipa următoare mă întinde la pământ, că sunt de lung.

Aveam gânduri pioase de împlinit odată ajuns pe pământul părăsit acum trei ani, — ani lungi de dor și încercări — să-l săru și să mă inchin. Pământul era acum sub mine, dar ceremonialul se transformă în ridicol și putin a lipsit să nu se încheie cu o dramă. Prea aspiră a fost primirea. Nu mă mai așteptă, poate. Parasuta se umflă din nou odată ajuns la pamant și cu forță mă tărâste înainte. Prind cu mâinile pământul să mă propesc în el, dar îmi alunecă. Deodată mâna stângă mi se afundă și un fior de inghet îmi prinde tot corpul. Am nădejde, părăul ce susura acum câteva clipe. Dreapta

se infundă și ea și mă trezesc proptit cu creștetul de malul opus. Trag piciorul stâng sub mine în sprijin și-l alunec încet în apă, celălalt la fel și ating fundul albiei. Nu era mai adâne de 70-80 de centimetri și lat tot pe săt. Bine înfipt în canal, cu pieptul proptit de mal, rezist parasutei umflate. Mi-aduc aminte că trebuie să mă desfac de ea, dar gândul că, scăpată de greutatea corpului, ar umfla-o vântul s-o poarte la întâmplare, mă face să mă înfis mai tare în mal, lăsând doar capul afară pentru aer. Astfel fixat, prind corzile și le trag cu toată puterea spre mine. După câteva minute, cu opriri și reluări, reușesc să apropiu de mine. Era mare cât un acoperis de casă și cu greu îsbutesc să pui sub picioare, la fundul apei. Sigur acum că nu-mi va mai scăpa, o desleg de mine. Asez pe mal partea ce era legată de mine și scotând-o căte puțin o fac grămadă, după aproape o jumătate de ceas dela cădere.

In febra emotiilor nu mi-am dat seama ca apa mă patrunz până la oase. Era Decembrie pete albe ce le văzusem erau nămetii ce alimentau părăul cu apă. Însemn locul de cădere, — loc de adunare pentru toți ceilalți — și ascund la marginea pădurii — ce nu era decât la zece metri de mine, — parasuta transformată într-un mic pachet. Nu m'am gândit apoi că cineva ar fi putut în acest timp să se apropie de mine și să mă someze. Revenit în fire, caut ceva ce mi-ar fi putut fi de folos în caz de nevoie, pistol și grenadă. Un pistol rusesc era asezat în diagonală, asa am sărit cu el. Îl desfac să-l iau în mâini. Scot magazia, incerc căteva manevrări și, multumit, îl lipesc din nou toba, gata de tras.

Aștept acum să vină ceilalți, asa cum s'a stabilit: adunare spre Vest și Est pe o axă de sub spre centru, până mă întâlnesc pe mine. Să stau pe loc, inghet și m'or găsi rece; să misc, pierd locul. Însemn bine punctul de cădere, scot busola, fluerul între dinti și numărând pasii, o iau spre Est. Din când în când mă opresc, fluer, ascult, dar nimic. Picioarele mi-au inghetat în bocanci odată cu apa din ei și mentineau temperatură constantă pe lângă corp, adică... în jurul lui zero. Pentru a nu pierde directia după acul luminos, orientare sigură în noapte, cobor să urc, strabat stufuluri dese ce-mi taie calea și-mi sgârje obrazul, fără să ocolești niciun obstacol, căci cea mai mică deviere, la întoarcere, nu m'ar mai aduce de unde am plecat. Mă opresc din când în când, răsuflu, fluer și ascult. Ceasul arată zece, mărsăluiesc deci de mai bine de două ore. S'a încălzit tot corpul în mers, până și apa din bocanci și din haine. În schimb, oboseala atârnă grea, ca apa de pe mine. O jumătate de oră încă tot înainte. La fluerul meu însă nimeni nu răspunde. M'asez puțin pe mușchiul moale, la rădăcina unui brad, să-mi readun puterile și apoi o iau din nou de unde am venit. La intors a fost mai greu. Calea era mai lungă sau puterile m'au lăsat, că abia pe lângă după miezul noptii regăsesc locul părăsit de cu sea-

ra. De acum voi rămâne aici, cu fluerul în gură, să fluer până m'o prinde somnul.

Intr'un târziu, un suier anemic, fricos, sună pe aproape. Să fie de-a noiști? Uit fluerul între dinti și mă îndrept, călcând usor, spre locul de unde venea sunetul. Acum se audă mai tare, mai aproape, îmi pare chiar că deslusesc o umbră. Cu «mandolina» pe brațe, gata la orice surpriză, micsorez distanta ce mă desparte de el. Când colo ce să vezi? Un altul ca mine, cu arma în poziție de tragere, scruta intunericul. Ii măsor silueta. Era Nicu. Mă pitesc întins pe burta și suflet din corn conventional. Imi răspunde de mai multe ori, săpoi asteaptă.

— Mai frate, da frumos mai flueri, parăi fi la oi.

— Tu esti, bată-te norocul, explodează plin de bucurie. Ne-am îmbrătăsat parcă ne-am să regăsim după ani de zile.

— Unde sunt ceilalți, îl întreb repede.

— Păi nu-s cu tine?

— Sună singur ca și tine, după cum vezi.

— Ion ar trebui să fie pe aproape, el a sărit imediat după mine.

— Ar trebui, precum și tu ar fi trebuit să mă găsesti de aseara, de când tot vă aștepți.

— Eu nu m'am miscat din locul astăzi. Abia am pus materialul la adăpost și m'o sleit. N'am mai putut să plec. Așteptam să se facă ziua, să mă odinsec săpoi să vă caut.

— Unde-ai căzut tu?

— Aici.

— Cum? Chiar pe locul astăzi?

— Păi da.

Era la cincizeci de metri de mine abia după săpte ore ne regăsim. De necrezut, eram doar, ia o palmă de loc unul de altul! Eu n'am fluerat până nu m'am despărțit de parasută, iar când am inceput eu să fluer, el nu mai putea să m'audă fiind pe fundul apei.

— Povestea mea e cam lungă, reia el. Am căzut cu materialul, aproape 80 de kilograme, dincoace de părău. Ca să-l ascund, trebui să trec părăul, unde pădurea era mai aproape. Cum părăul nu era prea lat, mă gândeam că am să trec sacul dintr-o smucitură. Până să viu la părău, vreo zece metri, l-am tărat greu, și acolo, în loc să-l trec, l-am scăpat în apă. Până să-l scot, a trecut jumătate noaptea și acum cad din picioare de oboseală.

— Ești cam stropit pe haine, o leacă de foc n'ar strica. Ce zici?

— N'ar fi prea rău, răspunde el. Dar dacă n'atrădează lumina? Nu era vorba de foc, dar gândul numai la căldură ne incălzea parcă oasele.

Am rămas amândoi că după potop, dar acum ce-a fost să-a dus. Nu mai căutam pe nimeni, nu mai aveam niciunul și nici altul putere să ne urnim. El, cel puțin, nu se mai putea tine pe picioare. Alegem un brad să ne ascundem sub el, unul mai des. Dacăva timp cădea o moană amestecată cu apă. Nu ne puteam aseza jos, căci apa începe să-si supere răraie. La urmă hotărîm să ne odihnim din picioare.

re. Ne asezam spate'n spate, proptiti de trunchiul bradului. Ne lipim unul de altul și curând somnul ne duce în mare fără urme, unde adorm toate: frigul, apa, gândurile și poate ultimul frământ.

Cândva, intr'un târziu, deschid ochii. Deasupra, o bucată de cer strecura lumină printre crengi. Eram singur, întins într'o parte pe pământ și un dig îngust de nisip și frunze se formase dealungul corpului. Nicu nu mai era lângă mine. A plecat? Rotesc ochii și-l văd grămadă, nu departe de mine. Ne-am despărțit în somn, fiecare a căzut într'o parte, și aşa ne-au prins visurile.

Mai trăiește? Prima teamă, odată revenit din amortire. Încerc să misc întâi eu, dar corpul dela pământ nu răspunde. Misc mâinile cu greu, și ele de plumb, numai ochii mi-au rămas intregi. Nicu dormea cu obrazul jumătate lipit de pământ. Un dig de frunze cu noroiu se lipise de corp, ca un inceput de groapă. Eram neputincios, dar groaza-mi rascolea viața rătăcită încă prin vine. Ridic mâna, o îndrept

spre frunte, o implint în păr și sgudui capul. Continui miscările și reușesc să degajez un picior prin frictionare. În câteva minute, scutur tot corpul, dar... rămâne tot întins. Strig, dar nu-mi răspunde. Mă duc până la el și-i pun mâna pe obraz. Era rece ca de mort. Il sgudui, strig. În disperare, atât mai puteam face.

Deodată pleoapele i-se deschid. L-a trezit strigătul meu. O rază a ochilor apare ca de dincolo de lume, amară, lină. Mă privea străin. Nedumerit. Il sgudui mai tare, îi strig în urechi. Intr'un târziu se desmetește.

— Unde-s ceilalți?

— Care ceilalți?

— Păi...

Nu s'au scutat încă... Cine stie unde or fi, răspund ca pentru mine.

Atât de cruntă a fost întoarcerea acasă și de acuma doar începe greul.

La înmormântarea eroilor de la Majadahonda

Mărturii asupra evenimentelor din Ianuarie 1941.

REZISTENTA opusă de legionari fată de în cercarea generalului Antonescu de a elmina cu forță pe reprezentanții Miscării Legionare dela conducerea țării — incercare ce a reusit cu concursul dat de armata germană — a fost botezată «rebeliune». Sau mai complet: rebeliunea legionară din 1941.

Însuși Antonescu a fost acela care i-a dat numele de rebeliune, iar această denumire tendențioasă a fost difuzată prin presă, radio și viu grai cu o persistență adeverat diabolică, încât lumea să insusitoare cu timpul. Dar chiar și unii legionari, când vorbesc de evenimentele din Ianuarie 1941, pentru a se exprima că mai scurt și pe inteleșul celor cari nu le cunosc decât sub denumirea lansată de Antonescu, recurg la acelas cuvânt de «rebeliune», fapt care a fost interpretat de dusmanii nostri, mereu la pândă, ca un fel de recunoaștere, de mea culpa.

Incadrarea acțiunii legionare din 1941 în articolul de cod penal care defineste și pedepsește delictul de rebeliune este pur și simplu imposibilă. În fața aceleiasi imposibilitati juridice ne-am găsi dacă am vrea să-o incadrăm în «răzvrătire», infracțiune mult mai gravă decât rebeliunea, clasificată de codul penal român drept crimă.

Ca unul care am trăit în mijlocul acestor evenimente, ce e drept nu în capitala țării, dar în unul din cele mai importante orașe din provincie, simt nevoia de a impărtăși atât camarazilor cari nu stiu decât din auzite de asa zisa, rebeliune, că și celorlalți români, unilateral și fals informați, o seamă de lucruri menite a le spulbera eventuale nedumeriri.

Orasul Sibiu, unde m'am aflat în timpul desfășurării evenimentelor despre care vreau să vorbesc, era, după cum bine stim, unul din cele mai puternice și importante centre militare din țară, astfel că — au declarat-o însăși dusmanii nostri — numai datorită inaltei tinute de patriotism și intelepciune a legionarilor, s'a evitat baia de sânge ce fară indoișă ar fi rezultat în urma ordinelor date de Antonescu. Nu negăm totuși că în mare măsură a fost și meritul generalului L., Comandantul Corpului VI Armată, bun român și constiu, în acele clipe critice, de marea răspundere ce purta.

Dar să lăsăm să vorbească faptele.

Cu câteva zile înainte de data la care urma să se producă lovitura de Stat a generalului Antonescu, prefectul județului a fost chemat la București, pentru a lua parte la o conferință a prefectilor. Același lucru a fost folosit fată de mine, care indeplineam funcția de cheotor al poliției: am primit ordin telegrafic de a mă prezenta la Inspectoratul regional din Alba Iulia, pentru a participa la o «consfatuire». La fel s'a procedat pe întreaga țară.

Tinând seamă de faptul că toti prefectii și chestorii erau legionari, nu e greu de ghicit rostul acestei măsuri luate de Conducătorul Statului. În ziua loviturii, toate prefecturile de județ și politiile din țară, în lipsa titularilor lor, urmău să fie ocupate de armată, iar acestea înlocuiti cu ofițeri, oameni de încredere ai generalului Antonescu.

Cam asa s-au petrecut lucrurile.

Prefectii de județ habar n'aveau ce se pune la căle, ce rosturi ascundeau în realitate convocarea lor la București. La rândul lor, chestorii și sefii de politii stiau, încă de prin luna lui Noemvrie, că Generalul caută a «scăpa» de legionari, pentru a rămâne singur și absolut stăpân pe frânele țării. Totuși, nu cred să fi bănuit că invităția ce primise în 19 Ianuarie, de a se prezenta la inspectoratele regionale respective, ar sta în vreo legătură directă și imediată cu lovitura ce o pregătea Antonescu regimului național-legionar. Cu toate acestea, la Sibiu zilele de 20-23 Ianuarie s'a succedat sub un aspect cu totul diferit de acela din alte orașe de provincie, datorită deosebitei vigilente legionare, astfel că în momentul în care armata a primit ordinul de a ocupa principalele instituții: Prefectura, Chestura de Poliție, Posta, Telefoanele etc., acestea se gaseau deja sub puternică pază legionară. La luarea acestor măsuri de siguranță preventivă, a participat însăși Poliția de Stat, în urma dispozițiilor ce le-am dat în ajunul plecării mele la asa zisă consfatuire din Alba Iulia.

Măsurile de siguranță ce luasem, în lipsa prefectului de județ, (care se afla deja la București), păreau în acele momente, lipsite de orice justificare și total exagerate. Totuși, am avut motive puternice de a proceda astfel. Discutasem mai înainte cu camaradul Nistor Chioreanu, seful Regiunii Sibiu, manifestându-mi îngrijorarea cu privire la atitudinea curioasă pe care o are de-o vreme încocace generalul Antonescu. A fost de părere că văd lucrurile prea în negru. Bănuelile ce le nutream încă de mai demult, mi-s'au întărit însă în momentul în care, două zile după convocarea prefectilor la București, o identică convocare, adresată de astă dată sefilor de politii, a venit să determine absența acestora, pe timp de 48 de ore, dela instituțiile pe care le conduceau. În afară de aceasta, îmi era încă văzută în memorie «nota informativă» ce mi-o prezentase cu o lună înainte gardianul public I. R.

«În scurt timp lucrurile se vor schimba radical... La 24 Ianuarie nu va mai exista nici-o «cămase verde». Generalul va primi singur defilarea trupelor...»

Acestea fură cuvintele unui cunoscut Lt. Colonel din localitate, rostită în timp ce lesia dintr-un

restaurant, acompaniat de un alt ofiter. Gardianul în cauză, care făcea serviciu de noapte la o incrușare de strazi, fusese, fără să vrea, martorul conștiinței dintre cei doi ofițeri. Această informație de altfel, am adus-o imediat la cunoștința subsecretarului de Stat Biris, prin telegramă cifrată din 12 Decembrie 1940.

La Inspectoratul de Poliție Alba Iulia, «consfatuirea» anunțată începu dimineață, intrerupându-se la amiază pentru 2 ore. După masă urma să continue, conform programului.

In timp ce luam masa la un restaurant, împreună cu alti chestori și sefi de poliții, — tocmai demonstram colegului N. dela Făgăraș inutilitatea «consfatuirii» la care participam — aflaream printre ofițerii, că în chiar acel oraș, înainte de zece minute, chestura a fost ocupată de armată, conducerea ei fiind luată de un ofiter.

Fără a mai pierde o singură clipă, am urcat în mașina care aștepta în fața restaurantului, pornind în ce mai mare grabă spre locul unde prezenta mea, în astfel de momente, era una din obligațiunile de prim ordin, impuse funcției ce detineam.

Ajuns la Sibiu, am avut satisfactia să constată că măsurile ce luasem în ajunul plecării, nu fuseseră nicio cum exagerate.

In oraș domnea liniste relativă. Străzile erau, într-adevăr, mai puțin populate ca de obicei. Lumea vorbea de o lovitură comunistică. Nimeni nu stia în mod precis despre ce este vorba. Versiunea că ofițerii ramasă credinciosi regelui Carol ar încerca răsturnarea regimului, era considerată ca cea mai verosimilă.

Chestura de Poliție, păzită de un puternic cordoan de gardieni publici și legionari — acestia din urmă sub conducerea însăși a sefului garnizoanei legionare, instru. leg. G. B. — se găsea în aceiasi situație în care o luasem cu o zi înainte.

Comandantul militar suprem din localitate, văzând că o ocupare cu forță a instituțiilor întâmpină serioase greutăți și alarmat pe deasupra că un mare număr de ofițeri, subofițeri și trupă refuzaseră să lupte împotriva legionarilor, — unii din ei trecură fătis, cu armament cu tot, de partea acestora — se hotărîră să înceapă tratative cu capii instituțiilor civile și reprezentanții ai Miscării Legionare.

Între timp, din satele din imprejurime și chiar din unele mai îndepărtate, începând să curgă inspirații coloane intregi de tărani, demonstrând în cea mai perfectă ordine și disciplină, în favoarea regimului legionar, iar lumea, ce forma «palir» de-alungul trotuarelor, li primea cu urale și cu flori — scump cumpărătatea florăril.

In mijlocul acestei multimi, am vazut un mare număr de ofițeri și soldați germani, cari, fără excepție, prin strigătele de «Heil der Eisernen Garde» și «Heil Horia Sima», tineau să-si manifesteze fătisimă pentru Miscarea Legionară.

Scurt după ce am sosit la Chestură, a apărut în

fata portii acesteia, un ofiter în grad de major, acompaniat de o escortă militară, cerând să fie lăsat să intre în localul poliției.

I-să comunicat că poate intra, însă fără esortă.

Deasemeni i s-au dat asigurări că, după ce se va achita de misiunea ce are, va putea părăsi chestura în orice clipă va dori, fără să împiedecat de nimene. După câteva minute mi s-a comunicat că maiorul — comandantul unui regiment de artilerie din localitate — s'a hotărât să intre singur.

Semnificativ a fost faptul că după ce i-am garantat cu cuvântul meu de onoare cele i-am fost comunicate la poarta chesturii de către un comisar și de chiar seful garnizoanei legionare, mi-a solicitat «cuvântul de legionar» (?) — pe care, bineînteles, i-l-am dat.

Scurt în urmă a fost condus în cabinetul meu, care se afla la primul etaj, unde l-am primit cu totă atenția cuvenită. Dela primele cuvinte schimbate cu maiorul, mi-am dat seama că am de-a face cu un om educat, cu un om cult. Conversația ce a urmat a fost dusă într'un limbaj foarte ponderat; un comisar, ce intrase la un moment dat, pentru a-mi prezenta niste hărți spre semnat, a povestit astăzi, spre mirarea tuturor, că «dl. chestor discută cu dl. maior ca și cum ar fi doi prieteni vechi.» (De altfel, în cursul acestei întrevăderi, s-au servit și cafele turcești.)

In executarea misiunii primite dela superiori săi, ofițerul mi-a înmănat apoi o hărție ce conținea doar câteva rânduri bătute la masă, semnată de însuși Comandantul Corpului de Armă din localitate. Textul acestei hărți era cam următorul: «Dl. Major... este delegat de noi cu conducerea Chesturii Poliției Sibiu... Veti face imediat predarea... etc.»

Desigur, ca functionar public, numit și întărit în funcțiune de guvernul prezentat de însuși generalul Antonescu, am refuzat să dau urmăre acestei invitații (somaticie) redactată și semnată de un comandant militar, lipsit, în acest caz, de orice calitate legală.

Discutia ce a urmat — și care a fost aproape în întregime fonografată — mai târziu a fost bătută la masină în 6 exemplare, din care unul sau poate chiar mai multe se mai găsesc și astăzi pe undeva.

Îată ce i-am răspuns — cu aproximativ — maiorului, în timp ce-i restituiam ordinul scris prin care mi se cerea predarea chesturii:

«Numirea mea în fruntea instituției ce conduce nu mi-a fost retrasă până în clipa de fată sub niciuna din formele prevăzute de lege. Din partea Ministerului de Interne, vă dau cuvântul domnule Major, n-am primit nici un fel de ordin; nu am nici o cunoștință să fi fost deținut sau suspendat din serviciu. Mă găsesc deci în exercițiu legal al funcției în care am fost numit, iar datoria mea este de a apăra, în acest oraș, ordinea legală împotriva oricărora încercări de tulburare sau răsturnare a ei, din orice parte ar veni... Tinând seamă că nu ne aflăm

nici sub stare de asediu, refuz categoric a lăua în considerare un ordin venit dela o persoană sau autoritate lipsită de competență...»

Maiorul a recunoscut că situația ce s'a creiat este într'adèvăr confuză, că el însuși nu intlege nimic din ceea ce se petrece; el execută doar un ordin.

Discutia s'a continuat apoi pe un ton mai familiar, iar la sfârșit am adăugat zâmbind:

«Ce ati zice dvoastră, domnule Maior, care sunteți comandanț de regiment, dacă într'o bună zi m'as prezenta la d-voastră cu o hârtie semnată — să zicem, de prea sfintă sa Mitropolitul Ardealului — cerând să-mi predati comanda regimentului...? Mi-ati preda-o?»

Refuzul meu de a mă supune unui ordin provenind dela o persoană incompetență, a fost strict legal. Ilegalitatea și abuzul de putere s'a dovedit a fi de partea celor ce părniseră a pune mâna, pe frânele tării, întrebuitând în acest scop siretlicul și forța brută. Dacă m-as fi lăsat induplecăt și as fi predat serviciul — asa cum mi-se cerea prin acel sfert de coală de hârtie — luându-mi apoi pălăria și plecând linistit acasă, iar evenimentele ar fi luat altă turură — și ar fi luat fără indoială, dacă n'ar fi sosit acel faimos ordin al lui Hitler, în urma căruia armata germană stationată în tară și-a schimbat brusc atitudinea — oare n'as fi fost tras la răspundere pentru lasitate și părăsire de serviciu? As fi fost trimis în judecată — și cu drept cuvânt — iar invocarea acelui faimos ordin din sursă incompetență nu mi-ar fi folosit la nimic.

Pentru această atitudine a mea, am fost declarat «rebel» (!) și, potrivit dispozitilor date de generalul Antonescu, trimis în judecată Tribunalului Militar, pentru «crimă de răzvrătire».

Înfiind acesta unul din primele procese de «rebeliune» ce s'au judecat, «instructiunile speciale» dela București nu sosiseră încă, astfel că Justiția și-a făcut datoria, după lege și constiția: atât eu, ca principal acuzat, cât și ceilalți coacuzati, am fost achitati.

Scurt în urmă insă, au început presiunile «de sus», iar Tribunalele Militare nu au mai pronuntat decât sentințe de condamnare... din ordin.

Pentru cei cari s'ar indoi de veracitatea afirmației făcute mai sus, voiu reda în cele ce urmează un episod elovent, menit a le spulbera orice rest de indoială și care le va evidenția în același timp, ce a însemnat «justitia» militară în timpul dictaturii lui Antonescu.

Mai lipseau circa zece zile până la judecarea procesului de «rebeliune» al unuia dintre principalii sefi legionari din Sibiu: Dr. Nistor Chioreanu. Acuzatul nu se afla sub stare de arest, dar ca legionar, nu intlegea să fugă de răspundere. Magistratii militari stiau prea bine acest lucru. Si mai stiau — cred — că acuzatul în chestiune, în ipoteza că judecătorii ar fi fost liberi a judeca după constiția, trebuia să iese achitat din acest proces.

Era pela sfârșitul primăverii 1941, într'o dimineață cu soare, când, în timp ce trecea grăbit prin

fata Academiei Teologice, mă aud chemat pe nume. Pe trotuarul opus, l'am zărit atunci pe Lt. Colonel Magistrat Bălăță-Dumitrescu, care imi făcea semne ca să trec strada. Am urmat invitației, și în timp ce traversam strada, mă tot întrebam în gând, ce o fi dorind dela mine? Lt. Colonelul Bălăță-Dumitrescu fusese presedintele completului care judeca se procesul meu pela începutul lunii Aprilie, iar de atunci — în afară de un scurt salut schimbat când ne întâlneam pe stradă nu ne mai vorbisem niciodată.

Ajuns pe celalt trotuar, în fata catedralei, n'am apucat să spun vre-un cuvânt de salut, căci Lt. Colonelul B. Dumitrescu, dând semne de mare grabă, a și început cu voce scăzută:

«Fii atent la ce-ti spun, — imi dau seama că risc mult, dar am incredere în dumneata, stiu că nu mă vei nenoroci. Nu vreau decât să vă ajut, mă intlege? Ati suferit destul, e păcat să mai suferiti de geaba... Anunță-l neîntârziat pe colegul dumitale Chioreanu, până nu e prea târziu, să fugă, pricpi?»

Am primit ordin să-l condamn... Nici cuantumul de pedeapsă nu mai depinde de noi! Il asteaptă douăzeci de ani de recluziune. Pentru el, pentru familia lui și pentru constiția mea, este mai bine ca să dispară... Hai, să nu ne vadă vre-un nechecat că stăm de vorbă impreună!...»

Locotenent-Colonelul Bălăță-Dumitrescu era presedinte de Tribunal Militar și prezida, de mai bine de două luni, unul din cele două complete cari judecau procesele intentate legionarilor. Era magistrat militar de carieră. Nu era legionar și nici în liste prietenilor Miscării Legionare n'a figurat vreodata.

Orice alt comentar ar fi superfluu.

Camaradul Chioreanu a fost anunțat despre primejdia ce-l paste. Si a «disparut», refugiindu-se, până la urmă, în Germania. A fost condamnat în lipsă la doisprezece ani.

N'au făcut rău cei ce, încă de prin Ianuarie, înainte de a începe arestările și faimoasele procese de «rebeliune», și-au luat calea spre alte tări, punându-se la adăpost de suferințele și nedreptățile regimului antonescian. O bună parte dintre acești legionari, fără indoială, și-au salvat în felul acesta viața.

In această ordine de idei, mi-aduc aminte că imediat după terminarea asa zisei rebeliuni, am fost invitat să intru urgent în contact cu locotenentul german Von Papen (fiul diplomațului Franz v. Papen), care își avea biroul în hotelul Boulevard. Iafă ce mi-a spus atunci:

«Antonescu hat sein Versprechen nicht eingehalten. Es war festgelegt, dass nach der Streckung der Waffen, alle Legionäre frei nach Hause ziehen dürfen und dass keinem was zu leide geschehen werde. Nun sehen wir dass unzählige Vernäffungen und sogar standesrechtliche Erschiessungen

vorgenommen werden. Wir bedauern es sehr. Unsere Lage ist peinlich... Ich habe soeben den Befehl erhalten all denen von Ihnen die sich irgendwie bedroht fühlen, ins Ausland fliehen zu helfen...»

(«Antonescu nu și-a respectat promisiunea. Fusese stabilit ca după predarea armelor, toti legionarii să se poată întoarce liberi la casele lor și ca să nu li-se întâpte nici-un rău. Acum totusi vedem că se produc nenumărate arestări și chiar execuții pe loc. Regretăm aceasta foarte mult. Situația noastră e penibilă... Am primit chiar acum ordin ca să ajut tuturor acelora dintre dumneavoasări, care se simte în vre-un fel amenintat, pentru a se refugia în străinătate.»)

Intr'adèvăr, locotenentul Von Papen și-a tinut cuvântul. Grătie lui, au reusit să părăsească țara un anumit număr de legionari, mai cu seamă dintre aceia cari se refugiaseră din alte orașe și județe, cautând azil la Sibiu.

«Situatia penibilă» la care făcuse aluzie Lt. Von Papen, era o consecință a faptului că mai înainte, atât el, cât și alți ofițeri germani, ne asiguraseră, că dacă legionarii vor depune armele, nu vor fi pasibili de nici-o pedeapsă, — aceasta în baza cuvântului dat de însuși generalul Antonescu.

Dar să revenim la procesele de «rebeliune».

Intr'o zi mă întâlnesc, pe o stradă dosnică, foarte puțin populată, cu maiorul magistrat D., cu care eram în relații de prietenie, și printre altele, îi spun: «Lumea cam bănueste că judecati și condamnati din ordin. E un fapt destul de trist... Legionarii vor face bine să dispară, să nu se mai prezinte la procese. Dece să vie ca oile la abator...?»

Maiorul D. a încercat să mă intrerupă, — părea nervos. Mi-a spus că e mai bine să nu vorbim despre lucrurile acestea — «situatia e cu adevărată exceptională» — a adăugat, intinzându-mi mâna și dându-mi să inteleag că e foarte grăbit. Dar nu a contrazis cu nici un cuvânt aluzia mea la condamnările «din ordin».

Întretemp sentintele date de Lt. Colonelul Bălăță-Dumitrescu în procesele contra legionarilor erau vădit mai blânde decât cele aduse de către celalt complet de judecată. Faptul nu putea rămâne neobservat. Si într'adèvăr, omul a fost «luat la ochiu» — cum s'ar zice — iar într'o bună zi s'a văzut transferat. Unii vorbeau că ar fi fost suspendat. Nu stiu care a fost adevărul. Tin doar să prezsez că dacă susnumitul judecător militar a pronuntat pedepse «mai blânde», cum spuneam mai sus, și făcut aceasta în primul rând fiindcă asa îl dicta constiția. In cei priveste pe legionari cari au beneficiat de această blândete, nu cred să fi resimtit vreo bucurie deosebită alegându-se cu pedepse între 5 și 7 ani temnită grea, în loc de 10 sau 12 ani. Totusi, noi nu-l vom uita niciodată pe acest brav magistrat militar, a cărui constiția s'a zvârcolit că a putut în favoarea dreptății și a omeniei. Fără indoială, a

riscat. Si-a riscat cariera și... poate mai mult decât aceasta.

Să fi trecut un an dela cele relatate mai sus, când într'o bună zi aflu despre moartea — întâmplată în imprejurări destul de nebuloase — a brațului locotenent-colonel Bălăță-Dumitrescu.

Am avut o strângere de inimă. Unii camarazi cari au observat că de mult m'a afectat această sita, nu au putut intlege. Ei nu stiau ce stiam eu...

Iar ziarele au scris: sinucidere (!).

Dumnezeu în ceruri stie. Noi nu putem decât să ne rugăm Lui, pentru odihnă sufletului aceluia care a fost Lt. Colonelul Bălăță-Dumitrescu.

(S. 24 Iunie 1944).

La Carmen Sylva

Legionarii și răsboiul național contra Uniunii Sovietice.

N istoria popoarelor, după perioade de mari framântări interne și externe, urmăză epoci de liniste în care națiunile se refac material și spiritual, printr'un efort general îndreptat către idealuri pornite din adâncurile sufletești ale poporului. Dacă în astfel de epoci națiunile au nrocul să fie conduse de oameni clar-văzători și cări, integrelând săvânrile și aspirațiile instinctului național, se integrează lor, ele se vor putea desvolta armonic, pe o linie ascensională, către culmile idealurilor. Dacă însă interesele de partid, de clan sau personale sunt prea puternice și nu pot fi lăsate în umbră, ciocnirea dintre aceste interese și aspirațiile neamului este inevitabilă și se pot produce conflicte foarte grave, care să impiedice orice progres.

Aceasta a fost situația în România după primul război mondial. Împlinirea idealului național prin impingerea frontierelor pe linile etnice de marginie ale neamului, a ascuzat România în fruntea tuturor statelor din Sud-Estul european. Unitatea de limbă și voința unanimă de unire usurau mult conducerea nouului Stat românesc, nepunându-i probleme interne provocate de desbârari regionale.

Acordarea dreptului de vot universal și proprietățirea tărânilor puseseră capăt unor vechi teme de agitație în massele poporului.

S'ar fi putut, asa dar, poini la clădirea pe baze solide a Statului; dar o umbra neliniștită începușe să se întindă dinspre Răsărit. Comunismul, de-abia infiripat în Rusia, căuta să-si facă loc și în România. Este drept că tărani și intelectualul român se dovediseră imuni față de această ideologie, în timpul când trupele rusesti contaminate se găseau încă pe teritoriul nostru; dar muncitorii din fabrici începuseră să plece urechea tot mai mult la propaganda comunistă, făcută de agentii Rusiei. Manifestații și miscări de stradă au avut loc la Iasi și București. S'au găsit chiar oameni politici cunoscuți cari s'au ascuzat în fruntea manifestanților cu drapelul rosu. Autoritatea de stat nu reacționa nici într'un fel să-lăsa lucrurile să se desfăsoare în voia lor, ca să cum nu și-ar fi dat seama de pericol.

In aceste imprejurări, studentimea naționalistică dela Iasi s'a ridicat cea dintâi și prin exponentul ei cel mai valabil, Corneliu Codreanu, a început acțiunea anticomunistă. Aici trebuie să se cîntă originile miscării legionare ale cărei baze au fost puște la 24 iunie 1927. Răsunetul pe care l-a avut în răndurile poporului român, numai după cîteva ani de existență, a fost atât de larg, patrundând

în toate clasele sociale, încât se poate afirma că ideologia miscării legionare, asa cum era propovăduită, manifestată și pusă în practică de aderenții ei, a raspuns aspirațiilor profunde ale instincțiului național.

Prin realizarea idealului național, poporul român s'a simtit chemat la o nouă viață și s'a creat o altă viziune a conducerii Statului și a felului în care intlegea să-si exprime drepturile politice proaspăt castigate. Nu mai era multumit cu ceea ce fusese mai înainte și era în căutarea unei alte orientări.

Partidul tărănesc, care la început a atras o mare parte a massei alegătorilor, prin nouitatea spiritului pe care se presupunea că-l aduce în obiceiurile noastre politice și prin titulatura pe care și-o alesese și care cuprindea într-însa un întreg program politic, a deceptionat de la prima guvernare. Celelalte partie erau bine cunoscute și nu aduceau nimic nou. Această stare nu era marcată de nemultumiri grave, prevestitoare de revoluție, dar nici nu se manifestau entuziasme în masă pentru vre-o idee. Cel mult, căte un om politic de mai mare suprafată, Maresalul Averescu sau Iuliu Maniu, reusiau pentru un timp să se ridice la înălțimi de mit, pentruca apoi, după ce s-au dovedit putinta sau neputinta la guvernare, să fie readusi la valoarea lor umană reală și să se retragă la Turnu-Severin sau la Bădăcini.

Nemultumirile erau provocate mai ales de evidența slabiciune a oamenilor politici, cari nu reusiau să iasă din sfera intereselor personale sau de partid. Măsluirea urnelor în favoarea partidului dela guvern, declararea de localități contaminate pe timpul perioadei alegătorilor, interventiile autorităților și alte metode tot atât de incorecte, au arătat că democrația în România avea un sens și o aplicare specială, care nu corespunde de loc imaginii pe care și-o făcuse nația după primul război mondial.

Cei doi ani de transe, în care tărani și intelectualul au luptat cot la cot, au suferit și s-au bucurat împreună, au atacat și au săngerat unii împotriva altui, au creat o mentalitate nouă, bazată pe încredere reciprocă. Soldații disciplinați, cari veneau în ofițeri lor comandanți hotărîți și capabili, intorsi acasă și deveniti tărani, vorau să găsească la reprezentanții lor politici și la autoritățile statului aceiasi corectitudine și loialitate.

Spectacolul care s'a oferit însă a fost deceptiōnator și, după cîteva ani, avăntul provocat de democratul vot universal a scăzut simțitor, făcând loc unui dezinteres tot mai larg pentru treburile publice. În locul entuziasmului general și al efortului comun, care ar fi trebuit să urmeze după ini-

plinirea idealului național s'a creat o atmosferă de nemultumiri, un fel de stare de așteptare și o dubuire în ceată intru descoperirea unui drum spre lumină.

Astfel când Corneliu Codreanu a început activitatea de educare a poporului, pentru formare de caractere și de buni cetățeni, glasul lui a fost ascultat tot mai cu atenție și natural, acțiunea legionară a fost privită cu tot mai mult interes de o mare parte a națiunii.

Ingrigorat de această popularitate în creștere, nu numai între tărani și muncitori dar și între intelectuali, Regele de tristă memorie Carol al II-lea folosindu-se de politicieni ahtiați după putere în orice condiții, a început o prigoană fără crutare. Mii de tineri, printre cari intelectuali de mare valoare, a căror viață era că se ridicaseră în contra ușoare de clasă, în contra comunismului, în contra relor politice și predicau o viață privată și publică bazată pe principiile creștine, au căzut victimă sadismului regal. În repeate rănduri Miscarea legionară a fost dizolvată și legionarii urmăriți, închisi și impuscați. În aceste tragedie imprejurări interne s'a dovedit lipsa totală de spirit democratic a partidelor politice. Nimeni dintre oamenii politici din acea vreme, nici în nume personal, nici ca reprezentant al vre-unui partid, nu s'a ridicat să vestească actele sălbătice prin care se manifestă autoritatea de stat din vîntă Regelui, în contra Miscării legionare. Chiar Iuliu Maniu, care încarna ne democrația autentică, n'a găsit cu cale să protesteze nici atunci când Corneliu Codreanu și ceilalți 13 legionari au fost asasinați în pădurea Tâncăbesti.

Situatia internă ajunsese extrem de încordată când evenimentele din 1939-40 și neprînceputa conducerie în politica externă au aruncat România în prăpastie. Urmarea a fost isgonirea odioșului Rege Carol și venirea la conducerie Statului a Maresalului Antonescu, sprijinit politic de Miscarea legionară.

Normal ar fi fost ca acum agitațiile interne să se termine, cu atât mai mult, cu căt era de preavizat că războiul care pustia Europa ne va atrage și pe noi. Totuși n'a fost asa. Maresalul Antonescu rău sfătuțit și cu bună stîntă rău informat că miscarea legionară ar avea intenția să-l înălțe într-o conducerie, a provocat acțiunea dela 21 Ianuarie 1941. După trei zile de tulburări, ordinea a fost restabilită. Miscarea legionară acuzată de rebeliune și legionarii, parte reintraiți în închisori, iar alții, un grup destul de numeros, au luat calca exilului în Germania.

Aceasta era situația când România a intrat în războiul pentru eliberarea Basarabiei și Nordului Bucovinei și pentru înălțarea imensului pericol rusu-comunist. Răsboiul a fost acceptat de toată suflarea românească ca o necesitate vitală; era încordarea supremă a neamului pentru a se salva de la distrugere.

Desigur că legionarii nu puteau lipsi dela această inclestare și cel cari se găseau în închiso-

ri sau refugiați au cerut să fie chemați la unitățiile lor militare și trimiși să lupte pe front. La acest act românesc al legionarilor, maresalul Antonescu a răspuns cu o asprine prin nimic justificată. Pentru cei care întâmplător se mai găseseră la vître și care au răspuns la ordinul de mobilizare, s'au dat ordine să fie pusă sub supraveghere în cadrul unităților respective. Pentru cei din Germania, s'a cerut guvernului german să-i închidă în lagăre. Pe cei aflati în închisori i-a trimis să fie instruiți la Sărata, la un loc cu condamnatil de drept comun și apoi s'au făcut cu ei unități speciale. S'au dat ordine severe să nu li se acorde concediile anuale la care aveau dreptul toți ostasii de pe front și să nu fie propusi nicăi la decolare, nici la înaintare, indiferent de faptele de armă pe care le-ar face.

Desi pusă în atât de umilitoare condiții, legionarii și-au făcut datoria luptând cu tot elanul pe frontul din Răsărit, constienti de responsabilitatea fiecărula în parte și a tuturor românilor la un loc, când țara era angajată în răsboi.

In același timp, elemente apartinând altor partide, rămasă acasă, în loc să-i sprijine pe maresalul Antonescu în conducerea răsboinului, conspiau în contra lui să-i pregătească răsturnarea. Mai mult decât atât, s'au întâmpinat fapte de dreptul uluitoare. Membri ai partidului Național-tărănesc (nu stiu despre alții) mi-au marturisit că fiind pe front au primit instructiuni de la partid să trimînă în centrală toate informațiile pe care le puteau avea despre trupele noastre. Centrala le dădea englezilor, iar acestia le transmitea rusilor.

Cât de departe se găseau cei ce făceau opozitie maresalului Antonescu de mândru și românească atitudine a bătrânumui sef de partid Petre Carp, în primul război mondial? Adversar politic al lui Ionel Brătianu, în perioada de neutralitate a României (1914-1916) a susținut cu tările necesitatea intrării României în răsboi, statuturi de puterile centrale. După ce însă România s'a alăturat Franței și Angliei, Petre Carp a început orice acțiune în contra guvernului. După ce Bucureștiul a fost ocupat de germani, affându-se în capitală, a refuzat să primească pe maresalul Mackensen, care l-a anunțat că doresc să-i facă o vizită. Petre Carp și datea seama că în timp de răsboi toată nația trebuie să fie unită, chiar dacă păreri politice se deosebesc.

Rezultatul manevrelor opozitelor a fost 23 August. Anunțarea precipită a unui armistițiu care nu exista, arestarea maresalului Antonescu chiar în interiorul palatului regal, transformarea în prizonieri a unui număr de peste 100.000 de ostasă români, capabili încă să lupte și trecerea cu armă a alților de cei cari ne-au dus înainte întotdeauna, constituie indisputabil fapte care au atrăgut probosirea noastră.

Ridicându-se în contra situației create în România, membrii Miscării legionare, aflați în Ger-

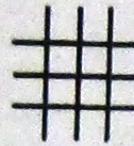
mania, împreună cu alii patrioti români, au constituit un guvern la Viena și au organizat o divizie de infanterie, din care numai un regiment a intrat în foc împotriva rusilor, în regiunea Stettin, pe Oder. Această manifestare politică legionară a reprezentat prima rezistență activă în contra stăpânirii rusești. Ca forță militară a însemnat foarte putin, dar simbolic ea a exprimat refuzul Românilor liberi de a accepta situația din tară.

Actul de la Viena este un protest și rămâne în

istorie ca un act de înalt patriotism, în care ideea de sacrificiu pentru ţară a fost voluntar consumată de toți Români — legionari și nelegionari — cări au luat parte la realizarea lui.

Datorită acțiunii politico-militare a Miscării legionare dela Viena, drapelul românesc a fluturat încă până în ultimile ceasuri ale răboiului pentru apărarea civilizației creștine, în contra invaziilor ostilor lui Anticrist.

A fost careul dela Waterloo.

Dr. Constantin Săsău

Valoarea epocală a fenomenului legionar.

AU scurs deabia trei decenii dela înmeierea Legiunii în Iasul binecuvântat de nobile reminiscente și de jertfe rodnice. Dela 24 Iunie 1927, decând cea dintâi generație a României intregite și-a conturat aci, în minunata ceteate spirituală a Națiunii, un profil istoric exceptional, pare ca au trecut veacuri și milenii, nu intervalul scurt al unui singur sir de oameni.

Intr'adecăvă, perioada noastră de tranzitie spre noi forme de convietuire națională și socială și sgușuită până în străfunduri de repetate erupții vulcanice și de mari răsturnari de straturi pe plan istoric, existential cum s'au produs aproape numai în semi-eternitatea erelor geologice, până ce pământul a dobândit consistență și stabilitatea pe care i-o cunoaștem.

Traectoria de foc purificator lăsată de trăirea națională, de o intensitate rar întâlnită, a generației legionare, n'a corespuns numai ritmului prăpădistos a unei epoci revoluționare, a determinat participarea activă a neamului românesc, prin sacrificiul elitelor sale la procesul istoric, — de valoare universală, — de nasterea unei lumi noi. Jertfa legionară reflectează asadar într'un fel concentrat, ca o oglindă providențială, toată adâncimea tragică a destinului național. Drumul de calvar pe care a păsit, în deplină conștiință, generația eroică a Legiunii, a ferit toată națiunea de o sinucidere rusinoasă prin inec în minciună putreag și nihilism, asa dupăcum suferintele neamului românesc în decursul timpului au contribuit în

mod decisiv la apărarea civilizației europene în clipele de primejdie.

După primul război mondial, când puterile constructive și elanurile idealiste ale ordinei burgheze de import, de natură materialistă, se consu-maseră în acțiunea de formare a României moderne, neamul se afla din nou la un greu impas. Felul economic dezastroso de infăptuire a reformei agrare și escamotarea rusinoasă prin furturi de urne a exprimării votului universal, au dovedit că un ciclu istoric se încheia, că energiile creațoare ale ordinei social-politice se sleiseră, că deosebirea dintre țara legală și cea reală luase forme deadreptul catastrofale; că națiunea era supusă unor regimuri de uzurpatiune, ce nu s'au dat îndărât să anuleze chiar principiile de bază ale sistemului democratic parlamentar, a carei fictiune se complăcea totusi să o afiseze cu o ipocrită ostentativă.

Prin asemenea nesocotiri cînice ale voinei naționale, guvernele dintre cele două răboiuri mondiale au săvârsit chiar acte de înaltă trădare, căci au redus autoritatea actelor de autodeterminare, dela 24 Ianuarie 1859 pe care se întemeia clădirea României moderne pana la 1 Decembrie 1918.

Să în alte părți, însă într'o formă atenuată, s'a evidențiat trăstul adevară că toate creațiunile legate de imperfecțiunea omenească după împlinirea rostului avut, sunt sortite pleîrili. Chiar și în Apus, democrația parlamentară trecea în acel timp într'o criză destul de accentuată, cu toate ca acolo ea reprezenta stadiul necesar al unei creșteri organice. Debutând cu strălucire prin artă

renasterii, civilizația modernă, născută din spiritul inventiv, mercantil, speculator, al cetăților comerciale italiene, s'a transformat apoi, ca în Elada antică, într'o construcție îndrăsneată de deductii rationaliste fascinante, spre a decade, până la sfârșit, în masinismul rigid al unei concepții materialiste și a se mistui în convulsiuni de autonegativitate spirituală plina de dramatism. În momentul actual, partidele comuniste din țările occidentale reprezintă forma negativistă cea mai alarmantă a decepciei produsă de faptul că planurile generești ale protagonistilor ideologici din secolul luminilor și cuvintele înaripate ale tribunilor revoluționari burghezi din veacul trecut, nu s'au împlinit integral. Libertatea și egalitatea de drept n'au putut preveni sau impiedeca nici o inegalitate și exploatare economică provocatoare, nici asuprile naționale și nici repetarea catastrofală a unor conflacții internaționale imperialiste, de o violentă și amplioare necunoscută înainte. În scurt timp, dezamăgirea și-a găsit o expresie intelectuală de non-afiat, prin întoarcerea romantică spre un trecut dominat de tendințe transcendentale și de obsesia absolutului, printr'o prosternare estetică a elitelor în penumbra mistică a catedralelor medievale. Premisa nemarturisită a pesimismului filosofic schopenhauerian, a imprecatiilor anticrestine ale lui Nietzsche sau ale conceptiilor lui Spengler, sunt diferite expresii ale repulsiei față de "minciunile civilizației contemporane". Nota individualistă a civilizației moderne a fost exagerată de Max Stirner, până la lansarea unui egoism absolut, iar trăsăturile ei laiciste au fost mărite și ingrosate de critica socialistă până la postularea unui ateism neconditionat. Simtind totusi setea după o nouă ordine existentială, dialectica marxistă a căutat să o canalizeze în sens partizan, inculându-i mit proletar, dirijat «scientist», prin teoria materialismului istoric economic și a legilor sale erezute incontestabile, după care evoluția ar derurge cu precizie și indiferentă mecanică spre o fericire deplină pe acest pământ, într'un viitor nu prea îndepărtat. Singurul său defect era însă că acest ideal, se îndepărta tot mai mult, pe măsură ce timpul înainta. Experiența săngeroasă bolsevică a risipit cu nemaipomenită cruzime toate iluziile de acest fel, demonstrând adversitatea de neimpăcat între asa zisă dictatură a proletariatului, titlu eufemistic dat celui mai crunt despotism totalitar, și cerințele elementare ale unei vieți omenesti demne de acest nume. Statul sovietic s'a desvăluit ca o formă satanică de asuprare a unui cere restans de profesioniști ai teroarei, organizati în partidul comunist. El s'a demascat ca un anachronism scandalos, ce încearcă prin forță brutală să tie pe loc evoluția istorică fireasă. Comunismul coboară fiind umană la cea mai joasă treapta, o sileste să se renegă propriele resurse de viață, ca să se rescrange la starea de mizerie în care a fost adusă.

Deoarece simpla existență a unor forme superoare de convietuire colectivă este o permanentă primejdie pentru statele comuniste, ce nu

păze fi conjurată la infinit nici prin izolare ermetică de restul lumii, nici prin propagandă criminală sau prin conjurări copios plătite ori acțiuni subversive montate cu perfidie. Uniunea Sovietică se vede constrânsă să sleacă resursele bogate ale Rusiei într'o industrie gigantică de armament, penetrând în momentul oportun să suprime prin acțiuni militare fulgerătoare felurile trepte de libertate relativă din restul lumii. Evident că o amenințare de atari proporții, ce stă la pândă folosind orice slăbire a puterii de rezistență în lumea liberă, nu poate fi combatută și biruită cu mijloace politice sau militare obisnuite, ci ea poate fi numai distrusă printr'o idee fortă, printr'un ideal spiritual, în măsură să insuflă incredere oamenilor. Toată lumea a simtit instinctiv această nevoie. Astăzi se explică răsunetul puternic stârnit înaintea ultimului răboi mondial de carte emigrantului rus Berdiaev, asupra unui nou ev mediu, în care preconiza revenirea în o formă spiritualizată de viață, cu o disciplină colectivă liber consumată și într-o automat de recunoaștere unanimă a unei ierarhii a valorilor. Setea mistuitoare după noi forme de viață este atât de adâne înrădăcinită că a sunăriștuit marilor cataclisme prin care am trecut, cu toate că triumful răului în lume, întrarea extraordinară a comunismului și a materialismului eminente para a dovedi contrariul. Există totuși unele indici simptomatice asupra direcției pe care desvoltarea istorică o va lăsa. Ea poate fi dedusă atât din opinile marelui teolog catolic Romano Guardini, cu privire la sfarsitul epocii moderne, cat și, mai ales, din noua concepție a microfizicii care a înlocuit principiul cauzalității mecanice prin cel al finalității. Papa Pius al XII-a a reținut și subliniat în diferite rânduri marea importanță a acestelor revoluții spirituale tocmai în acel sector științific care s'a arătat prin definitie refractă unei evaluări spirituale.

Fermentii dinamismului actual, înainte amintit, și permit să nenorocire instalarea unor școli futuri aventuriere care au trecut cu cinism peste toate angajamentele luate, pentru a practica un imperialism anaeronic, amoral, primitiv, revanchard sau grandilovent. După cum erezile n'au fost înăuntră instare să anuleze valoarea religiei creștine, totuși "sa nici aceste aberații falimentare și de rea credință nu pot să compromită la infinit dorința legitimă de înnoire.

Pe când în alte părți dorința de înnoire a vietii n'a denăsit până acum sfera discuțiilor teoretice, la noi ea s'a cristalizat în fapt, prin genul Capitanului. Valoarea istorică a fenomenului legionar va fi scoasă tot mai mult în evidență, în pofta tuturor detractorilor izvorite din rea credință sau din trăndărie de gândire. Când vecinătatea amenințătoare a colosului rosu moscovit deosebește și degenerarea până la caricatură a vietii noastre de stat, în epoca lui Alecu Constantinescu P., și afacerii Skoda și a celor două dictaturi ca-

tastrofale pe de altă parte, se întreceau diabolic să frângă resorturile intime ale existenței noastre etnice, să ne impingă printr-o demoralizare la un egoism personal desnădăjduit, ce echivala cu o renunțare de a trăi ca națiune. În acest moment decisiv Căpitänul ne-a ridicat prin jertfa sa răscum părătoare și a camarazilor săi de sacrificiu, la înalțimi de epopee, redând neamului românesc dreptul la vieță și increderea în misiunea sa pe acest pământ. Așa a făcut Stefan cel Mare când a scuturat suzeranitatea Portii, primită în mod rusinos de predecesorul său pe tronul Moldovei, și Mihai Viteazul, cand a chemat creditorii la vîstierie. Pilda celor două mari figuri din trecut ne-a dat energiile sufletești ca să înfruntăm în decurs de secole toate vicisitudinile istorice, cutoatecă, în decursul vietii lor, nu s-au atins decât în mod treacător tinta propusă, neatârnarea și unirea. Jertfa Căpitänului și a martirilor legionari a reînnoit această putere sufletească, ajutând Națiunea să nu se lasă doborată de jugul crunt al cutropitorului și a cozilor de topor din slujba sa și sa creadă că tărie în clipa izbăvirii ce trebuie să vină.

Factorii constitutivi ai vietii noastre nationale reapar astăzi dinamizați în creația Căpitänului, altoindu-se pe un străvechi, fond spiritual al substratului nostru etnic. Nu poate fi lipsit de semnificatie faptul că Legiunea a luat ființă la un an după ce a apărut Getica lui Vasile Pârvan. Idealismul dac, structurat de disciplina română și transfigurat de credința creștină, s'a topit în steaua polară care a luminat drumul lui Mota și Marin dela Majadahonda, jertfa Căpitänului și a martirilor legionari, în lagăre și inchisori în batalioanele de sacrificii din războiul cu Sovietele și în atâtea echipe din luptă, de rezistență, ca a martirului Iacă Tanase continuă dâruirea pe altarul Patriei...

Acest drum de glorie n'a putut fi parcurs decât prin credința fără margini cerută de Căpitän în prima sa circulară delă toti cei cari vor să-l urmeze. Ea suportă comparația cu religiozitatea neconditionată ce a umplut sufletul și a condus brațul lui Stefan Vodă cel Mare și Sfânt, cum s'a mărturisit, după lupta delă Vaslui, în memorabila scrisoare circulară trimisă principilor creștini cu urmatoarele cuvinte: «Iară noi, din partea noastră, făgăduim pe credința noastră creștinească și pe jurământul Domniei noastre, că vom sta în picioare și ne vom lupta până la moarte pentru legea creștinească, noi cu capul nostru».

Fără indoială că pentru o societate care trăea în cultul vietii usoare și se pleca în fața ascensiunilor imorale, așa cum era societatea noastră în momentul când lua ființă Legiunea, proclamarea unor asemenea intenții reprezenta o bravură prea minunată ca să poată fi tolerată. Tonul colțuros ce exprima deplină sinceritate și hotărire, era ceva nou, ce distona cu decorul unei ipocrizii colective, dornic să ascundă toate neleguiurile sub haina strălucitoare a unei retorici sententioase. Moralei exterioare, conventionale și fariseice, ce practica cu pasiune și virtuozitate minciuna, însălcunea, denuntul și crima, i se opunea una interioră, reprezentată de Căpitän, ce se baza pe respectul demnității omenesti și pe un simt al onoarei, ce condamnă cu revoltă necinstea sufletească, ca o renegare și o insultă a flacării divine ce trebuie să pălpăie în orice făptură. O asemenea tinută intransigentă, care nu cade la tranzactie asupra valorilor, se numește caracter. El coincide cu maturizarea poporului nostru și numai el îi dă putința să scutece tutela imorală a levantinismului oportunist și dizolvant, ca să păsească pe propria sa răspundere, cu capul ridicat, pe calea destinului.

Fuziunea originală a elementelor multiple ale poporului românesc intr-o sinteză dinamică și generatoare de vieță, conferă Legiunii valoarea ei epocală. Această valoare nu poate fi redusă, după cum nici esenta ei dinamică nu poate fi paralizată prin inchistarea în forme statice de natură conjuncturală și lipsite de orizont. Caracterul spiritual deosebeste esențial Legiunea de toate curentele totalitare care, în fond, sunt doar rămășițe retrograde ale unui imperialism agresiv. Spiritualitatea Legiunii, cu finalități transcendentale, se afirmă prin concepția bărbătească a onoarei, ce infățișează polul, opus ai resemnării fataliste, cuprinsă în dictonul «capul plecat sabia nu taie». Această spiritualitate îi dă acea putere tainică care o plasează în centrul de polarizare al năzintelor de eliberare a Neamului Fiindcă națiunea cutropită nu nutrește dorința de a schimba regimul actual de usurpatiune brutală cu cel ipocrit din trecut, ci este oasă de o libertate clădită pe temerile eterne de viață, într-un stil propriu și potrivit cu procesul tragic, în curs de desfășurare, prin care trece întreaga omenire spre noi forme exsistente.

9. P. Oană

Rarăul, o concepție din spiritualitatea legionară.

«De acolo, pe cărările inverzite, m'am ridicat încet în munte, ducând poveri în sus, durerile umilinței de ieri și chinurile nelămuririi pentru ziua de mâine. Pare că nu mai aveam nici un prieten în lumea din afară de muntele acesta: Rarăul, eu schitul de pe el.»
(C. Codreanu, Pentru Legionari)

bosit de frâmântările marilor hotăriri, urcă încet, încet, spre culmile Rarăului, acolo undeva într'un schit singurătec. În liniste și taina înăltimilor, sufletul chinuit al Căpitänului avea să găsească o deslegare. O fortă nevăzută îl măna acolo de unde îi putea veni ajutorul, pe un munte, unde avea să stea de vorba cu măretia naturii.

Plecând dela acest moment cu totul caracteristic din istoria unei miscări cu pronuntată spiritualitate, vom intinge atât sensul acestei urcări spre piscurile unui munte, cât și problema atât de subtilă a influenței mediului cosmic asupra spiritului omenesc.

Luând două elemente din cadrul naturii, cu totul diferite, muntele și marea, vom constata diferența sufletului și fizicului locuitorilor acestor spatii. Stabil, linistit, senin, contemplativ și mistic, omul dela munte se confundă cu stâncile, cu vârfurile ametitoare, cu vultanii văduhurilor, cu orizonturile îndepărtaților nemărginite, cu lumina pătrunzătoare a înăltimilor... La mare, pescarul, cu pasul rar ca legănarea valurilor, cu nostalgia nesfârșitelor drumuri fără pulbere, pe care le-a cucerit și spre care tinde mereu, aspiru ca fururile cari l-au biciuit deatâtea ori.

Din tot cadrul naturii, muntele, mai mult decât celelalte elemente a format o preocupare de prim ordin, jucând un rol transcendental în viața omului. Rolul mitologiei ce l-a avut în antichitate și are o puternică ratiune. Dar acest rol mistic am putea zice, nu l-a avut numai în vechime și numai în lumea pagână, ci l-a avut întotdeauna și cu un caracter preponderant și în religiile spiritualiste și chiar în lumea creștină. Lăcas al zeilor, de pe înăltimile Olimpului se coborau nemuritori ca să guverneze lumea, spre aceste înăltimi tinea mintea filosofilor, de-aci, conducătorii ostilor și ai cetăților așteptau ajutorul.

De pe înăltimile Tibetului coborâ săraci și rurile de eremiti, ca să mărturisească celor dela câmpie concepția unei vieti superioare. În spațiul Incas, pe înăltimile cordiliere ale Anzilor se creață totă mitologia și spiritualitatea acestui popor transcedental. Această notiune a înăltimilor a

creat o concepție de viață, o adevarată filosofie Incas, care definește pe acest om de la munte cu o notiune caracteristică de «om al înăltimilor».

Cogeonul, e muntele sacru al Dacilor nemuritori. Într-o pesteră din înăltimile lui sălăstui Zamolxis, care și împărtăsea credinciosii cu sultile eternități.

Pe muntele Sinai, Dumnezeu cobraș din slăvile cerurilor și face contactul direct cu pământul, înmânând Tablele Legii lui Moise.

Mântuitorul nostru pe muntele Măslinilor se urcă cu ucenicii după El, ca să le spună cele ce sunt scrise să se întâmple: săngerarea și agonia.

Pe munte seamănă credinciosilor, cuvântul Domnului, în sublimele Fericiri.

Pe muntele Taborului se face schimbarea la fată, se inconjoară de lumina transcendentală a lui Dumnezeu, iar Golgota rămâne în permanentă simbolul urecului prin suferință și moarte spre lumina Invierii eterne.

Mai târziu, în dezvoltarea creștinismului, pe un munte va sa se atingă culmile spiritualității creștine, pe muntele Atos, prin scorburile căruia se vor ascunde cei ce-aveau să vadă numai cu ochii sufletului lumina ireală a Taborului...

In Spania, Montserrat formează centrul misticei lui Raymond de Lulle, chintesenta spiritualității creștine iberice; Saint Jean de la Croix în «Oeuvres spirituelles», în concepția muntelui Carmel vede ridicarea și purificarea sufletească, vede drumul spre înăltimea măntuirii.

In spiritualitatea Miscării legionare vedem că această concepție a ridicărilor, a înăltimii, a muntelui, e sintetizată în două etape: una, cea dintâi, urcarea pe muntele Rarău într'un moment de disperare «Sufletul îmi era străbătut de indoieci. Eram la răspântie de drumuri». Aceasta depresiune sufletească avea să-si găsească o deslegare, acest intuneric din suflet avea să se alunge, să se răspândească spre orizonturile ce le cuprindea Rarăul. «Privesc peste munti, peste dealuri, la sute de chilometri...». Mai târziu Capitanul avea să concreteze această concepție a ridicării omului spre înăltimea spirituală, prin greutate, prin suferință, prin jertfă, prin efort continuu, analog în lumea materială cu atingerea piscurilor muntilor, în «Cărticica sefului de cub», în capitolul «Muntele suferintelui».

Urcusurile se fac prin cauză, prin persistentă, prin oboseală. Coborisurile sunt usoare. De aceea concepția prezentei spirituale e înăltimea, iar a lipsei spirituale este adâncul. Spiritul bun locuște în înăltimi și în lumină, iar cel rău în adâncuri și intuneric.

Limpiditatea naturii și mirajul orizontului usagează spiritul și-l înaltă. Urcarea Rarăului în acel moment tocmai această misiune o avea. Rarăul apără în imprejurări cu totul tragic, ascunzăto-

re altor imprejurări din istoria noastră subclumată când muntele avea să fie ocrător.

Muntele a fost un leagăn care a alinat suferințele neamului milenii de-a lungul, cum rar se întalnesc în istoria altor popoare.

Pe creștele Carpaților s'a format spiritualitatea poporului român, după tempi întregi de conștiință pe înăltimile lui senină, linistite și ferme-cătoare. Aci s'au creat obiceiurile cele mai frumoase, cusăturile fără seamă de pe ille și fotele femeilor, melodile armonioase ale doinelor și cea mai mare parte din tezaurul folclorului nostru. Aci, undeva, pe la cotitura Carpaților, pe plaiurile vrâncene a luat ființă balada care caracterizează splendoarea sufletului românesc, Miorita. Există un suflet al muntilor, al câmpilor, al stepelor, al măriilor, al desertului, al pădurii. Iar între munti se poate distinge un duh al Olimpului, altul al Tibetului, al Anzilor, al Alpilor, etc., diferențe între ele. Dar există și un duh al Carpaților, și acesta este sintetizat în Miorita.

Concepția vietii și a morții aici se altolă pe sufletul dac și se inspiră din religia nemuritorilor Daci.

«Muntele suferinței» avea să se altoiască pe același suflet, dar în conceptul religiei măntuirii, în conceptul creștin.

Pe Rarău mai târziu această scoală creștină se facea direct de către Căpitan, într'un moment de luptă, suferință, purificare. Iar mai târziu coboară la celălalt capăt al Tării, Carmen Sylva, într'un alt moment, de cucerire, de expansiune, de victorie.

Între Rarău și Carmen Sylva se întinde un mare drum din concepția de trăire legionară. Muntele avea să joace un rol principal în purificarea și spiritualitatea legionară.

Muntele face să reflectezi la mari probleme ale lumii, să inteleagi mistică cărările infinitului și ale vesniciei. El nu te stăpânește, ci te face să stăpânești necunoscutul.

Muntii nu sunt nici reci, nici muti. Ei vorbesc despre splendorile universului, ei ajută pe om să se ridice la Creator.

moante. Dumnezeu vede tot și va răsplăti pe fiecare...

Am plecat pe front, încotro ne-a impins soarta. Eram împărțit pe sectoare. Cam doi ani nu ne-am mai văzut, dar cei ce-au avut fericierea său cunoască pe camaradul acesta, nu-l vor ulta niciodată.

Târziu, ne-am întâlnit din nou. De astă dată eram fericiti, luptam în Armata Națională Română, formată din voluntari. Formată la Viena, ca

în spălăriile rusești dela 23 August 1944 și să nu lase să se răsfrângă desonoarea pe fronturile noastre chinuite, dar cinstite. Armata Națională va ocupa un loc important pentru istoria de mâine a României. Este simbolul sincer la bine și la greu al ostasului român, care nu a fost trădător niciodată.

Acum eram voluntari și dormici de la luptă cu dusmanul nostru secular... Ne spunea Tânase mereu: «Mai, figurilor (era o vorba a lui) tara are nevoie de locomotive noi și sănătoase. Locomotiva e baza. Vagoanele, vin ele după aceea!»

Să noi toti, nu-i iesiam din cuvântul lui, pentru că era pentru noi, chiar ca un părinte. Uneori, ne aduna la el, talc o Tigare în două, o punem în tigăretul lui de lemn de cires, și cu mâinile în solduri, spunea: «Am primit un ordin de zi și trebuie să vi-l citesc și vouă, măi cocostărcilor! Mai, comandanțul nostru, nu vă văzut personal, dar vă stie pe toti... Uite, măi Ghită (asa-mi zicea el mie) astă e pentru tine. Uite... «Băiat muncitor, bun, dar nechibzuit. S-ar răsbuna pe dată, dar după aia li trebuie!»

Pentru toti îl cerceta, roată, și-i ciugulea: Am și pentru voi, pruncilor — astă erau cei de 15-17 ani, ca Stoica, Petrut, și alții.

Unul singur nu gresea de loc. Tânase îl întinea și-l arăta cu degetul: «Uite-l, ală de colo! Si-l arăta pe Tiu, un flăcăias dela Buzău. Înalt și slab, pentru că era mâncare putină. Dealul, noi trăiam mult din voia de a trăi. Si, o recunosc în fața lui Dumnezeu, că am trecut acele zile de mizerie cumplită, multumită lui Ică Tânase, care ne zicea să avem incredere în Dumnezeu și voia de a trăi.

În curând Germania avea să capituzeze, deci începeau zile grele pentru noi. Lagăr de concentrare la Americani și Englezii! Situație de neuitat!

In anul 1945, Mai, în 6, după ce trecusem din nou o perioadă de zile bune și grele începem drumurile amare, morți de foame și amârăciune... Fără conducători, fără nimici... Doar Dumnezeu! L-am pierdut pe Ică Tânase dintr-o altă, ne-nășută iaras o mână de frati, cu gândul la Dumnezeu și la Tară. Era prof. bucovinean Silvestru Dumitru, Alex. Blaga «mândru și necrăuitor» și mai erau și unii «oameni-vagoane», cari încercau să se transforme în... locomotive, dar erau de tot. Si el îl cunoștează pe Ică... Mă gândesc cu înflorare la epoca de prizonierat la Americani. Fugeam de urgile rosii, ca să dăm peste cele albe. Ce desiluzie! Ne-au bătut, ne-au jefuit de tot ce-am avut bun la noi: ceas, bani, stilou. Si fiindcă mai fusesem prizonier și la Nemți, care-mi luateau doar armele, am tras concluzie amără de tot. Vorbele lui Tânase: Trece peste tine insuți, că vei invinge! m'au adus la realitatea de a nu fi făcut cine stie ce prostie.

Americanii ne-au transportat până la Hamburg, unde ne-au dat pe mâna Englezilor, cam vreo 2000 de ostasi, și cu tank înainte și tank din urmă, în pas alergător, am ajuns la Neuengamme. Am fugit fără să ne oprim cam 7-8 km. Pe căi nău impusează Englezii din fugă și nouă ne plângem

înima văzându-ne fratele de luptă căzând mort, pe drum...

Cam sase luni am stat aici. Aproape schelete ne-au trimis pe o parte dintre noi în Belgia. Din Noemvrie pana la Februarie, am stat în corturi de pânză, aproape inghetat... Eram pedepsit de ultima sentinelă engleză, să stăm cu picioarele goale în zăpadă, și cu pătuța pe umăr în bătaie de joc... Mareea noastră bucurie fu alta, căci am uitat toate suferințele indurante, când l-am găsit pe Ică Tânase acolo. Tot iadul par că dispăruse! Nu-mi trebuia nici mâncare, nici nimic! Ca să ne treacă foamea, ne strângea seara în corturi și ne spunea bătrânește: «Hai, pruncilor, să mai tragem o căntare de-a noastră... Si era gata; S-au găsit însă și cozi de topor, cari să ne reclame că noi Români căntăm căntece legionare în lagăr. A doua zi, pe tura lagărului era lipit un afiș: «Toti legionarii din lagăr să se prezinte la biuroul englez». Era acolo cap. Cook dela Int. Serv. Canaliile credeau că osașii credinciosi Tării și Comandanțul nostru Horia Sima or să fie omorâti și dată peste garduri ciorilor hoit. S-au înșelat amarnic însă... Tânase ne-a îmbărbătat înainte cu vorbele: «Mergem, pruncilor, unde ne chiamă dreptatea. Aşa vom învinge!»

Si Dumnezeu și-a arătat puterea. Tânase avea dreptate. Nu ne-a zis nimic. Ba, cap. Cook ne-a tinut și-un discurs: «Mergeti mai departe asă, băieți, drumul vostru e deschis. Chiar dacă suferiți acum, să stăti, că sunteți respectați. Răsboiul atârnă numai de-oată. S'a rupt de partea de unde erați voi, și gata, dar mai e timp să se rupă și de partea noastră!»

Prin Martie am fost trimis în Germania: o parte în Schleswig-Holstein, iar altă parte în Grube. Ne desparteau cam vreo 40 km unii de alții. Tânase căzuse cu cei din Grube. Cu prof. Silvestru Dumitru au ajuns la concluzia că trebuie să ieșim afară căsăi muncim la tară. Era și practic, și sănătos. Noi ne pricepeam că totii la agricultură, că doar de-acolo veniam. Toata lumea trebuia să se angajeze pe la tărani și nemți, să să-si facă un fel de rostisor... Dar nu ni s'a împlinit visul. Am fost mutati la Munster-Lager. Dinauntru, Tânase a reușit, cu toata atenția sentinelelor, să expedieze o parte dintre noi, afară, la muncă cinstită, la camp. Numai el era ultimul la orice profit. Cu riscul vieții lui. Pentru el nu era nimic mai sfânt decât să muncești pentru binele Tării. Pentru onoarea Elăi a colindat toată Germania, că să afle pe ultimul Român în suferință și să-l ajute cu ce-o putea el. Mâncă, ce gasea, dar aceasta nu-l preocupa deloc. Mâncă uneori un fel de murături cu sare și ană. Prima dela Americani, de exemplu, daruri: 5 cămăși pentru 9000 de Români. Buna socoteală. Si zicea: «Măi, pruncilor, astea nu sunt ale noastre, sunt pentru Dumitru. Răveluc, Loghin, Billinschi și Poleanchi, astia au fost partizani și au luptat în Carpați. Sunt mai bătrâni, nu mai pot lucra. Binețul Dumitru are năfiul bolnav de optică... Cine să mai zică ceva? Nimeni.»

Nicolae Gheorghiu

Ică Tânase.

N anul 1940-41, am cunoscut pe camarazi mei inginerul Ică Tânase, Ciobăniță Sorin la Centrul de Instructie-Sărata. Tânase era la Bat. 991 cu Plut. TR Sorin; eu eram la Bat. 999, Comp. Arm. Greu. Desi de departe cantonati, Ică Tânase venia mai în două seri să vadă pe cunoscuti sau necunoscuti, să spună o vorbă de frate, să-i îmbărbăteze: «Lăsată, măi fratilor, că vor veni și zilele noastre frumoase, de glorie mare, vor veni măcar după

In 1948, mă trimite să muncașe în agricultură lângă Paris, la o fermă. El voia să stie de rostul fiecărui. Să nu ne pierdem, la ora chemării să ne adune la datorie... Astăzi Tânase nu mai e în viață. Este mort trupește. Dar noi toti, cari l-am cunoscut și iubit, îl simțim aproape, în momentele noastre grele, din viața de pribegie. Ică Tânase trăea în inimile noastre, puternic, cald și duios ne conduce firul vietii, asa cum a făcut-o întotdeauna. Poate că sunt alți prieteni mai buni, și ca-

ri pot scrie despre el o carte întreagă; rândurile acestea însă scrise de un admirator al lui, pleacă din inimă, să meargă la alte inimi cari l-au cunoscut și asa să spunem basmul despre el. Sunt convins că numai făcându-ne datoria și luptând cinsit pentru binele și liberarea Tării, vom mulțumi marele și curatul suflet al lui Ică Tânase.

Jertfa lui Ică Tânase este o piatră mare, pusă la baza României de mâine.

Să ne închinăm jertfei lui sfinte...

N. Teban

La 6 septembrie 1940.

Asă audă glasul nouului sef al Miscării legionare, Horia Sima, au venit o mare întreaga de Români. Marea piata din Dealul Mătropiei din București gema de lume. Cât vedea cu ochii numai câmăși verzi, ba și albe. Doamne, asa o fi fost și pe câmpia Blajului la 1848?

O regulă cum nu se poate decât regula legionară. O disciplină de necrezut la tinerii veniti din toate colturile Tării, clocoind de bucuria biruinței, cu focul nestins ale dreptății în vine, cu ochii înlácrimatii de suferințele trecute și fericirea căzută asupra Tării prin mâna vitează a Comandanțului.

Se proslăvea în ziua minunii sfântului Arhanghel Mihail, amintirea Căpitänului biruitor de dincolo de moarte... Biruinta lui... Jertfa lui...

Dusmanii sărbătoriseră cu cupe de sampanie îngreparea Gărzii de Fier. Credeau că ucigând elita și pe Căpitän, Garda s'a nimicit complet. Se'nslaseră insă.

Cădere tiraniei se vestea prin trămbite de aramă, cari sunau peste codri, munti, și câmpii. Sufletele nevinovate, arse pe rug, strangulate, încicate în băltoace, veniau să chinuiasca pe asasini lor. Nu să-i ucidă, ci să le arate măretia biruinței legionare, splendoarea ei sub binecuvântare dumnezească. Splendoarea pentru care se jertfisără ei bucuros.

Ce însemnă acea imensă manifestare românească? Însemnă un cutremur de supunere a întregii lumi nelegionare doar că să se vadă în cămasă verde, o nesfârșită iubire și o convingere că biruinta Miscării este coborâtă din cer și deci binecuvântată de Dumnezeu.

Sufletul legionar era unul singur, plin de mândrie și de demnitate, întărit prin jertfa Căpitänului. Sufletul legionar dealtădată și de totdea-

na, nealterat și viteaz. Ce mândri eram toti în uniformele verzi și cum priveam în jurul nostru, la lumea care ne admira. Unire, unire, ce suflu sfânt flutură în tine...

Freamat deodată. Un «Drepti» tare, răspicat sparge văzduhul. Domnul Radu Mironovici, Comandant al Bunei Vestiri dă raportul Sefului Miscării. Natura întreagă a incremenit să asculte graiul de stâncă al viteazului comandant și ctitor de Legiune alături de Căpitän. Îmi sună și-acum în urechi acel freamăt. Intr'o clapă din pieptul a mii de câmăși verzi sibucnestă «Sfântă tineretă legionară»... care urcă în slăvi.

Cântam cu lacrămi de bucurie, să amintim lumi intregi biruinta Căpitänului, care a invins Moartea...

Bucureștiul cel blestemat care ca un Moloh nu se mai săturate de jertfă legionară era în sărbătoare. Verdele stejarilor îl coplesise. Suflă greu sub povara biruinței. Acum strânsese la sănătate pe toti cei ce supraviețuiau marii prigoane a unui rege descreierat și pervers: temnitele lagărele, umbrele morților, cei vii din toate colturile Tării stăteau laolaltă.

Steagul tricolor pretutindeni se'nfrântise cu steagul verde al Legiunii. Erau ingemânat!

Muzicile de pretutindeni cântau cântecele legionare. Lumea se bucura nespus. Balcoanele înflorite cu covoare frumoase aruncau flori în uriașă caloană ce se pregătea să defileze înaintea Comandanțului.

Asa a fost atunci, la 6 Septembrie 1940, deatunci au trecut ani și ani.

Măcar acum și aci, să ne strângem suferința în noi să ne gândim la momentele de glorie dela 6 Septembrie 1940 și tot ar fi o măngâiere pentru viitor...

Sandu Marin

Lagărul din Vaslui la 21-22 septembrie 1939

JUNSESEM în lagărul din Vaslui în dimineața zilei de 19 Septembrie 1939, deci cu două zile înainte de impuscarea camarázilor nostri. După ce ni s-au făcut formalitățile de rigore, am fost dusi în dormitorul nr. 1 dela etaj, care dădea cu ferestrele spre comandamentul lagărului. Aci ne-au fost fixate posturi duble de sentinete la usă, iar la nevoie, eram condusi de-o sentinelă ca să nu putem lua contact cu «cei vechi» inchisi mai demult decât noi. «Cei vechi» însă au aranjat de-asă fel lucrurile, că s-au stabilit numai-decât legăturile între noi. De pildă, când întâlnea pe vreunul «nou» ii da mâna zicându-i «noroc, mână» și'n acelaș timp îi strecură și-un biletel, pentru camaradul «X» sau «Y», fixându-i ora și locul. Sîn felul acesta simplu, se putură afila vesti reciproc. Asa, am putut vorbi pentru ultima dată cu camarázii Radu Dobre și Dorin Constantiniu dela STB, impuscată a doua zi amandoi de jandarmi români, alcătuizi și criminu. Era pe la două noapte, cand ma trezesc ca în dormitorul nostru apare un om în varsta, marunt și cu barba mare neagră. Era cap. Ungureanu din Craiova, care ne spune că'n lagăr se petrece ceva curios, și răputii îi pune în legătură cu pedepsirea lui Armanu Călinescu de-o echipă pranoveana. Mai mult, ne circuite un comunicat din ziarul «Universul» care anunță întampinare.a

Capitanul Ungureanu ne spune că un grup de băieți sunt strânsi în curte spre a îi trimisi la Ciuc. Se obișnuia asa ceva în «lumea detinutelor». «Comunicatul» din ziar însă mi-a dat an gând prim cap. Am răcut noi tot ce-am putut, ca să comunicăm vesteasă un ziar și celor vecin, ca să său și să-i să eventuale masuri de apărare. Intrarea jandarmilor în lagăr și prim camere ne-a crezut pe toți, și moții capita să sînt așteva. Un camaradu macedonean Aurelian Bojina striga în următoare ca: «Cinorul a fost impuscat». Sigur, că nu auzu acestei vesu, totul de camarázi menit ucidere și interies ca mergeau la jertfa. Si răputii ca erau legați cu la cot, cu orgon gros, și că nu-si lasera incunun bagaj cu dansuri, ieau dat să intereaga moartea lor... Au fost mintuți de un ouler de jandarmi, ca n'au masini ca să-i transporte, și vor merge pe jos, iar ca să nu rugă vreunul, i-au legat pe toti...

Pentru ultima dată i-am vazut stăcărându-se pe sub pomii curții, ca niste umbre din alta lume porunca în convoi mortuar spre... gara Vaslui. Dupa o clipă dela iesirea din curte se-aude o muzica militară ca intonează cu toată forta un mars, și'n acelaș timp trăsnesc rafale de ZBuri hăindă vâile dimprejur și acoperind cu totul marsul «triumfal».

Cei 7-8 majori alcătuizi de cu vreme n'au tras exact să-i ucidă imediat, ci cu oscilații, asa că unii au fost răniți usor, iar unul singur, zice Tudose Toader, ar fi scăpat teafăr, a fugit vreo 2 km înainte, dar a fost prins de soldații unei divizii de infanterie care inconjurase de cu seară, pe rază oarecare, lagărul, bănuindu-se că putea să se întâmple ceva... Ceilalți au fost usurați de viață de care nu se despărțeau cu gloante în cap.

Toate astea din ordinul unui rege nebun și criminal, condus de o camarilă odioasă. Noi toti, cei rămași, am căzut în genunchi și ne-am rugat lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor fratilor nostri omoriti măseleste.

Camaradul Petrică Nicolau ne indeamna să luăm contact cu ceilalți mai vecin și să vedem ce trebuie să facem dacă se face un alt lot pentru executare. În scurt tot lagărul a fost pus în misere, dar nimeni n'a reacționat cu nimic. Destinul, este mai presus de om... O tristete și o jale se asternuse peste noi toti, vecin și nou, și nimeni nu se găndește la moarte, care ar fi fost o izbavire...

Intr'adevăr atunci am putut să-mi dau seamă ce inseamnă iubirea legionară. Să-ti simți mereu tratele lângă tine, desi sufletul lui sburase spre aste zări, în eternitate... la sănul lui Dumnezeu...

Totii erau obsedati de neuitata imagine: 28 de camarázi de elită, ucisi banditese la marginea de drum, lasau descoperitii să-i vadă lumea și să-i judece după niste pancarte puse langa ei prin care ei au arătat că trădători de tara și că asa vor pieri toti, cari vor face asa. Metode sugerate de dusmani străini de neamul nostru, metode necunoscute de poporul roman. Ne'ntrebam mereu unde pe altu, ce-or fi zis ei în ultima clipă, la ce s'or fi găsit, ce imagini vor fi avut înaintea lor? Ne cînuiuau întrebări de soul acesta și ne mai gădeam iarăs că nu se poate că săngele nevinovat să nu ceară razbunare. Si, Doamne, a venit, asa de cruntă și infiorătoare, ca să fie pildă pentru nenumăratii ani ce-or trece de-acum încolo...

Momente dintr'o prigoană.

MAI 1938

APITANUL arestat... Iagările deschise cu generozitate pentru legionari... O bestie slugarnică a unui rege dement își ia rolul de călău...

...Sumber sunt zilele acestui an, 1938.

Grupul timisoarean, alături de toti camarazii lor din toate unghurile tării, aduce prinos de jertfă pe altarul credinței ce-i insuflase, El, Căpitänul, caruia fortele intunericului îi pregăteau mormantul.

O după masă de sfârsit de Mai. Nu stiam de cât timp ajunsem în camera lui Fritz. (Petru Fleschin). Cu ochii mari, îl văd că se ridică de pe pat, și, răzând, parcă ne chiamă la un chef, ca'n vremuri:

— Măi, sunteți gata de moarte?

Petrus Stănescu, gures, oltean și incă vâlcean, îi răspunde:

— Gata de moarte? Nu, nu sunt pregătit, pentru că nu o pricep, nu am senzatia ei. Si apoi, n'am terminat toate. Avem altceva de făcut și incă mult, foarte mult.

Eu, la fel îi spun. Moartea poate fi un accident, mai devreme, mai târziu. Nu o caut, însă nu mă dau la o parte. În miscare am intrat după ce am chibzuit bine pasul, pe care-l fac și nu mai am intoarcere...

Ne-am despărțit cu aripi la picioare. Fixasem ce vom face. Reorganizarea Centrului, apoi a Regiunii, iar de aici vom lua legătura cu celalalte centre. Petrus trebuia să rămână la Lugoj, la Caransebes, Costică sau Oreste, eu la Răsărită, Fritz la Timisoara, pentru coordonare. Micu și Clement, la București și Cluj. Nu ne indoiam că și în celelalte centre se vor găsi legionari ca să se ocupe de organizare. Mai târziu ordinea de reorganizare s'a schimbat în raport cu vederile comandanților dela București. Micu, Clement și Ghită trec la București. Eu, în Oltenia, ca să refac legăturile.

Cu ocazia drumurilor mele la București, am marea bucurie să cunosc pe Bădita Iordache Nicoară, apoi pe domnul Comandant Nicolae Pătrascu. Spune Căpitänul: întâlnesti în drum un camarad, inima lui apă vie. Acesta era Bădita Iordache Nicoară. Pătrascu, rupt din cîrmene, cum ar zice poetul Aron Cotrus. Dela prima întâlnire cu dânsul mi-a rămas în minte vehemanta cu care cerea să fie scos Căpitänul din inchisoare. Pentru că nu se îndrăznea să se treacă peste voia Căpitänului, Pătrascu riposta: «Vrea sau nu vrea, trebuie să-l scoatem, în sac, legat, oricum. El trebuie să stie că nu mai e al lui. E-al nostru, al tuturor, al neamului intreg. Dusmanii îi pregătesc mor-

mântul. Acesta era de altfel spiritul nostru al tuturor. Dumnezeu a vrut altfel...

JUNIE 1938.

Pentru a doua oară, în decurs de trei săptămâni, de când primisem misiunea să refac legăturile organizațiilor oltene, veneam la raport la București. Întâlnirea cu domnul comandant Horia Sima o aveam pe Antim. Era o zi frumoasă de sfârsit de Iunie, soare, cald, nu prea multă lume pe stradă. Mergeam agale răsfoind într-o carte...

Pe dreapta observ că mă depășește Comandanțul cu Romi Tincu, de fel din inima Moldovei, desigur și el venit în misiune ca și mine.

Mă văd luat de brat. Tresor bucuros, căci era Gheo, inginerul Gheorghe Clement, absovent al Scoalei Politehnice din Timisoara, venit din Făgăraș. Nu ne văzusem de vreo două luni. El fusese chemat la Centru, ca și Micu Augustin. Ne împărtăsim nouătățile ce aveam fiecare, unele mai bune, altele mai rele. Subiectul principal era reorganizarea, lupta ce se simtea acum foarte grea și mai ales preocupaerea pentru procesul Căpitänului. Călăii căstigaseră prima mansă, condamnarea în proces. Trebuia să urmeze lichidarea Căpitänului și cu el, astă era convingerea lor, a Miscării.

... Tinem pasul asa ca să nu ne indepărtem prea mult de cei din fată. Comandanțul și cu Romi iau primul colt, noi pe partea noastră; trecem pe lângă un cersetor, mai facem cătiva pasi și traversăm strada, ca să ne luăm după ei.

— Gheo, îi zic, astă nu-i cersetor, astă-i agent...

El îsbucneste în râs, râsul lui sănătos, molcom, de tăran ardelean.

— Mă, provincialul a venit și el în Capitală și se si vede înconjurat de agenti... Rădea cu poftă și mai să mă molipsesc și eu de râsul lui. Mai facem cătiva pasi și — provincial, neprovincial — îi sunflu:

— Dar priveste pe stânga, în spate, și vezi că a apărut alt agent, care, de altfel, se pare că-i și grăbit să ne ia înainte.

El, în glumă, satisfăcut de frica mea de provincial, ca să mă linistească, se întoarce. Gluma ce-o avea pe buze, îi îngheafă.

— Măi, măi, ai dreptate.

— Gheo, nu mai e de stat. Du-te și-l anunță pe Bătrân.

Cum nu departe era o încrucisare de străzi, toti trei au dispărut pe străduțele, ce se deschideau într-o parte și alta. Tipul, cu pasi repezi, mă depășește. Eu incetinesc pasul deabinelea, preocupață să-mi regăsești capitolul în cartea ce-o aveam cu mine. Dau și eu primul colt la dreapta și, la o nouă încrucisare de străzi, intru într'un debit

de tigări. Profit de faptul că mai era lume și privesc revistele din vitrină. Pe afară nu mai observ nimic suspect. Iau tigăriile și plec. Dintr-o stradă într'ală, ajung jos la Biserica, de unde plecasem cu trei sferturi de ceas înainte.

Mă trezesc cu Gheo, negru, vânăt de furie.

— Ce dracu faci mă, pe unde umbli? Te cau de un sfert de ceas. Esti nebun să stai pe aici?

Luam un taxi și tăiem București, mergând la un alt punct de întâlnire.

După ce am coborit din mașină, văd că se potolise.

— Măi Marine, cum dracu de i-ai ghicit?

— Observând totul cu grije și atenție.

— Eh...

— Ai văzut cersetorul?!

— Da.

— L-ai văzut că se uita spre stradă și nu spre poartă?

— Păi cersea la trecători, probabil.

— Ai văzut că avea ochelari de soare?

— ...

— În momentul cand am trecut pe lângă el, l-am vazut că nota ceva pe o hărțuță în podul palmei. Asta m'a făcut să trag concluzia că poate fi un post fix. Traversând strada, ti-am spus în doară că-i agent și nu cersetor. Tu ai răs de mine. Privindu-te cum răzi, am văzut din sus venind un tip grăbit și ca să mă răsban pe bătaia de joc, ti-am spus să privesti în spate. Când l-ai văzut că dă colțul și incă cu pasi mari, ai luat lucrurile în serios și ai sters putina. Iar dacă ai fi rămas cu mine, ai fi văzut că, la răscrucă, voi ati luat-o la dreapta, din stânga a venit un alt tip, cu care celiștălăit a schimbat repede căteva vorbe, și au luat-o fiecare pe câte o străduță din cele mici, care se deschideau imediat după colt — probabil sperau să vă iasă încale.

— Noroc ca ne-am alarmat la timp și nu s'a transformat întâlnirea în catastrofă...

— De, ce vrei, renghiul provincialului venit în Capitală.

Noembrie 1938

Ne trezisem dintr'un vis frumos. Nu credeam că se va găsi o mână criminală care să se ridice contra Lui.

Eram impletitri... Nu ne mai vorbeam, doar mâinile se crispau ca pe mânerul unul pistol. De ne trezam, doi trei la un loc, cine stie după cât timp ne desparteam fără graiu...

Ghita Constantin, baiatul popii din Brasov, era tăcut. Acum numai ochii îl licăreau. Lui Petrus Stănescu, vioiu altă dată, în pierise vorba. Gheo (Gheorghe Clement), galben verde negru, ca pământul. Fritz, sac de bancuri, chiar și

tâmpite cum le numea el, cu chef și gata de chefuri, acum clocotea ca un torrent. Gusti, (Augustin Micu), cu zâmbetul lui serafic, radia atâtă bunătate, dragoste și înțelegere și în această împrejurare. El singur reusea să fie calm.

Cu fiecare zi, cu fiecare ceas, ni se părea că trece an, zeci de ani... iar noi?

Juraseră că nu vom permite nimănui să se atingă de un fir de păr al Capitanului...

O jurasem în fata lui Mota...

Si... am fost doar de pară!

«Nu mai sunt legionari afară», a strigat Nicu și când auzi, din fundul ounei, că iar a fost arestat Capitanul.

1939

Ne-am înclimat în luptă cu forte adunate din tot iadul.

S'au dăruit val după val legionari.

Suflete de o curatenie de fecioară, de o creștină nestămată, dărzi ca mosneanul care și apără mosia. «Moartea numai moartea legionarilă»...

Petru Fleschin, Petrus Stănescu, Popa Ion și Ghedeon au fost impușcați în pădurea Huedinului, împreună cu profesorul Hodrean, Gruia și locotenentul Borza. Micu Augustin, Ghită Constantin, Marius Cioflec, Coriolan Todan, frații de Cruce din grupul timisorean, au căzut în lagărul dela Miercurea Ciuc.

Clement, după ce l-au portat pela Cluj, l-au adus la închisoarea din Brasov. Aici m'a găsit pe mine, adus dela Craiova pentru rejudecarea procesului. Clement a fost luat din închisoarea Brasov, la 12 Octombrie 1939 și agentii l-au sugrumat în mașină, în drum spre crematoriu, unde i-au ars trupul, cum facuseră cu o zi înainte cu Gheorghe Curea din Ploiești.

In propagandă prin Bucovina.

FRA în toamna anului 1937. Se apropiau alegerile. Legiunea se pregătea să înceapă propaganda electorală. Într-o din acele nopti de dimineață, când sufluri de soare se întrebată în cîmp, înăuntru se întâlnea înăuntru sfioase asupra Cernăuților, deasupra pădurii Teteșe, noi ne găseam în coloană de mars spre comunele. Mămăestii Noi și Mămăestii Vechi, din județul Cernăut, locuite de astăzi Ucraineni. 13 soli ai neamului, în costume naționale, pornind spre meleagurile pe unde a păsat și a biruit cu mai bine de 400 de ani înainte, Stefan cel Mare cu răzsei lui. Pe aceleasi poteci pleacă la bătălie și cubul meu.

Se vede că am pornit la drum cu piciorul drept. Soarele, ca un bulgăre mare de aur, se ridică în drăznet spre zenit, gonind ceata și roua de pe ogoarele de pe care tărani culegeau ultimele ramasite de recoltă. «Stefan Vodă al Moldovei fostă-pela noi prin munti...» se amesteca cu glasul pasărilor și sopotul apelor. Tărani își sprijinesc mâinile noduroase pe coarnele plugului, pe sape, pe greble și privesc spre noi întrebători. Astfel de manifestații poate că n'au văzut până acum. Ca suntem propagandisti electorală, își dau seama că totii și unii dintre dansii sunt chiar legionari și ne salută cu «Trăiasca Legiunea și Căpitanul!» Cățiva dintre dansii lasă sapa pe ogor și ne insotesc câteva sute de metri în cântece, apoi ne urează noroc bun și se intorc la brazele lor cu speranțe întărite în biruință. Cu căt ne îndepărțăm însă de Cernăut, observăm că tot mai puțini cunosc Legiunea, semn că începem să ne îndepărțăm de raza de acțiune permanentă a Centrului Studentesc Legionar.

Primul popas îl petrecem într-un prânz frugal și în revizuirea planului de bătălie. În definitiv, nimic complicat. Programul nostru este sufletul nostru: cântec, tabără de muncă, cub, închisoare etc. Ce putem oferi? Un «om nou», o tară înnoită din temelii, cu condiția însă că toată lumea să contribuie la realizarea lor. Critica partidelor politice nu ne preocupa. Pentru asta n'avem nici timp, nici talent. Din punct de vedere tactic avem totuși un plan restrâns: întâi, cutreerarea ambelor comune în lung și în lat cu mars și cântece, pentru că să trezim lumea și interesul ei; seara, după întoarcerea tăraniilor dela munca câmpului, adunare în centrul satului, cu cântece, câteva cuvinte de introducere, discuții dela om la om și iarăși cântece și cântece.

Cu cântecul înainte mars!: «Sfântă tinerete legionară, cu piept călit de fier și sufletul de crin...»

Primele case albe, sfioase, privesc întrebătoare de sub acoperisurile înalte de sindrilă. O barză ne răspunde de pe căminul unei case mai arătoase, cu aripile deschise și fălfătoare de bun so-

sir. Deia terestre ne privesc copii și femei. O fi văzut cine-o și vazut echipe de legionari, dar acest sat nu a mai vazut de bună seamă. Oare ne-o întreagă lumea și cantecul copiilor ce încep să se apropie sunosi de noi murind câteva cuvinte românești și are câteva ucrainene? Dureroasa mea dorință pentru un roman de pe meleagurine de gheie are în Stefan cel Mare. Guvernul unei București nu au facut nimic pentru aceste suriete, că sa le apropie de mama căuă și primăvara a neamului românesc.

Înceam prin fata postului de jandarmi. Ne oprim un moment, salutăm pe sei și pe cei doborând cu pascue la umar și le spunem că au cec în sat pace, orăne și sunet românesc. Argumentul e placit, caci uansă se simt că niste naturătăți ai guvernului nu're mare de străini. Deci toate ouanele pana în prezent. Ne continuăm drumul nesanguinos pe toate untele ambele sate.

Catre seara ne întoarcem în prima comună. Numărul nu crește pe fetele noastre ca am străbătut în miaz și pe călăura zeci de kilometri de drum. Tragem în curtea unui prieten legionar care-mi rusește recomandat dea Centru. Intrăm în casa în care ne primește cu aceeași ospitalitate ca în toate satele românești. O rata de masa curată că neaua, o mama lungă cat o roată de car, branza căci, lapte acru de oi, să-l tai cu curiță, o tușă și o gară de must. Ospătul nostru se termină repede, caci lumea aștepta cu nerabdare să le spunem ce avem de spus. În jurul nostru se strang cu unumii copiii satului, îl iau în brațe, îl aruncă pe umăr și dea unu lui altui ca pe niste mingi și le dă apoi căte o icoană de-a Capitanului. Său mai urmează romaneste decat parintii lor. Cel puțin scoala își face datoria că poate, iesind în curie, ne racemă drum prin multume pana la mijlocul ei, salutăm toată lumea și le spunem pe scurt cine suntem și ce vrem, apoi îsoacănum în «Uria dusmanu în cărare și-si arată ranjet colț». Minune: toată lumea cântă ca și cand ar fi toata legionara. Nu mai cuvintele sunt stăcîite, pronuntia străină. Dar contactul să se stabilească, atmosfera e splenida. Suflarea a biruit instruirea de secole în câteva secunde. Înca un cântec și încă unul, caci lumea nu se mai satură de auzit acest program. Într-adevar, un astfel de program electoral nu mai vazut, nu auzit. Un camarad traduce câteva strofe în ucrainiană iar tărani îl cantă imediat, apoi scot un cântec de-al lor, îl schimbă putin sensul și-l cantă pe melodia lui Stefan Vodă al Moldovei.

Luna strălucește ca o lampă uriasă peste curtea învolburată de idealuri și speranțe și nume. Nu se găndește să-si plece capul pe pernă, caci noaptea aceasta e prea frumoasă, prea scumpă și teamă că s-ar putea termina în fiecare moment cu revenirea la realitate, începe să-l doară pe fiecare. Oameni cu ochi vioi, cu plete și barbă ca și cei

de pe columnă lui Traian, oameni în port românesc, cu tradiții românești dar cu nume terminate în «-iu», ca Stanciu, Gavrilu, Bogăniu, sau în «-ovici», ca Nestorovici, Cotorovici etc., se chinuiesc să descifreze cântecele românești. Guvernul dela București nu le-au sters pecetea instrânnării nici măcar de pe nume, dar mi-te din suflet. În noaptea descrișă însă cătă și în cele ce-au urmat, noi am sădăt în sufletul lor întrebarea, dacă nu cumva limba ce-o vorbesc în casă este minciună, și dacă este, de unde a căzut pe capul lor această minciună. Ne-am despărțit prietenii și camarazi după ce-am înființat căte-o garnizoană și mai mul-

te cuburi în fiecare sat și am înfipt standardul legionar în stufilele locuitorilor. La alegerile care au urmat am câștigat 90 de voturi. În a doua campanie, din iarna anului 1938, ne-am regăsit pentru scurta vreme cu același elan, pe care numai priogoana carlistă ni l-a sfărămat, aruncându-ne în închișori. Consecințele cele mai grele le-au tras tot acești urmări instrânnăti ai Dacilor, cari și-au re-găsit intr-o noapte frumoasă de toamnă neamul și-i poartă cu siguranță și astăzi în suflet, împreună cu Legiunea, prin cine stie ce stepe siberiene, pe unde i-au dus masivele colonizări fortate ale Moscovei.

Dionisie Ghermani

F. D. C. București.

Vara 1940

FRA către sfârșitul lunii August 1940. Terminasem în primăvară clasa a saptea a liceului «Sfântul Sava» din București și începeam acum, aproape de încheierea vacanței, să urzem planuri pentru ultimul an până la bacalaureat. Vara o petrecusem toată în Capitală, în așteptarea a ceva nedefinit dar perceptibil, ce întârziase totuși să se producă. Plutea în atmosferă un balast pre-vestitor de scadente.

În una din după amiezile calde de sfârșit de vară, a venit la mine un bun prieten și camarad, elev la liceul «Lazăr». Ne cunoșteam de cătiva ani din epoca încadrării mele în Frâtie. Venea acum la mine în calitate de curier al Grupului F. D. C., de care depindeau unitățile noastre. Mi-aduc aminte, că tot el venise, cu aproape doi ani în urmă, imediat ce s'a aflat de omorirea Căpitanului, să mă prevină să-mi adun unitatea, să fac rost de armă și să așteptăm evenuale ordine de acțiune căre nu au mai venit niciodată. De data asta eram puțin surprins de vizita lui, și, firește, îngrijorat, fiindcă păstrasem continuu contactul cu comanda grupului — pe seful grupului il văzusem în ajun — și legătura între mine și esaloanele superioare fiind normal asigurată de altii.

Mi-a explicat lapidar că se întâlnise puțin înainte cu cineva din comandamentul regional F.D.C. din București și primise dispozitie să alarmeze imediat, fără să mai apeleze la rețea rutină.

ră de contacte și curieri, o serie de sefi de unitate. Avea la el o listă de nume și adrese. Mi-a transmis apoi ordinul să adun în cel mai scurt timp unitatea de sub comanda mea.

Această alarmă era ultima dintr-o serie întreagă, începută cândva în luna Mai. În primăvară fusese organizată de către comandamentul regional F.D.C. o școală de cadre, în una din pădurile dela marginea Bucureștiului, la care au fost convocați căte 2-3 însă din toate unitățile din Capitală. Rostul ei era să se creeze din resturile existente un cadru de conducere și acțiune viabil, pe noi baze de organizare și cu o nouă distribuție funcțională. Prigoana lăsase urme adânci și dure-roase și în rândurile noastre. Legăturile între diferitele unități s-au subtilat și, în special, acelea între grupuri. Cei mai mulți pierdusem orice vedere de ansamblu asupra potentialului nostru global și ignoram soarta majorității celorlalte unități. Îmi amintesc că eu însuși, ca singur om al unității mele și numai dat fiind funcția ce o îndeplineam, mai întrețineam, în ultimele 6-8 luni, contact permanent cu seful grupului și numai în mod sporadic cu ceilalți sefi de unitate din grup. De destinul celorlalte trei grupuri bucureștene nu mai stiam nimic. Celalți frați de cruce, cu foarte puține exceptii, nu mai întreținuseră legături decât exclusiv în cadrul unităților respective. Se înțelege atunci că am înbrătăsat cu bucurie acest prilej de reintâlnire nestinșărită în

atmosferă luminoasă a sedintelor noastre, cu prietenii dragi. Eram plini de inflacărare cand, la înînele celor câteva zile de frățietate absolută, cu decorul natural al pădurii care ne-a adăpostit de indiscrețiile regimului, ne-am despărțit cu sutilele încărcate de elanuri, putin prea siguri de tortele noastre cei aproximativ 60 de elevi legionari ai tuturor liceelor din București. In zilele acelea se coborise peste noi ceva din spiritul si esența mistică a «Dobrineri», a aceluui spirit care ignorează ecuația mercantilă a civilizației contemporane. Multi dintre cei ce l-au trăit atunci, s'au impărtășit din el până la ultima surâre. Dm cei ce l-au simțit cândva și mai sunt astăzi, cătă pot si vor să-i mai mărturisească?

In vara care a urmat nu a părăsit aproape nimeni București. Ni se recomandase tuturor să strangem legăturile intre noi, să purcedem accelerat la reorganizarea unităților din subordine să menținem contact permanent cu esaloanele superioare, să ne considerăm, in fine, in stare continua de alarmă. In mai multe rânduri s'au făcut exerciții de mobilizare grabnică. Ajunsesem după puțină vreme să stăpânam o tehnică aproape desavarsită, care ne permitea ca in mai putin de două ore dela darea ordinului să ne adunam cu totu, in jurul a o sută de insi, in punctul indicat (deoarece o biserică sau o instituție publică, ca să nu atragem atenția). Eram cu totu animati de o frenetică dorință de acțiune. Elanul care ne stimula, puterea pe care o resimteam veneau din constiinta in vesnicia Miscării si din ferma convingere ca vom fi si noi, copiii Miscării, angrenati in lupta Neamului...

Si ordinul asteptat întârzia mereu... L-am primit a treia sau a patra zi... Tot timpul făream planuri, brodam acțiuni, discutam cu ceilalți frățiori cari mă vizitau. Doream anticiparea luptei, dar eram constienti si de răspunderea ei! Curios si nefabil amestec de copilarie si... maturitate.

Si iarăs am rămas... sapte! Frăția noastră isi plătise tributul de săngerari in prigoană... Din cei vechi eram numai... doi. Cinci frați veniseră in vîrtejui persecuției, mănat de instinctul inimii lor calde. Si astăzi nu mai sunt. Zestră inimilor curate i-a impins usor spre drumul calvarului, spre drumul de onoare al Neamului!

O concentrare a noastră in apropierea Gării de Nord! Stafete, legături, dispozitiv de luptă gata de acțiune, plantoanele Centrului, etc. Eram cuprinși de-o explicabilă iritate. Sigur iară o alarmă... oarbă.

Si iarăs am fost trimisi acasă. Trei zile de arândul ne-au chinuit neliniști lăuntrice. In colțul guriilor incoltea surâsul indoielii. Descurajare vagă plutea nestingherită peste tot. Evenimentele erau nebuloase, dar noi mai puteam să le urmărim. Ancoraserăm in ierarhie si nici măcar întrebări nu ne mai ingăduiam.

Desfășurarea unei lupte se presimtea. Autoritățile politienești erau nervoase. Populația ex-

ploda uneori pe stradă in invective. Un murmur surd parcă vuiă de sub pământ... Am asistat la o scenă infiorătoare aproape: un funcționar imbrăcat in haina Frontului Renasterii era să fie linisat de multime, fiindcă pălmuse pe-un vânzător ambulant, poate insolent cu el, dar acea multime ani de zile tolerase fără să zică o vorbă măcar, toate abuzurile nemaipomenite ale regimului...

Ordin de concentrare noastră pentru 1 Septembrie, in grădina Cismigiu. Aci ne-a ajuns si istorica zi de 3 Septembrie. Dar ce deziluzie! Cum asteptam noi, cu arma in mâna să gonim satanele care inveninaseră neamul, care ucisceră elita noastră românească, care ne luseră pe Căpitän, visul nostru...

Dar porunca se execută. Frățile de cruce aveau misiunea să întârâte multimea, să întretină focul acesta al revoltei... Echipele noastre străbateau străzile cântând cântece legionare, alte echipe impărteau manifeste pa străzi, manifeste pe care le înghiteau oamenii de bucurie, in emotia lor de a asista la prăbusirea tiraniei cariste...

Niciun incident. Vreo câtiva au intrat in conflict cu polizia, altii au fost arestati, dar li s'a dat drumul de către agentii, cari erau avizi după aceste importante foi volante. La fel majoritatea militariilor, acceptau cu bucurie manifestele... Publicul admonesta pe politisti, ca să evite arestările noastre. Atâtea declaratii de smipatie, asigurări de solidaritate, laude peste laude la adresa Miscării salvatoare, etc., au fost peste asteptările noastre.

La fel am procedat si in ziua următoare.

Ziua de 5 Septembrie a fost fatală pentru tirani. Miscarea generală a luat proporții. În ziua următoare am avut biruinită de scurtă durată. Precara biruinită asupra unui dusman, care nu consimtise decât la o repliere tactică, spre a isbi, cu prima ocazie, cu aceiasi violentă si cruzime ca si in trecut...

Dela 24 Ianuarie 1941, deci peste câteva luni, intram cu totii din nou in prigoană.

Peste trei ani si jumătate intra Tara si Neamul intreg!

Ing. Dumitru Mihăescu

Frânturi din lupta legionară.

RA in vara anului 1938. Tara trosnea sub greutatea de plumb a dictaturei lui Carol II. Răuul acestui nefericit rege — de exterminare a Miscării Legionare — era in plină desfășurare. Mai toate capertonile legionare erau intemnitate. Insusi Căpitänul se topea in umezeala ucigașoare a unei ceiute dela Jilava. Atmosfera era deosebit de încărcată. Se părea că lipsea doar o scanteie, pentru a se produce explozia atât de dorită de guvern, care sa-i dea acestuia acoperirea formală in executarea Căpitänului si evident si a Miscării.

Dar provocarea legionară întârzie. Atunci, acel simbolic personaj al dramei românesti, Armand Călinescu, a conceput incenarea unui lant de trictuni si turburări universitare, care să-i serveasca drept pretext.

Sunt șestul de cunoscute întâmplările studenților dela Cluj, cu fostul rector Stefanescu Goangă. Cazul fals prezentat de guvern, a fost difuzat si speciat de acesta in mod criminal. Ca urmare, un nou val de prigoană s'a desfășurat asupra Miscării Legionare. Inchisorile si lagările primeau o nouă recoltă de legionari. Dintre acei cari in primele zile reusiseră să scape nearestati, multi si-au schimbat domiciliul. Era unica soluție pentru a insela urmărirea Sigurantei. Pleca omul la voia intamplărei; părăsea casă, familie, profesie, situație, nume uneori, si pleca in necunoscut.

Viată de căine! Legionarul nu a avut parte de altă viată. Aceasta a fost si este soarta lui. Din 1927, au lovit si continuă să lovească toti in el, atât «democrații» cat si comunisti, atât «români» cat si neromâni.

Dacă neamul românesc poartă azi o cruce — pe care un guvern de simbriasi si neajutorati i-a asezat-o pe umeri acum treisprezece ani — legionarul poartă aceeași cruce, dar nu de 13 ani, ci de 30 de ani.

Asa că, in aceea vitregă vară din 1938, după întâmplările dela Cluj, multi legionari goniti de biciul prigoanei, ajunseră tocmai pe valea Juului, unde se construia pe atunci linia ferată Bumbesti-Livezeni, destinată să facă legătura directă a bazinului carbonifer Lupeni-Petrosani, cu artera principală Timisoara-București. Sosau sărmăni legionari sfârsiti de oboseliu, de foame si de o neagră tristetă iar in ochii lor se citea starea unuiană abia scăpat din bătala vânătorului. Unii erau cu hârtii «in regulă», adică cu documente emise de Siguranta Generală, altii fără nicio «hartie». Intrucât dintre inginerii de acolo, unii erau legionari iar altii simpatizanti, toti noii veniți erau primiți in serviciu fără cercetare speciată.

Incă, calculul Sigurantei de a dispersa fortele legionare, cu scopul de a le intimida si dezorganiza, s'a dovedit gresit iar rezultatul diametral opus. Intr'adevăr, a trimis elemente legioare cu

lese din toată tara, pe lângă un grup de ingineri legionari cari de fapt dispuneau de un sanctier imens cu aproape zece mii de lucrători, cu zeci de ingineri si sub-ingineri si cu sute de sefi de echipe, era o operatie nu de dispersare, ci de concentrare legionară si in orice caz, colosal de favorabilită tactică legionară.

In mai putin de două luni, aproape toate elementele legionare de pe intregul sanctier erau identificate si regrupate in cuburi. Cadrul natural de munti si păduri in care se aflau, precum si enormele lucrări in executie, ofereau frumoase posibilități de activitate subterană.

La Secția dela Lunca Mare se stabilise sediul grupului legionar. Sanctii diferitelor unități se tineau ori in pădurile invecinate, ori prin tuneluri Răduleia, Carligul Caprei si Alunis, ori sub podul dela Pietrele Albe. Odată s'a tinut o sedință simbolică de un minut, in conditii intr'adevăr exceptionale: la o adâncime de 14 metri sub albia Jiului si la o presiune de 4 atmosfere, in interiorul unui clopot imens de beton, in care lucra o echipă la construirea piciorului viitorului pod de lângă Livezeni. Spatiul fiind limitat si lucrandu-se sub presiune — pentru a nu intra apa de infiltratie sub clopot — echipa era formată numai din zece oameni care se schimbau la fiecare 2 ore. Asa că s'a putut aranja, ca una din aceste echipe să fie formată la un moment dat, numai din legionari si ca atare să aibe loc numita sedință.

In astfel de condiții s'a realizat pe valea Juului in 1938-1939, nu numai o serioasă regăsire si regurpare legionară, dar s'au obtinut si format unele elemente noi si chiar un număr destul de important de simpatizanți, dintre cari unii de cunoscută răspundere in conducerea Căilor Ferate.

★★★

Prin Iulie 1938, printre noli veniti pe valea Juului a apărut si un tânăr student dela Academia Comercială, Panu Măsuri, de sigur urmărit de Siguranta. Era din București, de origine macedoneană. Raz un ins căruia cuvântul «fănic» să se potrivească atât de bine ca acestui viăstar din Pind. Voinic si tare chipes era Panu. Inalt, spătos, dacă se poate spune, stejaric; ochi negri, sprânceane intr'arie, frunte de Mota. Zâmbet de copil, inimă blandă, fire deschise, increzătoare, dotat cu un mare spirit de sacrificiu. Apoi era Panu Măsuri si yrednic. La serviciu, era elementul de bază al secției contabile, iar după serviciu era elementul de incredere si de execuție ai treburilor legionare. Era un excelent om de legătură.

Când la 30 Noembrie 1938, s'a transmis la radio vestea asasinării Căpitänului, s'a produs parăcă o prăbusire in toti cei de pe valea Juului: legionari, simpatizanți si chiar nelegionari. Monstruozitatea era atât de imensă, că paraliza orice

înțelegere sau analiză logică. Cei mai mulți, des sunteau o piatra de moara pe înimă, nu credeau. Panu Mussuri era în aceea apăsătoare zi, ca să ramat. Roata răptura lui se retrăsesese și concentrase parca în dosul acelui trunți înalte. Rămasese din el doar truntele de Mota. A tăcut că pamantul roata ziuă. Noaptea a disparut fără urmă. Nimeni nu stia nimic despre el. Este o săptămână a re-aparut obosit, slab și tot atât de pamantul ca la plecare. Si-a reluat serviciul tacut și trist. Cateva săptămâni nu s-a putut atla ce-a fost cu plecarea lui. Apoi s-a mărturisit la cătiva.

Plecăse de unui la București. Era hotărît să răzbune pe Capitan ei singur. În prima zi, în București, își procurase un pistol; apoi a început să cerceteze cum să a petrecut crima și unde. Criminul, după aprecierea lui, nu putea în altul decat Armand Calinescu. Întrebau încocace și încoio, ajunsese însă la concluzia — cum de altfel nu se convinea să credea — că totusi Capitanul trăeste. Mai mult, se părea chiar că ar fi reusit să rugă în strainătate; că anunțul la radio, cu asasinarea lui, ar fi fost numai o manevră a guvernului, pentru a slabii și dezorienta Miscarea. În tata acestei incertitudini, Panu renunțase la ideia răzbunării și revenise la serviciul sau, ceva mai usurat, totusi încă trist și abătut.

Între timp, aproape de peste tot soseau stiri, că avizul dela radio ar fi fost într'adevăr o manevră a guvernului, pentru a-si camufla esecul cu ruga Capitanului. Așa încât dela o vreme, nu numai legionari de pe valea Jiului, dar și o bună parte din legionari liberi din restul țării, erau într'o dureroasă confuzie asupra soartei Capitanului.

— «A fost Căpitanul ucis sau a fugit?» Aceasta era întrebarea care circula peste tot.

Trecuse primăvara și acum se intra în vara anului 1939. Directia Lucrărilor Noui CFR deschidea un nou santier; începuse construirea soselei moderne București-Alexandria. Noua Secție de lucrări urma să aibă sediul în Alexandria; personalul necesar era detasat de pe valea Jiului, dela Secția Lunca Mare. Soarta răcuse ca o parte din personalul detasat, inclusiv conducerea, să fie legionari. Printre acestua era și Panu Mussuri.

Noul santier București-Alexandria, întins pe 100km. și fiind în directă legătură cu Capitala, unde funcționa subteran un comandament legionar, prezenta un interes special pentru activitatea legionară. Așa că afiand de nouătatea mutării, Panu și-a recăpătat seninătatea și voiosia de altădată; se începea acum o nouă activitate.

După organizarea noului santier, s'a trecut la organizarea legionară a lantului de sate insirate dealungul aceleia sosele. Operația de tătonare și identificare a elementelor legionare locale se făcea însă cu greu, deoarece jandarmii urmăreau orice miscare. Totusi echipa de sub conducerea lui Panu, pe două motociclete, reusea să se strecoare prin acele sate în toate duminele și sărbătorile iar uneori și în zilele de lucru, seara.

Era prin Septembrie, în 20 ale lunii; o zi cu soare, caldă. Era pare-se Joi. Pe santierul de lângă satul Buda, se afla tocmai în inspectie un șef din Directie, când apare cu mare viteză motocicleta cu Panu Mussuri. Tăsneste din motocicletă ca o săgeată, spunând tare:

— «Chiorul a cazut!»

Apoi a dispărut în aceeași motocicletă. Toti cei de fată au rămas ca înlemniti, fără respirație. Îngherul din Directie a plecat imediat spre București.

★★★

În următoarele două zile țara a fost scăldată în sânge; cu o bestialitate apocaliptică, unică în istoria neamului nostru, Carol s'a năpustit asupra muscaru Legionare pentru a o extermină. Lagări și închisorile din întreaga țară au fost secerate. Râmnicul Sărat, Vasiu și Miercurea Ciucului, sunt cimitire de imensă durere legionară. În toate orașele, orășele și satele mai importante din țară, au fost asasinati și expuși în stradă timp de câteva zile, mulți legionari sau presupuși legionari. Oameni țară nici o legătură cu Miscarea, au fost uciși ca niște caini. S-au întrânt în acele zile de urgență cele mai elementare reguli de omenie.

Se spune că la Târgu-Jiu, un preot ar fi fost ucis în odăjdi, chiar în usa bisericii. În măcelul din aceea fantastica noapte de 21-22 Septembrie 1939, 3 tineri: legionarul Ilie Minca, din lagărul dela Miercurea Ciucului; comandanțul legionar Tudose Toader, din lagărul dela Vasiu; și comandanțul legionar Ion Herghelegiu, din spitalul dela Brașov, cari printre o mulțime a lui Dumnezeu spașaseră toti trei din acel măcel rănitii, dar cu viață — desu fuseseră legați cu frânghii în fața acelorași mitraliere cu ceilalți camarazi execuți — nu au fost iertati, ci au fost urmăriți timp de câteva ore, până au fost găsiți și uciși chiar pe locul unde fuseseră descoperiți; cu toate că ori unde în lume este cunoscută și respectată ca sfântă, legea după care un condamnat pe care mâna lui Dumnezeu l'a ocrotit în momentul executiei, este iertat și lăsat cu viață.

În noaptea de 21-22 Septembrie 1939, Miscarea Legionară și cu ea țara însăși, au pierdut numeroase și strălucite valori intelectuale și morale, forte de neînlocuit. Profile spirituale de înaltăimea unui Iordache Nicoară, Puiu Gărcineanu, Valeriu Cărdu, Ion Belgea, Alexandru Cantacuzino, Ing. Gh. Clime, Gh. Furdui, Gh. Istrate Grigore Pihu... și atâtia altii, apar foarte rar în istoria unui popor.

★★★

Activitatea legionară intreruptă pentru câțiva timp de aceste tragice evenimente, a fost reluată încetul cu încetul; ceia ce este surprinzător, de data aceasta chiar cu mai multă energie. Se părea că elementele scăpate de măcelul din Septembrie, preluaseră dela cei plecați o parte din forța și din răspundere lor.

Panu Mussuri cu echipa sa era în plină acțiune. Funcționau cuburi în Mihăilesti, Buda, Asanagia, Drăgănești, Călugăru, Vitănești, precum și în alte sate din județele Vlașca și Teleorman.

Trecuse 1939 și intram în vara lui 1940. Evenimentele pe plan extern, ca și intern, evoluau într'un ritm galopant. Al doilea război mondial început în Septembrie 1939, era acum în plină desfășurare. Europa se clătina. Construcția politicei românești concepută de Carol — cu teroare în interior și cameleonism în exterior — intra într-o fază falimentară; la orizontul politic al țării românesti se îngrămadăreau semnele unei ingrozitoare furtuni. În scurtă vreme, dictatul dela Viena venea să lovească neamul românesc în înimă. Dezorientarea, teama și haosul, puneau stăpânire pe țară. Situația devenise extrem de gravă.

lansează un manifest fulminant către țară, cerând abdicarea lui Carol.

Acesta refuză însă abdicarea și încearcă o manevră prin Generalul Antonescu, cunoscut pe atunci ca simpatizant legionar; il numește în grabă prim-ministru. La gestul regelui, Horia Sima răspunde cu o serie de mari manifestații legionare, atât în Capitală, pe calea Victoriei și în fata palatului regal, cât și în câteva din centrele mai importante din țară. Generalul Antonescu face un apel disperat la concursul Miscării Legionare. Aceasta îl promite, dar cu o singură condiție: abdicarea imediată a lui Carol.

MAJADAHONDA

Omagiu adus primilor eroi români căzuți în lupta contra comunismului international

Misarea Legionară, desu sfâșiată de hienele unui rege posedat, reprezenta totusi la aceea oră, pentru spațiul românesc, singurul organism politic cu autoritatea corespunzătoare pentru a stăpâni efectiv noua situație creată; cu atât mai mult, cu cât și conjunctura internațională evoluă în mod evident în favoarea ei. Regele însă, ros de o ură bolnavă și de pasiunea oarbă a puterii personale, refuza orice participare legionară la conducerea țării.

Fiind în joc însăși salvarea țării, Misarea Legionară nu putea să mai astepte; trebuia să intervină urgent. Încăt, în noaptea de 3-4 Septembrie 1940, Misarea Legionară condusă de Horia Sima, întreprinde o acțiune de soc operată simultan în București, Brașov și Constanța; totodată

Carol însăși, caută atunci printre generali un alt prim-ministru, care să execute o represiune în massa legionară pe toată țara; toti generalii îl refuză.

De data aceasta călău era încoltit.

Toate încercările generalului Antonescu de a evita abdicarea au căzut. În zilele de 4 și 5 Septembrie, prin intermediul Generalului Băgulescu, Antonescu a făcut nenumărate eforturi în sensul amintit; inflexibilitatea lui Horia Sima a rămas însă inalterată. În cele din urmă Carol văzându-se detestat și respins de toată țara, a trebuit să se resemneze; în noaptea de 5-6 Septembrie 1940, semnalul acut de abdicare, obținând în schimb permisiunea de a lua cu el tot «fructul» celor 10 ani de domnie.

In casa Generalului Băgulescu, câțiva legionari așteptau infrigurati în aceea noapte, rezultatul dela palat; între ei era și Panu Mussuri, care încă din ziua de 3 Septembrie era în Bucuresti cu motocicleta, participând direct la toate acțiunile conduse de Miscare. Când în zorii zile de 6 Septembrie, dela palatul regal chiar, generalul Antonescu a comunicat la telefon Generalului Băgulescu semnarea abdicării, a izbucnit printre cei prezenti o explozie de entuziasm. Se manifesta în toti, în acel moment, simțimântul unei veritabile eliberări naționale. Se prăbusise blestemata tiranie. Panu Mussuri, ametit de fericire, s'a urcat pe motocicletă și a plecat iar; privindu-l, părea numai apă...

★★★

In urma intelegerii dintre Miscarea Legionară și Generalul Antonescu, a luat ființă Statul Național-Legionar. Grupul legionar din Alexandria, s'a mutat la Bucuresti. Panu Mussuri a fost repartizat pentru organizarea legionarilor dela Directia Generală PTT. Devenise de o eficacitate și inițiativă surprinzătoare. Până la sfârșitul anului 1940, reusise să organizeze multumitor cele aproape 400 elemente legionare din cadrul Postei.

De altfel în tot corpul postal atât din Bucuresti cât și din tară, începuse să se resimtă și impună duhul legionar. Prima măsură a fost o sporire dreaptă de salarii, sporul fiind invers proporțional cu salariul existent. In plus s'a introdus sporul familiar, care a permis ajutorarea familiilor mai numeroase. Afără de acestea, în scurtul timp de câteva luni, din inițiativa și cu concursul legionar, s'au înregistrat la Posta din Bucuresti câteva reațări notabile: un magazin de stofe cu preturi de fabrică și în rate; o croitorie, cu lucru gratuit, croitorii fiind recrutati dintre functionari PTT; o cizmărie, cu lucru la fel gratuit; o băcănie, cu preturi de engros; o măcelărie, cu preturi destul de ieftine, carne aducându-se cu vagoanele PTT din interiorul țării; o cofetărie, care servea la preturi de cost; o frizerie, cu preturi foarte reduse; un grup de băi, cu serviciu gratuit; două restaurante, unul de 500 de locuri cu o singură mânăcare și pâine la discrete, pentru 5 lei și altul de 200 de locuri, cu 3 feluri de mâncare, pentru 20 de lei; o casă de economie, pentru imprumuturi urgente sau caz de boală.

Dar măsura cea mai «revolutionară» pentru vechile obiceiuri ale Directiei Generale PTT, s'a petrecut când cu două săptămâni înainte de sfârșitul anului, s'a pus problema distribuirii unui excedent bugetar de 20 milioane lei. Până atunci, astfel de excedente se repartizau în raport direct proporțional cu ierarhia, adică Directorul General lua cea mai mare parte, iar până la funcționarul mărunt nu mai rămânea nimic. De data aceasta, Legiuene a intelese ca distribuirea excedentului în cauză să se facă invers proporțional cu ierarhia și direct proporțional cu greutatea familiară a funcționarului. În acest mod, au fost postasi simpli și mici funcționari, cari au primit de Anul Nou

— 38 —

echivalentul a două-trei salarii, pe când funcțiile dela Subdirector în sus n'au mai primit nimic.

Totusi, desi Miscarea Legionară se străduia din răsputeri cu realizări în toate domeniile, în Bucuresti se simtea de către timp o deficiență în atmosfera de colaborare dintre Legiuene și Generalul Antonescu. Mai ales după Anul Nou, tensiunea era într'o creștere alarmantă.

Soseau informații că Generalul pregăteste ocuparea militară a institutiilor mai importante din Bucuresti și eliminarea regimului legionar. Într'una din acele zile, 19 Ianuarie 1941, Panu Mussuri apare la raport agitat; spunea că circulă zvonuri grave și că el este pregătit pentru orice eventualitate și cu el intregul grup PTT. O zi după aceea, Luni 20 Ianuarie, svonurile se confirmă. Generalul Antonescu trece la atac direct. Unități militare echipate de răsboiu — deci pregătite din timp — încep să ocupe diferitele instituții. În cele mai multe locuri legionarii nu se opun, înțelegând să se mențină în cadrul ordinelor anterioare, de a evita cu orice chip conflictele cu armata. La unele instituții însă și mai ales la sediile legionare, legionarii au înțeles totusi să se apere cu hotărire, fără însă să atace. Dacă ar fi primit ordin să atace, să sim convins cu totii, că situația ar fi fost cu mult diferită.

Dar Generalul Antonescu, sigur de tinuta legionară, a abuzat de comportamentul cavaleresc al Miscării și a atacat înarmat de răsboiu pe camaradul său legionar, dezarmat și în apărare.

Nu a sosit încă timpul ca istoria să pună la punct momentul Ianuarie 1941. În 22 Ianuarie, Capitala ardea. Trupele Generalului Antonescu trăgeau cu tunul și cu mitralierele în plin oraș, în blocurile și casele din care legionarii răspundeau doar cu pistolul. O parte din instituții fuseseră ocupate de armată. Iunta cea mai dărăză părea a se desfășura în piata Teatrului National, pentru stăpânirea Palatului Telefoanelor, în care în ultimul moment un detasament militar reusise să se infiltreze.

In toate aceste zile, Panu Mussuri, cu întregul grup postal, era în acțiune deschisă. Apărea când la sediul muncitorească, când la Postă, când la Prefectura Politiei, când mărsăluind pe Calea Victoriei. În aceea dimineață de 22 Ianuarie 1941, Panu a plecat pentru ultima oară dela Postă. Niciodată nu apăruse ca acum, atât de înflăcărat și luminos. Era grăbit să nu lipsească de pe terenul de luptă. Auzise că armata era pe punctul de a ocupa Palatul Telefoanelor și mersese cu grupul lui acolo, ca să întrească rezistență.

In piata Teatrului a aflat că un detasament militar a și reusit să pătrundă în interiorul Palatului și era pe punctul de a-l ocupa complet. Din exterior totuși nu se vedea nici un semn de prezentă militară. Panu, a hotărât atunci să atace Palatul cu întreaga lui forță; să începe prin aceasta tăierea grupului militar din interior, mic la număr, de forțele militare din afară, care erau numeroase. A atacat în formă de cui cu el în vîrf și frontal. Detasamentul militar din interior, s'a

mentinut însă în completă liniste, lăsând grupul legionar să se apropie până la o distanță de cățiva zeci de metri, când dela o fereastră a etajului întâi, o mitralieră a început să tragă.

Primul căzut a fost Panu Mussuri, apoi Rădulescu Petre și numerosi alții. Restul grupului s'a imprăștiat. A doua zi, 23 Ianuarie, legionarii primeau dispozitia să inceteze luptă.

Generalul Antonescu era «învîngător».

In 23 Ianuarie, Legionarul Panu Mussuri nu

mai era la raport. Isi îndeplinise misiunea si plecase. Cazuse și el, precum Căpitanul și atâtă mii de legionari, ucis de glontul unui frate român. Glonț, care îl desemnase o stea de sânge chiar în mijlocul acelei mari și luminoase frunzi de Mota.

Unicul copil și sprijin al unei mame văduve pleca acum la Căpitan, cu semnul eroismului legionar pe frunte.

Legionarul Panu Mussuri, din cuibul Fapta, familia Axa, nu va fi uitat.

Dumitru Leonties

Legionarul Aurelian Mândrilă.

RA in toamna anului 1937, când te-am văzut întâias dată. Imi cereai manifeste legionar. Erai elev la liceul «Dragos Vodă» din Câmpulung Moldovenesc. Te-ai prezentat legio-nărește și mi-ai spus c'ai fi fericit săfii frățior de cruce.

De-atunci ai purces pe greul drum al suferinței spre biruință, dealungul atâtormorminte legionare, ca într'o zi să ti-l găsești și pe-al tău...

Spirit de jertfă și desinteres, pretutindeni erai la o datorie sfântă neimpusă...

La finele lui 1939 erai bacalaureat. Deja iti asumasesi o grea răspundere prin educarea frăților liceului. Când? Când umbra morții începea să ne învăluiască. Fără paradă, fără onoruri. Încet și sigur. Erai stâlp de foc în mijlocul copilașilor «tăi»...

Te văd și-acum... înalt, bătut de soare, brad de pe Rarău, cu ochi de otel, nas de vultur, bărbie volitională, buze supte, un Tânăr maturizat de un crez sfânt. Atât. Mi-ai dat raportul grupului FDC Câmpulung. Aveai 40 de feori gata de examen. Niciodată nu sunosteai bucuriile vietii, păcatele ei... Hotărîti, să lupte, să moară, să învingă oricum... Sapte dintre ei, cu tine, îndeplineau condițiile de depunerea jurământului de frate de cruce. L-am hotărât pentru 13 Februarie 1940, pe culmea munțelui Runcu, în fața Rarăului.

Mi-ai mărturisit atunci, că a fost cea mai frumoasă zi din viața ta. Am uretat prin ceata deasă pieptis muntele, ca din vârful lui să vedem deschisă spre lume panorama de vis românesc. Muntii întotdeauna ne-au deschis sănul spre a ne ocroti la vremuri grele, deacea trebuie să-i iubim. Ai dat raportul pentru cei sapte frățiori nemiscati ca stanele de piatră, nepăsători la gerul și viscolul ce ne biciula chipurile... Parcă erai din lumea morților lui Mota, morți fără hodonă până la biruință definitivă a Legiuenei, a Neamului nostru... Ce mândri erai cu brațele întinse spre culmea Rarăului, rostind formula de jurământ. O căciulă turcană adăpostea o lumânare, simbol de lumina pălăria neagră, deschideai drumuri de speranță

primit ca talisman ramura de pelin în tricolor național. Vi se reamintea că desăvârsirea legionară este amară și dureroasă. Voi știai, sau mai binezi simțeai mai bine, în acel moment.

Si viscolul se înăsprea tot mai mult, Aurelian dragă!

Sub zodia lui ai depus jurământul... Rarău se arăta cu Pietrele Doamnei, leagăn de concepție legionară. Umbra Căpitanului se profila peste sufltele noastre ca o uriasă cruce de stâncă. Si cum voiam noi să-i împărtăsim jertfa lui cea mai mare. Dar ce pret aveau jertfele noastre fată de a Lui?

Peste alte piscuri se vedeau crucile de pe Pietrosul, trei cruci, cea din mijloc a lui Sterie Ciumenti, urcată până în vîrf de Căpitan. Nu știi cum, dar n'am mai simtit gerul amortitor, ci pre-simtirea că în curând va veni biruinta și noi vom contribui la ea. Entuziasmati am dat numele frăției «Biruinta», iar poenii, «Poiana Biruinel».

Ne legaserăm să înăltăm pe acel loc o cruce amintitoare. Dar tu, Aureliene, ai intruchipat un tragic destin. Ai luptat cu frățiorii tăi până la biruință, și ai pierit înghisit de valurile năprasnice care au înghisit și aceea biruință...

Ne-am despărțit iarăs. Prin Aprilie 1940, unii ieșau din inchisori, voi intrați în ele. Îar ne-am întâlnit. Nu te pot uita cum te rugă tu, ce sperări aveai în ochii tăi. Bun ca un inger, și aspru și necrăpat cu nedreptatea. Aşa erai tu. Căutai să îndrepti frății tăi spre acțiune, spre fapte, spre jertfe...

Dupa amnistia din Aprilie ai colindat Câmpulungul în lung și'n lat, fiind tu curierul organizației județene...

De neutrat acele tabere de educatie prin munci, organizate de mintea ta aprigă, în Eucovina și Moldova.

Dar când trebuiai sa conduce un grup de camarași cari nu cunoșteau munții și pe căldura ceia mare, tu nu vrei de loc să-ti lapezi mantaua de ploaie. Discret, arătai doar o bucatică dintr-o crabină, eu care te întovărăseai tu în drumurile munti. O porneai înainte căntând, și cu flori la pâlăria neagră, deschideai drumuri de speranță

de mai bine. Totusi uneori tăceai mălc. Toti te respectau, nu-ți furau făcerea ta. Doar mergeai cu lumea ta de gânduri pe cărările lumii. Te văd și-acum cu pălăria ta impodobită cu crengute de fragi și flori de pădure...

Imi aduc aminte ca acum de tabăra dela «Moara Dracului», unde erai cu Batarie, prietenul tău bun, și de ploaia aceia grozavă, cu păraiele umflate, cu bolovani rostogoliti, de seara aceia, când uzi până la piele, ne-am uscat cămesile la un foc haiducesc. Pe vremea ceia urâtă în trăznetele carabinei tale mi-ai speriat frățiorii de cruce, pe care-i trecesem păraiele în spinare... (unde-or fi acuma, bietii de ei!) Voiam să atingem Rarăul... cu 15 frățiori și cătiva absolvenți. Te văd cu ochii tintind jeratecul, în vreme ce unii povesteam unele întâmplări în legătură cu Neamul sau Legiunea... Ce-oi fi văzut tu acolo, nu stiu, nici acuma... Te sculai căteodată și respirând adânc îmbrătisai cu trup și suflet tara întreagă cu ochii tăi de neuitat... Ceahlăul, regele munților nostri, de unde vedea multe, multe ce-au rămas în sufletul tău unde deva de parte de noi... Si ochii tăi de otel s-au umezit atunci în seara aceia, când de pe Ceahlău ne cohoram dealungul Bistritei, ca să ne ducem pe Rarău.

Cum urla Bistrita sărărată, și cum cântai tu ca să astupi... Dar la stâna lui Ulian, haiducul și prietenul nostru bun, cu dulău lui ce erau cât gata să ne sfâșie. Doar ne tine te cunoșteau căinii ceia fiorosi, că și se cudurau înainte. Mă săndesc la tine, meru... Tu erai un om al pădurilor, prieten bun cu fiarele codrilor cu stâncile cu vînturii iar când chiuiai, se prelungea chiotul tău peste vâl, topindu-se în tăcerea sărătăților...

Si vremea se scurgea... Ai trecut 3 Septembrie 1940, cu bărbătie... Te-ai înscris la Facultatea de drept din Iasi. Ai luat comanda camarazilor de-acolo...

Ai venit pe urmă chemat la Bucuresti pentru «Gărziile Incazarmate». Te simteai în elementul tău. Părăsișeai carteau, erai în linia întâia de luptă, te găteai de nunta ta... În acest corp ai fost model de disciplină și camaraderie, desinteres și sprijin de jertfă...

La 22 Ianuarie 1941 ai plecat, cu camioneta, spre Palatul Telefoanelor, unde camarazi nostri cădeau ucisi de mitraierele fratilor nostri ostaris. N'ai vrut să mori, dar nu puteai să nu înfrunti rafalele de foc cari incingeau cu braul mortii pe camarazi crescute de tine... Ai căzut cu arma în mâna. Ai murit înecet, cu săngele cald picurând din rânilor săcute de armele automate.

Ai murit înecet, ca să gustă din plin paharul durerii până la sfârșit. Ai murit înecet, totuș strigând: Trăiască Legiunea și Căpitanul! Trăiască Comandanțul!

Nu te-am îngropat noi, în cântece, la locul nostru de onoare, în salve de pistoale. N'am mai putut. Ne-au înghisit închisoarile negre și surghiunul nesfârșit de dureros. Tu esti mereu în sufletul nostru, ca o pildă de iubire nestrămutată de Legiunea! Esti prezent în vesnicie!

Patru ani după aceia bătrânlul tău tată te-a căutat mereu pe toate meleagurile, fără să te găsească... Ce pildă de neuitat... Când a auzit de la mine totul, n'a mai zis nimic, să intors de unde a venit, cu umerii mai gârboviți, cu părul mai alb... Pierduse tot ce putuse să piardă mai scump. Mai mult ce se mai putea? Mut, să a dus spre Tară... Ce să mai piardă timpul acolo. Singurul lui copil, mândria și nădejdea bătrânetelor lui zacea într'un mormânt comun din Bucuresti, nestiut de nimeni, fără flori la capătău, poate fără cruce... Răspătă că-si iubise Tara ca putini din lumea asta... Răspătă pentru o dragoste nemărginită de Neam și Legiunea...

Ing. Nicolae Rosca

Inchisoarea Suceava.

DECE neam opriș aici?» Nimeni nu stia. Din indiscretia gardianului sef al dubei, aflasem că eram trasi pe o linie moartă a stătiei Chitila. De câteva ore păstram acea stranie imobilitate. În ajun, de dimineață, legati de picioare câte doi într'un lant, treceam prin Aiud pentru a ne imbarca în acel neincăpător vagon. Eram îngrămădit în el 42 de legionari. Toată avereia noastră, o ranită cu boarde. Era singurul bagaj îngăduit unui detinut, singura expresie de proprietate personală ce ne mai rămănea. Mâncarea nici se proportionase din Aiud, constând ratia de drum a fiecăruia din 2 Kg. de cartofi fierți și 1/4 Kg. ceapă crudă. Trebuia să ne însele foamea

până la Suceava, noua reședință gratuită pe care ne-o punea la dispozitie guvernul român... Îar acum, după aproape 30 de ore de drum, ne găseam stationați pe o linie moartă, în apropierea Bucureștilor. Cartofii și ceapa, dispăruseră de mult. Ce însemnau 2 Kg. de cartofi fierți pentru foamea noastră permanentă de luni de zile? În stomacurile umflate ca un cimpoi se sbenguiau simptomele dureroase ale excelentelor bucate mâncate cu o zi mai înainte. Ceapă și cartofi fierți, tot ceeace poate fi mai dezastroso pentru niste stomacuri slabite și lihnite de foame. Fiecare, luate separat nu ne-ar fi făcut poate rău. Mai mâncasem cartofi, ceapă deasemeni. Ideia luminosă a administrației Aiud de a le uni într'un singur

meniu, fu însă deadreptul nefericită, asa că druhul nostru se transformă repede într'un chin, care incitează cu care se misca dubă aceea, il prelungea inutil. Crampele și svârcolirile mărunților noastre se proiectau pe fetele livide ale fiecăruia. Pentru cei ce nu au cunoscut voiajul cu dubă pe căile ferate române, vom încerca schita rea acestei puscării ambulante. Imaginați un vagan ceva mai lung decât unul de marfă și mult mai scurt de căt unul de pasageri, normal, despartit transversal în trei compartimente. Compartimentul din mijloc, care comunica cu exteriorul printre osă în permanentă deschisă, era destinat sefului dubei și ajutorului său. Celelalte două compartimente adiacente, legate printre ele în permanență închisă cu acel al păzitorilor, erau domenii exclusive ale detinutilor. Fiecare era înzestrat cu trei rânduri de bănci și cu două ferestre zăbrele de asă formă, încât permiteau numai o relativă aerisire și tot o relativă orientare a noastră în timp. În fiecare din aceste încăperi rezervate celor neagreati de justiția română — și pe vremea aceea erau foarte mulți, căci prigoana era în toiul ei — încăpeau între 15 și 20 de persoane. Dacă acestia își presau nutriția ciolanele, încăneau poate până la 25 sau 30. De data aceasta călătoaream 42. Celălalt compartiment era complet neocupat. Încercaserăm să atrăgem atenția sefului gardian asupra acestui fapt absurd. Din cauza lui reieseasă că trebuie să mai imbarești în drum niste femei tot detinute, pentru nu stiu, ce închisoare din Bucovina. Fiind vorba de femei și accentuat fără nici un fel de protest văditelnic, încotro sătăchiile ale călătoriei. Fapt curios însă: până la Suceava nu a apărut nici o femeie, asa că în compartimentul nostru stăteam clăie peste grămadă, ne când celălalt era complet col. Curiositate administrative, ar gândi cititorii nostri. Ordine stricte de a ne îngreuna sub toate aspectele viața, de a ne urmări sub povara unei arbitrariedades insolente, gândim noi.

Cine eram noi? O ceata de oameni slabiti și necazuri, cu sufletele înegurate de nedreptăți, fiecare cu multi ani de condamnare în snau, căci justiția română — și în special cea militară, care dădea sentințele din ordină, la modă pe vremea aceea — era foarte dănică sub acest aspect. Motivele? Ce immortau ne atunci motivele? Unul sau altul se găseau. Cu logică sau fără logică, esențialul era condamnarea. Era singurul criteriu juridic, căci prizoana se deslăunuese din nou cu totă cruzimea, într-o demență svârcoliră de ură. Pe naivă anăruse o stupidă cărtulie oficială, numoasă institută «Pe marginea vrăpastiei». Pentru a susține apariția aresei cărti, se condamna cu sute de tineret român de amândouă sexe și din toate condițiile sociale. Înă odată politica internă română se reneta, cu aceeașă bestialitate caracteristică regimului carlist.

Aveam totusi o vină. Pe aceea nu voia să o recunoască deschisă oficialitatea noastră și încearcă să-și ascundă nealtele căi lățurănice, întotchiante și subtile. Vina aceasta era permanentă în viața noastră. O purtam cu noi de multi ani, prin toate im-

prejurările bune sau rele (mai mult rele decât bune). Era vina de a fi legionar, de a fi rămas legionar. Restul, bazaconii fără sens. Nazisti, roșii, criminali, rebeli, hoti de castraveti murati și alte epite, unele mai năstrușnice decât altele, erau ridicole și cinice bălbări cu care oficialitatea noastră perfidă încerca să-și justifice actele de teroare. Ne omorâsa cu mălie, ca într-un băci nebun de sânge și cu o brutalitate neintrecută probabil nici de actualii cutropitori ai tării, însă criminalii erau noi. Două accidente tragică, regretabile în viața noastră, îi transformaseră pe ei, căci tineretul român, în acuzatorii feroci. Rebellenia o provocaseră tot ei, căci juridic este statul de atunci era Statul National Legionar. De rebellenie neacuzau însă pe noi, ca și cănd noi ne răsvârlisemură contra noastră insine... Hoti de castraveti murati? El cei ce jefuiesc România întreagă ca o bandă organizată de răufăcători, ne acuzau acum pe noi de hotil. Cum nu se puteau lega de finanțe publice pe care le mănuiseam, căci acolo era controlabilă afirmatia, inventarul ridicolă istorie a castravetilor murati. I-a văzut cineva? Cei de bună credință, desigur că nu, iar pentru cei de rău credință, dece oare erau necesare sărmâne justificări? Voiau să creieze confuzii în masas simplă. Acesta, numai acesta era motivul principal.

Îmi aduc aminte de începutul războiului rusesc. Primii care au fost arestați cu eloață și băgăți în lagăre de concentrare au fost legionari. Acei pe care nici justiția, cu toată arbitrariedadea ei, nu-i putuse condamna, erau băgăți acum în lagăr, însușind perfid o măsură de precauție. Pentru a nu trece la inamic? Pentru a nu provoca acte de trădare în favoarea rusilor? Ce sinistră farsă. Cât diabolică cinism în aceste suflete? Acești erau însă războiul nostru Domnilor! Începuse răm cu 20 de ani mai înainte. Fu Căpitanul, asasinat apoi cu o ceată de nebuni idealisti, cel care ridică steagul acestui război. El a fost omul care a stăvilit drumul infiltrării comunistă. În noi, într'un moment când oficialitatea română din lătitate sau tembelism, îi deschidea larg porțile tării. Tot noi ne căseam printre ultimii nebuni care, pe malurile Oderului și înima Germaniei, s'au impotriva până în cîteva de pe urmă, fără smerenie, invaziei Europei. Cei ce ne băzaseră în lagăr pentru a nu colabora cu comuniști, deschisesea în cădăci, definitiv acum, drumul spre înimă tării hoardei asiate, consumând mare trădare, care o perpetua de ani de zile. Totusi trădătorii de tară erau noi. Multi au surbat și dineo de moarte, infiță în piepturile reci această infamie.

Când politica românească era antermană, noi eram nazisti. Când această politică, în desele ei virăjuri era antirusă, ne transformam automatice, ca impins de un resort nădrăvan, în comuniști. Astfel eram în permanentă în stare de trădere față de tară, față de comunitatea noastră a înătilor nostri demnitari. E curios în adevăr, cum am

fost noi, stigmatizati de publicistica română, atât cea oficială cât și cea oficioasă. Înainte de război, pe vremea politicei benesiene a lui Titulescu, eram feroci nazisti. În timpul războiului, când tot castelul politicei pro-aliate căzu la pământ, eram comuniști periculosi. După război și numai pentru că marele învingător fu comuniștul international, am revenit, atât în tară cât și în exil, la nazism. Coïncidența face însă că, în lovitura de stat dela 21 Ianuarie 1941, nazistii să ajute banda lor, iar putinii camarazi ce au fugit în Germania Nazistă pentru a scăpa persecuției românesti, să fie băgăti în lagăre acolo. Straniu fapt, nu? Decenta nu fu niciodată partea tare a politicei noastre moderne.

Acesta era marele delict al Legiunii! Delictul de iubire de tară! Delictul de a fi intuit, cu intuiția marilor profetii, pericolul ce amenință ființa neamului nostru. Delictul de a fi incercat nebuneste, cu forte plăpânde încă, să impiedecă destrămarea României. Nu am putut-o realiza însă. Coalitia urei fu mai puternică. Istoria însă ne dădu dreptate și din nenorocire, cu cât trece timpul, ne-o întâreste și mai mult. Suntem și astăzi primii care să plângem proporțiile colosale ale acestei dreptăți ce o simteam în noi. E prea târziu însă pentru deschideri de procese. Ele se vor deschide în tară, de către cei mintiti și inselati. Istoria să va scrie odată în toată obiectivitatea ei, iar realitatea legionară va rămâne vie, ca o flacără puternică în această istorie românească.

Din această cauză călătoream noi cu dubă spre temniță din Suceava, frânti de oboseală și cu membrele intepenite de nemiscare. Răzbitti de somn, dormeam în picioare, rezimati de un perețe sau de alt camarad, ce rezista până la amortirea completă, pentru a ocroti somnul de câteva minute ale prietenului lui. Timpul ne trecea tot mai greu și acea blestemată dubă incremenise acolo pe o linie moartă a statiei Chitila.

Spre seară se puse din nou în miscare și agățată unui tren oarecare, își luă drumul spre pământurile Moldovei. Nu se vedea pe unde treceai, însă bănuiam importanța gărilor prin sgomotul caracteristic ce se desprindea din ele. Ascultam cu nostalgie, într'o religioasă tâcere, fofeteala vecelă a călătorilor, strigătele vânzătorilor ambulanți sau câte un râs cristalin de fată... Dîncolo de wagonul nostru, viața își urma cursul normal. Ce putin ne despărtea de ea și ce departe totusi ne simteam! Eram setosi de viață, căci din cupa ei nu avuseseră încă timp să sorbim. Unora de abia le mijea mustata. Ce crimi grozave puteau săvârși oare acești copii, pentru a-si justifica locul pe care-l ocupau în dubă aceea? Altii se arătau în floarea vârstei și erau destui să din aceia, pe tâmpalele căror se zărea drumul parcurs până atunci. În fiecare se închidea un univers întreg. Iluzii, aspirații, responsabilități, universuri întregi sufocate fără milă de peretii wagonului nostru. După ieșirea din aceste statii păstram mult timp o duioasă tâcere. Fiecare, retras în el,

pleca într-o lungă incursiune, liber acum, spre lumea amintirilor lui: spre casa lui, spre părintii lui, sărmani bâtrâni cu sufletele împăienjenite de teamă și lacrimile dorului în ochi; spre fata bălaie de care se despărțise, parcă era eri, la colțul de lângă grădina publică; spre sotii și copiii rămași singuri în casuta din târgul cu tei pe stradă. Ce-ori și făcând ei? Cum vor fi trăind? Desigur suferă cu gândurile îndrepătate spre cei dragi, pe care destinul î-a smuls crud, purtându-i prin lumi de idealuri neimplinibile.

Înceț, înceț, se revenea însă la realitatea triste a vagonului celular. Părea că și durerile ne mai slăbiseră. Doar foamea începea să-si arate colții, dar aceasta era prietenă noastră, fidela noastră prietenă, din ziua când fuseserăm arestați... Frânturi de discutii începeau să se încheje, tema principală fiind inchisoarea din Suceava și directorul ei Mănaru. Un nume cunoscut în istoria suferințelor tineretului român. Acest om se distinsese în prigoana trecută, faimoasa prigoană din 1938, prin cruzimea cu care trata detinutii politici. Era pe vremea aceea directorul inchisorii din Chisinau. Celor ce au trecut ne acolo le rămăseseră adânc gravat în carne bestialitatea acestui om. Schinguiurile la care fuseseră supuși legionarii în Chisinau, erau deadrupțul însăși înțătoare. Perseveranța cu care lucra, rafinamentul diabolic cu care își pregătea mariile inchizitii, definia perfect tristul personaj. Îmi povestise un prieten de suferință multe scene ce păreau ireale prin brutalitatea lor. Aşa de exemplu unui camarad legat de mâini și de picioare, îi se introduce cu forță var nestins în cisme și după aceea apă. Când se trezeste din lesin și se descalță, fâșii de carne rămân lipite de încălțăminte. Câte alte cruzimi ca aceasta! În timpul guvernării legionare, fusese arestat împreună cu cătiva dintre marii noștri călăi. Dus la Prefectura Politiei din Bucuresti, omul acesta are o atitudine desgustătoare. Tânărându-se în genunchi în fața fiecăruia, plânge cerând repugnant iertare. Vina nu era a lui, ci a lui Gavrilă Marinescu, care dădea ordinele. Scărbiti de atâtă lasitate, camarazi noștri, printre care erau și cătiva ce trecuseră în abator din Chisinau, îl pun să spele dusemelele Prefecturii și-l elibereză. Acum, odată cu reîncarcerarea prigoanei, Mănaru revine la forma-i obișnuită. Iertarea ne-o plăteste acum cu vîrf și indesat. Suceava, cu Mănaru în fruntea ei, se transformase în paroxismul suferințelor legionare.

Desigur, ordinele erau severe în toate închisorile din România. Provocările, umiliințele, maltratările erau comune tuturor. Ceeace se urmărea era distrugerea noastră sub orice formă.

Petrescu, faimosul colonel Petrescu, astăzi generalul Petrescu și presedintele de tribunal militar în toate procesele din tară — și acel al Maresalului — era marele dirijor în funcția de Director General al Inchisorilor, al acestei sinistre orchestre. De căte ori nu l-am auzit pe acest personaj în discursurile pe care ni le tinea, când venea în inspectii pe la diferențele închisorii nu unde mă aflam, acuzându-ne de comunism! El nu

meu aceasta reeducre. Reeducrea lor! Prima fază era constrângerea pentru a ne desolidariza de Conducerea Miscării; a doua, distrugerea pur și simplu. Nu au realizat nici una, nici alta. Înca odată puterea noastră de rezistență le-a distrus planurile. Spuneam mai sus că obiectivul final era distrugerea noastră, pentru cei puțini — eu am cunoscut numai 15-20 și aceștia legionari mai dubiosi — încercaseră prima fază, cu speranța că vor fi pusii în libertate, nu realizaseră nimic. Din contră, li se înrăutățise mult situația. Fuseseră numai decât separati de grupul legionar și, amestecati cu detinutii de drept comun, duceau viața mizerabilă a acestora. Contactul cu noi le fusese complet interzis, pentru a nu-i trage cumva înapoi. Cu sufletele prăbușite, fără iluzii unor mari chemări, acești prieteni nu mai stăau deces duc viața de inchisoare. Multi dintre noi am plecat pe front, într-o altă formulă de reeducre, ce se numea acum, batalioanele dela Sărata. Ei însă, acei sărmani camarazi au rămas mai departe în închișore. Opera Guvernului nu se terminase.

Viața în închisorile din România nu era deloc usoară. Suceava însă le bătea pe toate. Suceava era un caz special. Un caz patologic. Cazul Mănaru.

Noi alergam acum prin noaptea friguroasă de Martie spre domeniile acestei stârpituri umane.

★★★

De abia a treia zi seara dela imbarcarea noastră, ajungem la Suceava. Călătoria s'a terminat. Pe fetele fiecăruia se citea epuizarea completă. Singura iluzie ce-o mai purtăm în noi era un pat în care să ne întindem oasele chinuite.

Vagonul cellular fu tras pe o linie moartă și, în lumină de reflectoare, se începu debarcarea. Într-un careu format împrejurul vagonului, așteptau gardienii cu armele încărcate și cu degetele pe trângaci. Cine oare săr fi gândit la fugă în momentele acelea? Mai bine spus, chiar dacă săr fi gândit, cine ar fi putut-o realiza în condițiile de extenuare completă în care ne găseam? Operația debarcării nu era usoară nici ea. Tras pe linie moartă, distanța între singura treaptă a dubei și pamânt era destul de mare. Înlântuiti căte doi cum eram și trebuind să coborim unul căte unul, usă cellularului nepermisând ieșirea decât sub forma aceasta, debarcarea noastră devinea o problemă. Prima treaptă se cobora cu bine. Când era însă să se sară pe pământ inevitabil cel ce te urma, înlântuit și sleit de forte, se prăbusea. Tin minte că unul dintre noi și-a spart capul acolo, într-o piatră colțuroasă de pe marginea liniei ferate. Cei ce rămăseseră mai în urmă, pentru a evita aceste căderi, coborau cu mai multă prudență. Se vede însă că pe gardienii îi distra spectacolul ce le oferea oboseala noastră, căci primei perechi care făcu o miscare mai lentă, pentru a permite camaradului lui să-si armonizeze mișcările, i se strigă de jos:

— Coboară, bă mai repede, ce, vrei să stăm aici toată noaptea?

— Dumneata nu vezi că nu se poate altfel? Încercă să justifice cel interpelat,

— Cine te-a învățat, bă, să răspunzi unui domn gardian? Se execută ce spune el și nu se discută. Lasăcă te învăț eu disciplină!

Ne-am uitat la cel ce vorbea. Un om de talie potrivită, indesat, cisme lustruită și nasturi luciitori pe piept. O atitudine martialisă ce ar fi invidiat chiar și un general de armă. Trăsături comune, mai mult suave decât dure, ochi albastri, limpezi, aproape candizi. Așa l-am cunoscut pe primul gardian Vosnuc.

Am cunoscut multă gardieni; specimene de toate soturile. Am întâlnit și oameni admirabili, oameni care întelegeau nedreptatea ce ni se făcea, oameni ce nu încercau să îngreuleze prin atitudinea lor viața — și asă destul de grea a detinutilor. Uniți ajutau chiar, cum puteau, pe ascuns, fie cu o tigare vărită prin vizeta usii, fie cu o stire îmbucurătoare sau cu o vorbă bună în momente de desprimare, fie numai cu o privire umană, căldă, înțeleagătoare, expresie a unui suflet în care, cu totă meseria îngrată pe care o aveau, sălăsluiau încă sentimente nobile. Toată multumirea și recunoștința noastră pentru aceste suflete întregi,

ULTIMA FOTOGRAFIE A CAPITANULUI
Era în primăvara anului 1938...

suflete neîndobitoice de viață unui penitenciar. Am întâlnit desigur și specimene abrutizate, oameni din care, dacă au existat cândva, sburase orice sentiment uman, orice nuantă de compasiune în fata suferințelor. Acești oameni erau plaga inchisorilor. Aveau ordină drastice și le executau întocmai, după măsura sufletului lor închiricit.

Vosnuc însă îi întrecea pe toti. Vosnuc era canaliza personificată. Era o bestie cu chip de om, pe care suferinta altora îl amuză. Împreună cu Mânaru formau o percheie ideală. Acestea îi dădu se mână liberă în tratarea detinutilor. Vosnuc se întrecea pe el în fiecare zi.

Fusește și el în Chisinau. Biet gardian pe vremea aceea, făcuse din plin scoala lui Mânaru. Acesta, descoperindu-i calitatele îl ia pe langă el. Va trece cu Mânaru prin toate inchisorile în care acesta va funcționa ca director. Ii face referate bune și, cu câteva luni înainte de sosirea noastră în Suceava, obține avansarea lui la rangul de prim gardian. Suceava are alt stăpân. Mânaru poate sta linistit. Opera lui, marea lui operă, va fi continuată.

Prin inchisoare umbla ca un cocos. Gardienii se temeau de el pentru că îl stiau protejatul directorului. Se întrecea în a ne face viață imposibilă, pentru a place acestui om. Cei ce schitau o atitudine umană în contactul cu noi, legionarii, erau destinați posturilor de importanță secundară. Pentru celulări numise numai oameni duri ca sefi de sectie. Așa de exemplu, în sectia în care se găsea celula mea, domnea Pintiuc, o nămlă de om cu fruntea de două degete și falca inferioară ieșită în afară. Cu ochii tulburi, mereu încruntat, avea un aspect sinistru. O singură dată l-am văzut râzând, când un camarad, pentru a se distra, îi spuse că e un bărbat bine. Când se decreta operația «Cazinca» — pe care cititorii o vor cunoaște în curând — acest gardian împreună cu Martinuc, seful de sectie dela etajul întâi, erau însărcinat cu executarea ei. O executau săracii după toate regulile artei.

Toti aceștia se învărteau ca niste titirezi în jurul lui Vosnuc. De multe ori ne amuzam — era singura distractie pe care o aveam — privindu-l ne «Prim» printre gardienii lui. Părea un stat major în toată regula, pătruns de o transcendentală responsabilitate. Se jucau asa de frumos de-a oamenii mari, încât ne veselneau să pe noi sărmanii.

Cu acești oameni trebuia să convietau și nu era de loc usor. Vosnuc îi incuraja în actele lor arbitrar. El însuși își petrecea toată ziua pe culoarele celulăriului, instigându-i să ne provoace, prin vorbe, prin gesturi, prin prostie lor de multe ori. Chiar și Vosnuc întrebuita sistemul, căci orice reacțiune din partea noastră, îi dădea motivul dorit pentru a suprima corespondența, pachetele, vizitele, plimbarea reglementară, etc.

Acesta era omul. Nu sufeream numai noi de pe urma închirierii lui sufletesti. Sufereau și familiile noastre, când, foarte răr ce a drept, puteau să ne viziteze. Nu stiu ce prostii le puteau spune

acest om, însă, după fetele preocupate pe care le aveau, după sfaturile prudente ce incercau să îndeа, deduceam că Vosnuc avusese discutii serioase cu ele. Vosnuc le insinuase că suntem expuși unor pericole iminente, dacă suntem refractari, «reducării» lor, etc. Omul se amuză probabil, scormonind în suferinta acelor ființe, ce nu aveau altă viță decât aceea de a apartine famililor noastre. Cu toate încercările noastre de a-i linisti, plecau întotdeauna cu teama strecerătă în suflet. Lungele perioade de corespondență nepermisă ce urmău, le adânceau suferinta.

Voiu povesti un fapt dintre cele ce s-au petrecut la Suceava, pentru a ilustra figura acestui ucenic al lui Mânaru:

Unui camarad al nostru îi muri, pe vremea când se găsea în Suceava, tăfăl. O telegramă din casă încercă să-i anunte tristul eveniment. Vosnuc însă nu i-o dă, căci prietenul era pedepsit, lucru foarte curent în inchisoarea din Suceava. Mama lui, neprimind niciun răspuns, pleacă să vadă ce s'a întâmplat. Prevăzătoare, trece prin București, obține, cu chiu cu vai autorizatie de vizită și, sosind la Suceava, solicită întrevederea Vosnuc o punte și pe ea la curent cu starea de permanență rebeliune a detinutului respectiv și gravele pericole prin care trece viața lui. Biata femeie plânge în tăcere. O nouă teamă se strecoară în ea. Groaza morții ce-o încercase de curând năpădeste din nou. Vosnuc, impasibil — și cănd vedea fata aceea aproape inocentă nu puteai bănuia în răfida personajului — își seamănă veninul filoadei însă această întrevedere. Autorizatia era în regulă. El însă își are socotile lui cu acest detinut. Acum îi va arăta el cine-i primul gardian Vosnuc! Prepară diabolic următoarea farsă: Administrația inchisorii și inchisoarea propriu zisă se găseau în aceeași clădire. Se pătrunde din unu în alta într-un culoar întrerupt de o usă. Vosnuc o lăsă ne Doamna respectivă în spatele acestui usi și chiamă pe camaradul nostru în fata ei de partea inchisorii. Toată con vorbirea fu ascultată perfect de mama lui.

— Ce, bă, ai de gând să te faci om de treabă? Cum stia că slăbiciunea lui Vosnuc era să facă discursuri proaste, prietenul nostru păstră tacere.

— Ce, nu vrei să răspunzi? Ce, te crezi destăpt? Un zâmbet crud îi trecu pe fată.

— Uite ce, Domnule Prim, muzica asta o cunoscem de mult. Dacă numai pentru asta mă chemă, pierzi vremea degeaba.

— Vezi? Eu iti vreau numai binele. Îmi pare rău de tine, că tu nu esti ca ceilalți (trucul acestui îl întrebuintă cu fiecare). Stii că am ordină drastice pentru voi. De tine-mi pare rău. Stii că mă uriti, dar eu execut ordinele ce-mi vin. Nu vădat seama ce văstează. Nu vă e milă de familiile voastre? Cu o sineură îscălitură noti fi pus în libertate. Stii, eu voi pune un referat bun pe ceteră (Era vorba de formularul de desolidarizare de conducerea legionară, ce se găsea tipărit și răspândit prin toate inchisorile).

— E tot ceea ce voiai să-mi spui? Pot să plec? — Stai putin. Acum începea marele joc. — Dacă tu-as spune că tra venit mama la vorbitor, tot asa mi-ai raspunde? Eu pot să-ti dau vizita sau nu. Uite, dacă mi promiu că te faci om de treabă...

— Dece umbli cu fleacuri, domnule? Ce dracu, doar ne cunoastem, răsună camaradul, și întreazări un simplu santaj în toată discutia Primului. Pai nu mama, Dumnezeu cum cer sa vina și cumneata nu vei puțea face armonică din mine. Nu vezi că e prostie goală ceea ce incerci dumneata?

— Ce bă, mă faci tu pe mine prost? Eu sunt primul gardian aici. Eu pot să fac și să dreg, etc.

— Uite ce e (camaradul nostru începu să se enerizeze), dumneata poti multe acum și pou să spui și mai multe decât poti să faci, dar viața nu se va opri aici, în porcăria voastră de inchisoare. Mane voii putea face și eu căte ceva să te asigur că nu e răniaronada goală ca a dumitale.

In momentul acela poarta se deschise împinsă de un gardian ce intră. Lovitură de teatru? Un moment, un singur moment prietenul nostru își zări mama îndoliată, lividă, cu rata scaldata în lacrimi.

— Ce bă, mă ameniniți tu pe mine? Îți voiu face proces! Te voi condamna! Ducetil de aici! La celulă! Te învăț eu minte! Asasin! Bandit!... urla primul gardian, în timp ce camarașii încadrăt de două namile, încovoiat de indoreni și cu sufletul ca o rană deschisă, se îndrepta către spatele celula singurătății lui... Mama în doliu? De ce? Doamne ce s'a întâmplat atâră? Cine a murit? Sora lui? Nu se poate. Era Tânără, era mai mică decât el. Nu poate fi sora. Tata? Era cam uomul cand lăsese arestat, dar doctorii asigură că nu era nimic grav. Nu, desigur nu poate fi nici el. In nici un caz nu poate fi el, căci cu cine rămâne mama? Cineva din familie? Cine? Dacă totuși nenorocirea s'a întâmplat în casă? Doamne, de ce nu ne aperi de loviturile pe la spate? Nu și dădu seama că era în celulă decât în momentul când poarta se închise cu sgomot în spatele lui.

Vosnuc avea acum motiv pentru anularea vizitei; amenințarea superiorului, art. x din codul penal.

Mama camaradului nostru pleacă distrusă din Suceava. Venise din altă margine a țării, pentru a-și vedea singurul fiu. Venise să-si plângă pe umărul lui, văduvia prea timpurie, înfruntase incomoditățile unei călătorii lungi cu trenul, în timp de războiu și se întorcea mai tristă, mai îndurerată, mai chinuită încă decât când venise. La București, s-a plâns la Directia Generală care-i dăduse autorizatia. Lui Vosnuc însă nu i-a intamplat nimic. Guvernul avea nevoie de astfel de oameni. Trebuia să jucăm pe sărmă ca niste mai multe, asa cum voiau ei.

După mult timp, când Mânaru plecă dela Directia inchisorii Suceava și se relua corespondența normală cu casa, aflată și camaradul nostru ade-

vărată cauză a doliului mamei sale. Mult timp se săvârcolese singur în celula lui cu întrebarea dure-roasă întărită în creer. Cine a murit?

Acesta era Vosnuc. Văzându-l acolo în fata vagoului, tantos ca un berbec, nu bănuiam de ce poate fi capabil acest specimen uman...

★★★

Debarcare terminată, luăm drumul inchisorii. Fortele noastre prea slab imprima mersul un ritm mai lent, spre disperarea gardienilor nostri. Tot drumul nu am ascultat decât amenințările primului Vosnuc. Si în parte și le puse în practică.

Eram în Suceava, Capitala lui Stefan cel Mare, cuib de măretie a istoriei românești. O străbateam acum în noaptea friguroasă, cu sgomotul monoton al lanturilor noastre tărăte greoi pe străzile desfundate. Visasem reinvierea spiritului Sucevei eterne, iar acum ne întorceam invinsi, legati de picioare ca borfasii de rând și mănatii de la spate de armele încărcate ale fratilor nostri...

Inchisoarea, asezată la marginea orașului, avea o față neagră în lumea deunilor. Cei de drept comun o poreclieau «mormantul rara cruce». Ca toate temnitele, — edificiu ce nu excedează prin înăumusețea lor — inchisoarea din Suceava se ridică trista și solitară în mijlocul unei curți împrejmuite cu ziduri înalte de piatră. Căduta, ca o cutie cu forme rigide și rara nici-o preocupare esteuca, inchisoarea din Suceava avea un aspect posomorat. Zidurile înegrite de vremuri și roase de sună, erau strapunse un loc în loc de terestrele zaorente, parând niste ochi lugubri ce proiectau în arăta urșatea vînt de pescarias. O apariție dramatică, rara sens real, acolo pe dealurile seninii Sucevei, între zidurile acesteia apasatoare, o lume aparte, o lume desprinsă de lume, lancează inimă; suranii hante cu obraju ofiliti, cu mersuri tăgăname, cu slabă paipari de viață în ochi întunecati. Interiorul era și mai deprimat, întortocheatele culoare inguste și întunecoase, lumuri și ele, caci varul nu trecea prin Inchisoarea Suceava, erau complet izolate unele de altele. Lespezi grele de piatră, îngrițate în necare și cu pacură, trecăte sub pasi ecouri strani, sparte de peretu groși. Cateva usi de fier semnalau incaperile detinutilor, în contrast cu alte închisori, unde etajele erau despărțite prin plăse de sarmă, oandă asupra celulăriului oarecare atmosferă de tamuarită, piattorme grele, de piatră și ele, — totul era piatra masivă în Suceava — despărțeau etajele aces- teia. În forma aceasta izolare era completă, iar singuratarea era formă dureroase. Fiecare culoar forma o unitate separată, inchisoare aparte. Nu există posibilitate practică de contact între ele. Nu se puteau strecute sturi de la un etaj la celălalt și de multe ori erau supuse la regimuri diferențiate, depinzând de buna sau rea ușă disponibilitate a garanților sefi de secție.

In subsolul mucegăit, serpuiu culoare. Acolo era instalată bucătăria și magazia de alimente

— 45 —

in care abundau sobolanii. Într'un colt complet separată, zâcea faimoasa «Cazinca».

«Cazinca» era un fel de cuscă în perete, mai scundă decât înăltimea unui om, iar lătimea nu întrecea pe cea a unei persoane. O usă de fier ingustă o despărtea de culoar. Aici era locul de inchizitie al închisorii din Suceava. Cred că foarte puini legionari au scăpat fără să fi cunoscut trista «Cazinca». Multi au trecut de nenumărate ori prin ea, căci Vosnuc o întrebău cu regularitate împăimântătoare. Motive găsea el destule. La provocările deliberate ale acestei bestii, era imposibil să nu-i pierzi controlul nervilor. Scandalul era gata. «Cazinca» își înghețea prada.

Pedepșitul era incuiat înăuntru. Acolo nu se putea sta nici asezat. Cu corpul în formă greu de imaginat, cu genunchii însipiti în usă și spinarea apăsată de zidul «Cazinsei», orice miscare era imposibilă. În puține ore amortirea era completă. Seară după închiderea celularului, urma învariabil ceasul de bătaie, căci individul complet amortit nu mai putea riposta în nici un fel. Nici glas să strige nu mai avea. Prin usa deschisă a «Cazinsei», pumnii grei curgeau din balsug în pântecele și pieptul celui pedepsit. De cap nu se atingeau niciodată. Acolo puteau rămâne urme vizibile și asta nu le convenea. Pintiuc și Martiniuc erau maestrii executanți. Pedepșitul, când nu lesina, putea doar să injure și să scuipe aceste bestii, își stergea liniste de pe față aceste salive și continuau să introducă pumni în pântecele celul dînăuntru. Când oboseau închideau din nou cusca și până seara următoare domnea linistă.

Ratia de mâncare în astfel de cazuri era și ea redusă la o bucată de pâine sau mămăligă și o cană cu apă. Aşa se petrecea în «Cazinca», o zi, două, sau chiar mai multe, depinzând de bunul plac ai gardienilor.

Incarcerarea în «Cazinca» se făcea cu anumite precauții. Se scotea detinutul din celula în care trăia, sub un pretext oarecare. Fie o formă lăsată la cancelarie, fie anuntarea unei vizite, fie pretextul unui schimb de celulă, etc. În forma aceasta, camarazi lui nu aflau ce se petreceea în subsolul intunecos, decât numai dupăce astul se consuma. Îmi amintesc de un caz în felul acesta, dintre nenumăratele cazuri din Suceava. Unui camarad al nostru macedonean, tare ca un taur, i se anunță transportarea la altă închisoare. Omul răsuflă usurat. Își face putințe bagaje și-si ia rămas bun de la cătiva camarazi, cărora le putu anunța fericiul eveniment. Cu câteva zile înainte, avusese un conflict cu primul gardian, pe care putin lipsi să nu-l trăzească în cap cu pumnii-i de fier. În loc de transport insă ajunge la «Cazinca». Trei zile și trei nopti consecutive fu chinuit barbar în acea cuscă. Fu timpul cel mai lung pe care l-a putut cineva suporta în «Cazinca». Scos însfărsit în stare de inconstientă, este inclus o săptămână intr-o altă celulă izolată, pentru a se reface. Când apără din nou în lumea noastră, numai atunci

aflărăm adevărul. Si căt il invidiasem că scăpase dir Suceava lui Mănar! În zilele următoare primul gardian îl evita în mod prudent.

«Cazinca» a avut influente nefaste pentru multi din camarazii nostri. Acolo între acei tragic pereti si-au lăsat fasii din sănătatea lor.

Urcând atunci în noapte, pe drumul închisurii, ignoram complet atâtea detalii pe care le-am cunoscut din plin cu timpul.

★★★

Coloana noastră pătrunde însfărsit pe poarta ce se deschise lenea. Suntem înăuntru. Suntem pensionarii Sucevei. Alineati pe un culoar obscur, luninat de niste opături fumegânde, ce desemnau pe pereti strani umbre jucătoare, asteptam extenuat momentul începerei formalităților de încarcerare. Ni se scot lanturile. Ce usurare! Majoritatea dintre noi aveam glezna roasă până la sânge de veriga ce-o târâiam de trei zile după noi. Dar bucuria și de scurtă durată, căci pretestând ora târzie — era mult după miezul nopții — perchezitia nu se mai poate face. «Domnii gardieni» — formula ce și-o dădeau ei — erau obosiți. A trebuit deci să ne desbrâcăm, rămânând numai în indispensabili și câmase. Ni se tintuiesc din nou fiarele la picioare — nu stiu de ce, căci eram între zidurile închisorii — și suntem condusi desbrâcati într'o cameră comună. În forma aceasta, Vosnuc își pune în practică amenintările de pe drum.

Nici unul dintre noi nu mai poate reacționa. Suntem prea obosiți pentru a schita cel mai mic gest de protest. Camera noastră are un pat mare comun, rezemat de perete; pat de scânduri acoperit cu niste rogojini. Drept învelitoare, numai acoperisul, căci eram la ultimul etaj. Punem rogojine pe jos și ne ghenuim cum putem în pat, pe scândurile goale sau pe rogojinile înghetate de răceala pietrei. Frigul era groaznic. Prin numărul nostru, căutam să-i domolim furia. A doua zi neam scutat mai obosiți decât în ajun. Toate oasele ne dureau ca rupte în mii de bucăți, iar rânilor de la glesna piciorului ne frigeau pe fierul înghetăt. Frigul ne sgâltăia cu furie. Nu puteam vorbi, căci strângeam fâlcile pentru a impiedeca dansul nebun al dintilor. Drept mâncare, ni s'a adus la prânz un terciu de mălai. Nu ne puteau oferi altceva pentru că sosind târziu în Suceava, nu eram băgati în porție până în ziua următoare. Din bunăvoiea d-lui director însă, — asa ne anunță Vosnuc — ni se preparase special acest succulent prânz. Terciul era nesărat și cu miroș de mușeagiu. Dar era ceva cald în stomac. De perchezitia lucrurilor și definitivarea stării noastre în penitenciar, nici vorbă. Nu aveau ordin sau nu aveau timp, nici nu se răspundeau invariabil. Trei zile a durat starea aceasta. Desbrâcati, legati de picioare și clăie peste grămadă în camera aceea. Făcea aceasta parte din opera de reeducare ce se intenționa cu noi. Iar când însfărsit ni s'a făcut perchezitia, am rămas cu aproape nimic din asa putințele lucruri ce aveam în ranita noastră. O cāmase în dungi, reprezentă garda de fier și era confiscată. Un pulover de culoare verzuie sau albăstră reprezenta verdele legionar și era confiscat.

O haină ruptă, în careuri, avea pictată pe ea semnul fatidic pentru ei, iar batistele a căror dungă marginală forma către o cruce la colturi, erau un lucru interzis. Majoritatea posedam hainele vărate ale detinutilor. L-am întrebat pe primul gardian, căci el conducea operațiile și era el cel care făcea recunoașterea corporilor delictelor de pe boarfele noastre, cum se explică că nu se confiscau și aceste haine, căci purtau niste dungi mult mai pronunțate decât cāmăsile noastre.

— «Să nu mănveti tu pă mine regulamentul închisorii», fu singurul răspuns pe care-l putu da.

In sfârsit, ne-au scos definitiv fiarele, ne-au făcut fisile de încarcerare, cu amprente digitale ale fiecăruia, și am fost repartizați pe diferitele culoare. Unii au fost băgati în camere comune —

aveau condamnări mai usoare — iar cei mai mulți în cele singurate.

★★★

Astăzi toată lumea civilizată se îngrozeste de suferințele și chinurile temnitelor din spatele cortinei de fier. Dar lumea nu cunoaște în adevărată proporții această tragedie ce s'a desfășurat în jumătatea de răsărit a Europei. Numai cei ce au fost striviti sub greutatea unei temnițe, numai cei suferit pe nedrept grozăvile unor represușii săngeroase — și accentuam, nu suntem numai noi acești, căci mulți au făcut după noi botezul suferinței — numai aceștia pot simți în ei permanența strigăt de jale, ce se înalță de pe pământurile noastre. De aceea poate, ingenunchiem cutremurati în fața tragediei tărilor noastre, tot de aceea poate, suntem strigoi sbuciumati în mijlocul unei lumi linistite și conformiste.

Treisprezece ani sunt treisprezece palme rusinoase pe fata acestei lumi civilizate.

T. G. Dimitriu

Profesorul Mihail Tase.

DOATE că acest ales camarad și coleg, profesorul Tase, să fie una din ființele cele mai complexe din lumea legionară, pe care am cunoscut-o după 1938. Era o imbinare foarte ciudată, pe care n'puteai să o descriezi cu usurință, dacă nu erai oarecum un cunoșător de oameni. De-aci și unele păreri neseroase, cu cari căuta să-l caracterizeze diferitii însă străini cu totul de zâcămintele de aur din tainile sufletului lui. Cu o cultură aleasă filosofică, cu o logică înăscută, un spirit discursiv întotdeauna colorat, cu idei aprioristice, cari te întinuia locului (de-atâta ori l-am văzut victorios în discuții cu teoreticieni superficiali) cu o aspirație bonomă, cu o bunătate de copil, te uluia dela început, dacă nu te obisnuia cu felul lui de a fi.

Vesnic ar fi muncit pentru binele Neamului (cum spunea el) și am putut să-l văd cum în timpul războiului, par că se transformase în masină spre a da maximum de randament de muncă. Dar lăutul vremelnic, care te farămitează cu încreștere, dispune de om mereu.

Omenescul din el îl aducea în planul de vieată al celorlalți camarazi de luptă, dar atunci când peste frunte îl mângâiau eternitatele, trăia adevăratul filosof traiul lui de singuratică. Nu vreau să spun că nu-i convineau multimele, sau că se simteau incomod între ele. Nu. Dar multimea nu-l stia, asa cum este el în singurătate, și voia să și-l aplaudă de ea, cu calitatele și defectele ei. Iata cum venea Mihail Tase pe om:

«Atâtă valoare rămâne din tine, câtă concretizare materială ai reusit să dai personalității tale. Aceasta concretizare materială nu

este decât rezultatul muncii făcăruia în domeniul vietii sociale. Munca nefiind altceva decât forta de expresie a personalității se poate deci afirma: atâtă personalitate are un om căt se vede. Este o lege aspră a vietii în comunitate, dar este legea însăși a omului în general. Din ciclul acesta: **individ — om — muncă — creație** — personalitate nu poate ieși nimeni. Căci nimeni încă nu s'a realizat fără muncă. Produsele muncii unui om constituie ceeace numim personalitate». (Din «Introducere» la lucrarea «Contribuții la o nouă sociologie și etică românească»).

Preocupările lui Mihail Tase pentru problemele de vieată socială românească l-au impins spre Miscarea legionară, unde își găsise el rostul ultim al vietii. Vieata târânească și vieata orășinească că, cu chinuitoarele probleme ce apăsau sufletele celor mai buni fii ai Tării, îl obședau și pe el. Numai că el trecease la fapte concrete, imediat ce și formulase, practic, planul de lucru.

Sociologii Dim. Gusti și Tr. Brăileanu, cu sănătoasele lor teorii rurale, fiecare cu punctul său de vedere și cu realizările, mai mult sau mai puțin acceptabile, au răspuns vremii. Gândurile lui M. Tase priveau un viitor mare, care se desvelea fermecător înaintea unei lumi românești neaoase. Problema — **sat oras** — pentru el era obșesi. Iată da seama mai mult decât multi alții, de rostul acestor asezăminte sociale în construcția solidă a Tării de viitor.

Vom spicui fidel și cu veneratie din notele lui M. Tase conceptii despre vieata socială, cum o vede el. Să nu uităm să spunem că lucrarea s'ar fi dea el. «Influenta numărului asupra formatiilor

sociale — Comunitate și societate, în spătă Sat și Oras.

... «incerc să dau problemei un cadru socio-logic în cadrul stiințific și anume, nu vorbind despre un anumit tărăan pe care l-am cunoscut, nu de anumiti tărăni sau oraseni, nu de oameni legați de timp și loc, ci de problema în sine, valabilă pretutindeni. În stabilirea cadrelor în care mă pot misca, mă servesc de sociologia lui G. von Simmel, de problema formei și vieata socială stabilită de G. von Simmel.

Acest sociolog german reprezintă pentru cultura germană Bergsonismul — iar ca sociolog introduce și aplică concepția lui Bergson în acest domeniu relaiv nou din punct de vedere stiințific.

Care este problema pusă de acest sociolog?

Orice fenomen social este, ca orice fenomen de vieată, imposibil de tratat stiințific este cătă vreme îl menținem la concret. Vieata străpunge forme, sparge orice tipare intelectuale și depășește orice încercare de reducere la un sablon comun. Orice forme se învechesc cu timpul pentru că vieata trece dincolo de acestea. Ramanând la forme, s'ar desmînti pur și simplu ca fenomen de vieată. Tot ceea ce se lasă redus la forme este materie moartă, materie inertă. Vieata opriță la anumite forme se numește moarte (individuală, spirituală, ori socială).

Aceasta fiind situația, fiindu-ne imposibilă a primire vieata socială în scheme, cum mai putem vorbi despre sociologie? Căci stiința lucrează cu notiuni. Scheme rationale comune, omogene și manevrabile în rationamente. Ori vieata nepermittând astfel de scheme, suntem în situația: ori a lăcă o stiință necorespunzătoare cu realitatele, ori a renunță pur și simplu la sociologie ca stiință, deci a renunță la orice enunțări pretentioase și a lementine numai pentru o anumită literatură nostaligică, ori pentru romantism sentimental specific sec. 18. al carui părinte și reprezentant este J. J. Rousseau.

G. von Simmel ajunge la stabilirea unei metode speciale, metoda cu care trebuie tratată orice problemă socială, tărăne de care aceasta nu poate avea pretenție stiințifică — adică nu se poate bucură nici de obiectivitate — cînste intelectuală — nici de trănicie, nici de influență practică, de acțiune fructuoasa, prezentă ori viitoare...»

Se întrebă M. Tase care este metoda lui G. von Simmel?

«Din capul locului trebuie să eliminăm din problema de studiat, timpul și locul, concretul, inclinațiile personale, subiective, intentiile cu caracter restrâns și să rămânem cu fenomenul redus la relații schematiche, la relații matematice de forme. Căci dacă forme se schimbă odată cu continutul, relațiile rămân într'o constantă de raporturi, constantă care permite egalități proportionale; deci principiul logic A=A rămâne ca bază și premizelor și ca garanție stiințifică a concluziilor.

Urmărind acest proces de eliminare a concre-

tului, a locului, G. von Simmel ajunge la stabilirea a două elemente constante de cari ne vom ocupa în această lucrare: numarul și omogeneitatea. Numarul ramane, indiferent de materialul ce-l reprezinta, iar omogeneitatea elementelor nu poate avea ca opus decat eterogenitatea și aceste două elemente sunt independente de procesul vital insuși, ramane ca elemente permanente în orice formă socială.

Aceste două elemente pot fi urmărite în toate formările sociale, pornind uela cele mai simple comunități pana la state, ca cele mai complexe forme ale vieții sociale».

Acum să vedem convingerile lui M. Tase în cadrul problemei care constituia lucrarea pomenită mai sus:

«Noi punem problema în cadrul restrâns al satului și orasului, sociologic vorbind, și ne vom opri și la indivizi, la formația individuală a personalității, care este tot o formă socială și înainte de a trece la parvărea aspectelor pe care le ia aceasta provoamă, să lămurim ce înțelegem prin sat și oraș, tărăan și orășean.

Satul este o realitate socială, strâns determinată de condiții geografice și de elementele direct necesare vieții, apă, climă și fertilitatea solului. Dealungul valorii și dealungul apelor, satele se însiră ca niște mărgele. Aici își găsește omul elementele prime necesare vieții: pământ și apă.

Orasul este o formă socială cu totul de altă natură decât satul. Orasul nu este un conglomerat de sate; sau un sat mai mare (cu case suprapuse), ci este locul de întreținere a intereselor durerii între regiuni, între munte și câmpie, între câmpie și mare, între tări diferite (N'avem decât să remarcăm asezarea oraselor noastre). Fiind o incrușare de interese, orasul este și o incrușare de crizuri. El este centrul unor linii de forte concurențiale și totodată din el pornesc alte linii, fie pe altă direcție, fie ce aceleasi directii: reversibilitatea relațiilor.

Aceste linii de interes ce stau la originea oraselor, le întrețin și le fac să inflorească pe măsură ce se mentin, pe măsură ce capătă importanță. Învers, orasele decad, vieata lor lănește; pe măsură ce linile de interes se îndreaptă către alte directii, orasele dispar, asa cum dispar satele dacă seaca râul sau lacul ce le garanta vieata.

Orasele reprezintă asadar vieata unei societăți, forta ei de creație, pentru că cu cît o societate este mai puternică, cu atât liniile de interes se incrucisează și se intrupează mai temeinic și mai multilateral.

Cât de vie este diferențierea sat-oras, ne putem da seama privind satele ce parcă incremenesc în timp — sate în care timpul n'are nicio importanță (le găsești azi la fel ca pe vremea Dacilor) și orase care se schimbă asa de mult și asa de repede, încât nu le mai poti recunoaște, dacă le vezi la intervale de timp de câtiva ani doar».

«Orășean se numește omul ce trăieste în acest complex de relații, omul a cărui personalitate este prinsă de aceleasi interese ce formează orasul, omul a cărui personalitate poartă n sine ca niste

linii de forte magnetice, interesele ce-au creat orașul; interese economice, culturale, stiințifice, artistice».

«Orășean este omul pe care ori unde l-a imperialist prin natură, imperialist prin faptul că imaginea orasului ce o poartă în suflet, o imprimă ce, poartă cu sine complexul unei vieți sociale diferențiate, evolute și o imprimă oamenilor cu care vine în contact».

«Orășean este omul a cărui constițță s'a identificat cu constițța de expansiune a grupului, ca ritm de vieată oriunde s'ar duce».

cu tendință imperialistă a lui. Orășeanul este im-

«Orasul are exclusiv săi într'o măsură mult mai mare ca satul. Complicatia vieții sociale, desfășurarea trepidantă a vieții cere zilnic energie de adaptare, o supletă specială, o atitudine cu totul contrară inertiei, o extensiune nemăsurată, extensivă și profundă totodată, note ce formează ceeace numim personalitatea individului».

«Satul formează o familie, o comunitate. Vieata în sat se desfășoară după o tradiție lăsată din tată în fiu, după obiceiuri. Numărul restrâns și omogeneitatea indivizilor fac posibil ca vieata să se manifeste ca în sănul unei familii».

«În sat morală înlocuiește justiția, oprobriul public înlocuiește dreptul penal, respectul și venerația înlocuiesc prestigiul și eticheta. Tărăanul ca reprezentant al acestei vieți de familie, trăeste profund orice fenomen social în sănul comunității respective, nicidcum cu indiferență cu care orășeanul citește în ziar spre ex.: un accident de muncă, de circulație, ori o crimă... etc. Legătura într'o comunitate este o legătură de sentiment, nicidcum o legătură ratională, de interes generale și abstrakte; iar reglementarea acestei vieți o constituie «bătrânul» comunității. — Vieata patriarhală caracterizează satele».

«Tărăanul vede lumea dintr'o bucătă, asa cum este personalitatea sa. El este revoluționar în sensul restrâns al cuvântului, revolutionar-conservator. Oricât de ciudată ar părea îmbinarea acestor două cuvinte, ele constituiesc totusi o realitate: revolutia tărănească».

«Tărăanul nu iubeste inovația, n'o iubeste pentru că nu vrea, ci nu vrea pentru că nu poate și nu poate pentru că sufletul lui este plasat pe directive ce au legături milenare cu trecutul, care-i apare ca o mare înghetă, cu valuri monotone, incrementă într'o poziție fixă, rigidă, odată pentru totdeauna».

Iată, mai departe, cu ce putere de sinteză zugrăveste M. Tase pe tărăanul român, fapt ce denotă o perfectă cunoaștere a psihologiei poporului român:

«Tărăanul este expresia unei vieți de familie, restrânsă la anumite condiții și copleșită de o tradiție milenară».

Vieata satului, simplă, monotonă, cu relații reduse, face din tărăan un om matur înainte de vreme. Ajuns la o anumită formă, tărăanul se oprește: creșterea lui în înălțime spirituală se termină odată cu creșterea biologică. Avântul lui nu se întin-

de peste zările însoțite ale satului său. Ajuns la bătrânete, el își poate trăsi vieata alături de strămoșii săi. El nu s'a abătut cu nimica dela ea. Abilitatea lui este inteligenție milenară, pe care a concretizat-o în proverbe. El nu stie să se târgue, nu trage de mâncă, nu stie să negocieze se indoie, căci el pune suflet în tot ceea ce face, nu rationament rece, calcul. Unde vede calcul, î se pare că are de-a face cu dracul. De altfel această imagine vine destul de des în povestirile populare. Dracul este cel stie să se strecoare... dar îl cere în schimb sufletul.

Orășeanul se plasează dincolo de morală, în legă. El se strecoară printre acestea și cătă vreme nu este prins, este cetățean cinstit! El nu cunoaște mustrările de constițță, pentru că are tăria să se frângă pe sine însuși în vederea realizării scopului.

El se subordonează unui scop superior mult mai ușor decât tărăanul, și-si vinde sufletul diavolului, asa cum face Faust pentru a se realiza, pentru a găsi un sens vieții!

Este superior tărăanul, orășeanului, sau invers? Care este mai bun? Este o întrebare foarte ciudată, tot asa de ciudată, ca și când m'as întreb dacă este superior leul, tigrul sau stejarul, bradul!... Tărăan și orășean sunt două realități deosebite, cu sensuri precise. Cu o vieată inchisă și cu calități respective scopului vital respectiv. Nu stă nici unul mai presus decât altul».

Pe scurt, putem să ne facem o idee nu despre teoriile sociologice ale lui M. Tase, ci despre felul de a gândi, căldura cu care îmbrățisează teoriile, reci indeobste, și le prezintă senin, limpide, fără «calcule» (vorba lui!) și mai ales preocuparea lui pentru viitorul unei societăți românești, sănătoasă, bazată pe glă străbună.

Cei ce l-au cunoscut i-au apreciat nu numai sufletul lui, ce l-a jertfit cu usurință (sa scape de la morale niste copilas ce-ar fi putut fi primedjuți de grenada ce i s'a spart în pieptul lui generos) dar și metoda lui, pe care un destin împlacabil și inexorabil le-a sfârșit dimpreună cu trupul ce se odihnește undeva în câmpia ungără.

Scoala a pierdut un ales profesor, Tara a pierdut un temeinic educator iar Legiunea un organizator și un element de elită.

3 Septembrie 1940.

In memoria celor căzuți în această zi petru biruinta Legiunii, transfigurați de viziunea României Căpitaniului: «o tară ca soarele sfânt de pe cer», pentru constiințele curate, în care spiritul eroismului de durată a rămas nealterat în serviciul neamului, peste ani, spațiu și imprejurări.

PUTERNICA emotie imi domină ființa acum, când după 17 ani, încerc să evoc acest mare moment din viața Neamului și a Legiunii. La această emotie contribuie și coincidența calendaristică a aceluiasi Marti, 3 Septembrie. Timpul scurs de atunci, cu evenimentele ce au avut loc, mi-au intărît mai mult convingerea în dreptatea luptei noastre și în dreptul la viață al poporului românesc.

Actiunea de la 3 Septembrie 1940, a fost o interventie curajoasă de a pună sfârșit unei politici dezastroase, de trădare, corupție, jaf și crime, prin înlăturarea Regelui Carol II și a camarilei sale, de la conducerea tării.

După cedarea Basarabiei la 26 Iunie 1940, se simtea că va avea loc o schimbare decisiva în viața politică a poporului românesc. Era un fenomen natural, intuit de intreg neamul și asteptat să se producă de pe o zi pe alta.

Această interventie a Legiunii, de a salva ceace se mai putea salva, a fost sprinjinită de masă a poporului, de toti aceia care nu trădaseră interesele Neamului și care vedea în Miscare, unicul grup politic necompromis prin participare la politica Palatului.

Cea mai teribilă prigoană organizată contra Legiunii (1938-1940) — în timpul căreia cade omorât meseleste Capitanul, impreună cu Nicodorei și Decemvirii, când sute de camarazi au fost măcelăriți în lagărele de tristă memorie de la Vaslui, Miercurea Ciucului și Râmnicul Sărat ca și pe tot cuprinsul tării, expunându-și-se corporurile pentru a fi batjocorate pe străzi sau margini de sancturi — își începuse declinul cu căderea lui Armand Călinescu.

In ciuda acestor cutremurătoare și ireparabile jertfe, spiritul de luptă nu descrescuse în rândurile legionarilor.

Cu cea mai mare discretie, cu săptămâni înainte de această dată, Comandantul Miscării Legionare, Horia Sima, pusese la punct cele mai mici detalii ale interventiei legionare.

După 15 August mă întâlnesc cu Nicu Crâcea recent venit din Germania. Rămas singur cu el, mă întrebă dacă pot lua parte la o acțiune periculoasă și dacă pot recruta și alte elemente din județ. Primesc propunerea lui cu tot entuziasmul. Voi fi anunțat printr'un curier, ce se va deplasa

în județ, unde și când să plesc și eu. Până atunci trebuie să-mi procur bani și un pistol. Mă roagă ca, la întoarcerea mea în județ, să-i vizitez părinții, care-l credeau mort încă din 1938, și să le dau o scrisoare din partea lui.

A fost indescriabilă explozia de bucurie a familiei lui, când le-am dat vesti de existența fiului lor. Imi dău 5.000 lei ca să-i predau la întâlnirea mea cu el, și să revină căt mai curând acasă.

Incep să caut elemente pentru acțiunea noastră. Mă aflu însă în neplăcută situație de a vedea că elementele capabile pentru acțiune, erau în totalitatea lor concentrate la unități militare în afara județului.

In ziua de 29 August, sunt vizitat de Ionel Tanolide, care mă anunță să plec căt mai curând la Brașov, unde voi fi așteptat de Nicu Crâcea. Imi atrage atenția să-mi iau haine groase pentru clima de-acolo, căci eram la sfârșit verii. Imi anunț familia că plec la București pentru a-mi vizita fratele cel mai mare. De la convorbirea mea cu Nicu Crâcea am căutat să-mi procur un pistol, însă toate eforturile mele au rămas zadarnice. Nu era asa de usor, dat fiind măsurile de precauție, spre a nu trezi nici-o bănuială în aceste momente, când toată lumea era în așteptarea unui eveniment căruia nu-i prevedea consecințele. Speram că în București să rezolv problema pistolului, însă nici aici nu am avut noroc, deoarece putinele arme ce se găseau, fuseseră expediate în diverse puncte de destinație.

Vineri seara, în jurul orei 11, plecam cu trenul spre Brașov. În curând se pune în miscare, ducându-ne spre meleagurile unei provincii pe care nu o cunoșteam până atunci. Încet, încet, liniste pune stăpânire pe comportamentul în care călătoream. Cum nu puteam dormi, gândurile mă năpădesc să fără să-mi dau seama, timpul trece acum mai repede. Sunt fericit că mi-a fost încredințată și mie o părțicică din această acțiune a Gărzii de Fier. Nu stiu din ce va consta aceasta, însă aveam siguranta că este îndreptată în contra Regelui Carol II și că va fi decisivă. Eram pregătit pentru orice îndeplinire a datoriei fată de Neam, Legiune și Căpitan.

Pe Comandant, ca și pe Căpitan, nu-l cunoșteam, nu-l cunoșteam; din ceace întreprindea însă, intuiam că acțiunea pe care o conduce acum, nu-i

va mai lăsa altă iesire regelui Carol, decât plecarea de pe tron.

Trenul pătrundea din ce în ce mai mult pe valea linistită a Prahovei. Întunericul noptii mă impiedică să admir frumusetile fără pereche pe un de treceam. Spre ziuă, când trenul se puse din nou în miscare dintr-o stație căreia nu-mi amintesc numele, câteva persoane care urcaseră, începând să comenteze cu voici sugrimate de durere cedarea Transilvaniei. Carol chemase la Palat pe reprezentanții tuturor partidelor politice, spre a-și da asentimentul și a-i face părțasi la acest act, îndărât celelalte cesiuni, Basarabia, Bucovina și sudul Dobrogei, România apărând oribil mutilată, umplând toate sufletele româneni de o legitimă indignare și de dorință de a îndepărta pe autorul acestei tragedii nationale.

La 7 dimineață, sosim în gara Brașov. Pe peron și la iesire se pot distinge figuri de care nu ne indoim că sunt camarazi nostri, veniți cu același misiune. Fetele lor pale și triste trăduau imaginea lagărelor și închisorilor recent părăsite. Luăm un autobuz care ne lasă în Piața Transilvaniei. Plouă marunt și frigul începea să ne intre în oase. La un colt de stradă, apare Nicu Crâcea. Ne anunță că într timp a sosit și Jean Jurubită, pe care putusem să-l vizitez și îmi promisese că în funcție de vre-un permis-căci și el era concentrat-se va deplasa la Brașov. El însă plecase bolnav de acasă. Schingiurile suferite în 1938, bătăile repetate la talpi și sdruncinaseră sănătatea. Sosit aici, a trebuit să stea tot timpul în pat.

Nicu Crâcea cu mine, plecăm să ne găsim o gazdă. Cu cedarea Transilvaniei, toate hotelurile erau ocupate de lumea care se refugiașe. În sfârșit, după multă căutare, reușim să găsim o cameră, pe care o închiriem imediat, fără a ne tocmai prea mult. Gazda era o evreică ce se pregătea să părăsească Barsovul, spre a trece în teritoriul cedat. Ne cere pe loc să complectăm clasica fisă de imobil, introducând cu atâtă strictetă de regimul politicesc al lui Armand Călinescu. Îi căstigăm repede increderea și o convingem că noi vom preda această fisă la comisariatul respectiv. Bine înțeles că această onoare am amânat-o, până nu a mai fost nevoie de ea. Orasul era plin de agenti deplasati dela București în vederea evenualei participării la acțiunea Carol la concursul automobilistic ce trebuia să aibă loc la Brașov de 1 Sept. Tribuna oficială se construise deja, așteptând pe cincini oaspe regal. În acele momente era din partea lui o mare imprudentă să mai apară în public.

Cum nu-mi procurasem încă nici o armă, mă decid să-mi cumpăr un ciccan. Poate va fi folositor în timpul acțiunei. Având ceva cunoștințe sanitare, cu ocazia cursurilor de infirmier ce făcusem în vederea studiului medicinii, cumpăr o trusă completă pentru primul ajutor, spore a face fată, oricare eventualitate: vată, alcool, iod, benzina, oxigenă, etc. După amiază, olimbându-mă cu Nicu Crâcea ne lângă Biserica Neagră, îmi prezintă de Dr. Victor Apostolescu. Silueta lui era ușor de identificat, cu înălțimea sa de aproape

2 m. și cu fulgarul negru. Spre a nu atrage atenția curiosilor, umbra mai întotdeauna singur. Înajuns burghezi. Își permite luxul să petreacă sfărtilă. El nu întrebă pentru Carol II decât numele faimosului criminal.

Dumineacă dimineață, un deputat național tăranist se adresează multimei printre un discurs, atacând dictatul dela Viena, pe Hitler și Mussolini. Nimic însă contra marelui vinovat: Carol II. La sfârșit propune multimei să se deplaseze la statuia lui Andrei Muresanu. Peste câteva momente, Brașovul răsună de muzica marsului «Desteaptă-te Române» și «Stefan Vodă».

Incidente dintr-o populație civilă ungără și română, se succed într-un ritm din ce în ce mai accelerat, temându-se că vor degenera într-o încăerare generală. Comandanții pietri Brașov pună în stare de alarmă toate unitățile militare de care dispune, la care se adaugă și cele retrase din teritoriul cedat. Patrulele circulă din 50 în 50 de m. Situația devine explosivă. Alături de trupele retrase, încep să sosească grupuri de civili. Indignarea contra lui Carol era acum generală, însă lipsă de inițiativă civilă sau militară, menită să-l înăture în numele Neamului umilit, trădat și jefuit. Lipsa călăuzirea revoltei poporului, care identificase în această oră, în mod definitiv, pe marele vinovat.

Acțiunea noastră ce trebuia să aibă loc pe data de 1 Sept., se amână. Zia de 2 Sept. se surge cu aceleasi caracteristice: încăerări pe străzi, haos, durere, revoltă. Noi suntem în așteptare. Tensiunea nervoasă crește cu fiecare oră ce trece. Nu cred că va mai întărîză mult ora acțiunei. În această zi mă dedic să-l caut la toate regimentele din Barsov pe Nicu Marinescu, ce se află concentrat aici, fără a putea da de urma lui. Ne-ar fi fost de mare folos, căci ar fi putut participa și el cu un grup de soldați, înarmati cu mitraliere și pușci. Mai târziu am aflat că regimentul lui de artilerie antiteroristă era stabilit la Codlea, în afara Brașovului.

Martii, la 12, Nicu Crâcea îmi spune că a sosit zia acțiunei. Nici acum nu-i cer detalii despre misiunea noastră. Este de părere să ne odihnim că mai bine. Terminăm masa și ne hotărâm să nu ieșim înainte de orele 7.30. Îmi spune, că: «Acțiunea noastră este destul de periculoasă, săr putea să cădem amândoi. Trebuie să ocupăm Palatul Telefoanelor, la ora 9 seara. Suntem puțini. Ne vom împărtă în două grupe mici: de 5 și 6 fiecare. Există două intrări. Una spre strada principală, iar cealaltă secundară, dosină. La 9 fară un sfert, trebuie să fim în fată obiectivului. Ne apropiem doi căte doi fără a trezi nici o bănuială de către orizonteri. Ajunsi la o jumătate de metru, dezarmăm cu cea mai mare iuteală sentinelile și le facem prizonieri, impreună cu tot personalul tehnic și administrativ din Palatul Telefoanelor, pe care îl timem într-o camere din ultimul etaj. Bari-

cădâm și stingem luminile, spre a nu o oferi întă celor ce ne-ar ataca mai tarziu. Reusita depinde de rezistența, decizia și elementul surprizei. Nu uita să ieș trusa cu medicamente și bandaje. Prepară-ti ciocanul pentru orice eventualitate. Dumezeu să ne ajute să nouă după meleagurile Teleormanului, să fim demni de această bătălie a Neamului și a Legionii. «Ne îmbrătisem și ne facem semnul crucii. Mai sunt 20 minute până la ora decisivă. La ora 8.45 ne aflăm în parcul situat în fața Palatului Telefoanelor. Din echipa noastră sub conducerea lui Nicolae Popa, nu lipsea decât Ghită Brahonschi, pe care-l vedem apropiindu-se de noi. Toti muschii mi se încordează. Respirația se acceleră. Minutele par o eternitate. Prin fața noastră trec grăbiti perechi, perechi, funcționari, mulțimi și patrule militare. Strada unde ne aflăm rămâne aproape pustie. Orasul pare că și-ar fi recăstigat calmul. Calmul acesta era însă prevestitor al furtunii care se va desfășura peste câteva minute. La 9 fară trei minute, din mai multe puncte al orașului se aud impuscături, rafale de mitraliere, voci sugrurate de durere, de revoltă. În același moment auzim din ce în ce mai puternic «Stefan Vodă», intonat de sute de camarazi, ce străbateau străzile Brasovului în coloană de mars. Desorientearea autorităților, a poliției și a patrulelor militare, atinge punctul culminant. Nu stiu cum să intervină și contra cui. Echipele noastre, deplasate aici pentru alte obiective, atacaseră anticipat, Chestura Poliției, Regimentul 41, etc. Sunt orele 9. Pornim spre intrările stabilite pentru fiecare grup. Garda Telefoanelor era buimăciță de refalele mitralierelor Ajuns cu Nicu Crăcea, lângă sentinelă dela poarta dosnică a clădirii, îl somează cu pistolul în piept să se predea. Sentinelă se retrage și jumătate de metru încercând să facă uz de pusca sa. Sunt în acest moment la dreapta sentineliei. Fară să mai sta la indoială, mă reped la el și în busculadă îl rânesc. Il iau în brațe. Predă arma. Il pun pe patul corpului de gardă și se află într-o incăpere în partea dreaptă a intrării. În acest timp, ceilalți camarazi reușesc să dezarmeze fară incidente toate sentinelile și corporul de gardă. Se începe cu cea mai mare iuteală înciderea intrărilor și baricadarea. Fară să vrem timp de câteva minute, tinem încă lumina aprinsă. Apropierea patrulelor ne obligă să le stingem. Prințonieri, 8 soldați, 9 telefoniste și 4 tehnicieni, ce se aflau în acel moment în interiorul Telefoanelor, sunt condusi la ultimul etaj, sub supravegherea unui camarad. Scaunele, birourile, mesele și casa de bani, ajută să terminăm baricadarea completă a intrărilor. Toată acțiunea de pătrundere și ocupare nu a durat mai mult de un minut. Transpirația ne apare pe frunți. Prima etapă a misiunii noastre este atinsă. Ne răspândim pe la ferestrele edificiului, pentru a-l apăra în caz că vom fi atacați. N. Popa reușește să vorbească la telefon cu orașul Ploiești, anunțând reușita acțiunii noastre. Cântăm «Stefan Vodă» și «Imnul Olténilor». Lacrimile ne umplu ochii. Sunt cântecele

atât de dragi nouă. Dela celalat capăt al telefonului auzim: «Sfântă Tinerețe Legionară». Peste câteva minute vorbeste și cu Capitala. Să acolo bucuria este de nedescris. Populația, într-un entuziasm delirant, se alăturase în masă la manifestația legionară contra regelui. Suntem înconjurați de câteva sute de soldați ce instalează mitraliere în clădirile vecine. Minutele trec greu. Nu stim încă ce să întâmplăm în restul tării. Nu se întreprinde contra noastră nicio acțiune de a ne constrângă să părăsim Telefoanele. Însărsit, avem ocazia de a ne cunoaște între noi, componentii echipei ce au avut misiunea de a ocupa acest obiectiv. E o echipă simbolica: suntem 11 din 7 județe: Tibi Novac, Nicolae Popa, Ion Puscariu, Ferestrău, Nicu Crăcea, Eugen Ratiu, Sogoreanu, Juncă, Ghită Brahonschi, Gornic și eu. Jean Jurubită împiedică de boala, nu a putut participa la acțiunea noastră.

La 12 fară un sfert, colonelul ce comanda unitatea ce ne încercuise, ne dă ultimatum: în 7 minute ni se cerea să părăsim edificiul. În caz contrar va deschide focul. Nu trec nici două minute, și N. Popa îi răspunde că nu avem nimic de predat. Se adreseză apoi ofiterilor și soldaților.

— «După ce regele Carol II a adus tara la ruină, a cedat vecinilor atâtea provincii, cu atâtea milioane de frați, după ce armata a fost de atâtea ori umilită, acum i se cere să se răteze cu sângele celor care vor să se opună continuării operii de distrugere totală a poporului românesc. Nu ne vom preda. Vom rezista până la ultimul. Nu va fi o glorie să ocupati acest edificiu, să ne omorâți, dar cu atât mai puțin poate fi o glorie, pentru armata română, a urma ordinele unui rege dement. De partea noastră săi poporul, justitia lui. Noi nu-l putem trăda. Aceasta este ultimul nostru cuvant». Printre soldați încep comentarii. Ofiterii nu rămân indiferenți la eloventa cuvintelor lui N. Popa. Se aud voci: «nu vom trage, nu vom ataca; suntem alături de voi». Noaptea trece fară alte incidente. Nu putem închide ochii. A doua zi primul procuror ne somează să el să abandonăm Telefoanele, asigurându-ne că în acest caz vor fi foarte indulgenți cu noi. «Tentativa Gărzii de Fier a lui a lăsat o urmă în slujba Neamului, care a refuzat să deschidă focul contra populației Capitalei, care cerea abdicarea lui. Garda de Fier câștiga una din cele mai mari bătălii în slujba Neamului, contra unui rege criminal. Gândurile ni se întorceau pioase spre mari jertfe, pentru pregătirea sufletească a Neamului, a biruinței lui: Capitanul, Nicadorii, Mota, Marin, Sterie Ciumenti, cei execuțiați în lagăre, exchipa Miti Dumitrescu și toti cei cazuți «pentru Legiune sau morti în credința legionară». Sâmbătă dimineață, Dr. Apostolescu, care ocupase împreună cu 60 camarazi Prefectura Poliției, ne comunica prin telefon, că a primit ordin din partea Comandantului de a părăsi acel edificiu, de oarece misiunea noastră a fost dusă la bun sfârsit. I se răspunde că ar fi bine să mai asteptăm puțin, să vedem cum evoluază situația. La

orașului, cu un entuziasm indescriabil îi urmează cu lacrimi în ochi și cu aplauze frenetice. Ajunsi în fata Telefoanelor, Dr. Pătrascu ordonă oprire și apoi «pentru onor». Momentul este infiorător de emotionant. O linistă absolută. În imormânesti bat la acelas unison. Lacrimile se prelungesc din ochii tuturor. Coloana, în poziție de dreptă, cântă «Stefan Vodă». Dr. Pătrascu spune: «acestei brave echipe toată onoarea și dragostea noastră cămaraderească. Trăiască Legiunea și Căpitänul!» Ii răspundem cu «Suntem echipa Mortii». Coloana se pune apoi în miscare să răspândească dragostea și bucuria biruinței în întregul oraș.

In dimineața zilei de 6, Vineri, la orele 8 suntem chemați de către Dr. Prof. Ionică la telefon și ne anunță că va lăsa receptorul său conectat la aparatul de radio, ca să putem asculta la orele 9 un comunicat de extraordinară importanță pentru tără. Lipsesc câteva minute până la ora 9 și craințeul dela Radio atrage atenția ascultătorilor acu-pri importanței comunicatului. Însărsit cu voce sugrumată de emisiune, anunță: «M. S. Pegele se va adresa tării». În adevăr, după câteva secunde auzim: «Români, fată de circumstanțele actuale, am decis să abdic în favoarea fiului meu Mihai». Cu fetele crăpătate de efectul acestei vesti, din piepturile noastre scoatem un urlet de: «Ura». Entuziasmul nu are margini. Un camarad spune: «azi este Minunea Arhanghelului, Mihail. Garda de Fier a invins. Berilă a abdicat».

Dupa 10 ani pierduti în mod criminal pentru tără aplicând «divide et impera» între partidele și oamenii politici români, prizonier al camaralei, instrument perfid al tuturor neleguiștilor sale, Carol este constrâns să abdice. Comandantul, prin manifestul răspândit în seara zilei de 3 Sept., îl sună să abdice că mai curând, avertizându-l că nu există altă iesire, că tara nu-l mai poate suporta și că Garda de Fier este decisă să ducă la bun sfârsit înălțarea sa dela conducerea Tării. Ora răfuiei sosise. Totusi Carol nu a vrut să cedeze decât când a văzut că armata nu-l mai urmează, asa cum a demonstrat-o splinduă atitudine de român a generalului Coroamă, care a refuzat să deschidă focul contra populației Capitalei, care cerea abdicarea lui. Garda de Fier câștiga una din cele mai mari bătălii în slujba Neamului, contra unui rege criminal. Gândurile ni se întorceau pioase spre mari jertfe, pentru pregătirea sufletească a Neamului, a biruinței lui: Capitanul, Nicadorii, Mota, Marin, Sterie Ciumenti, cei execuțiați în lagăre, exchipa Miti Dumitrescu și toti cei cazuți «pentru Legiune sau morti în credința legionară». Sâmbătă dimineață, Dr. Apostolescu, care ocupase împreună cu 60 camarazi Prefectura Poliției, ne comunica prin telefon, că a primit ordin din partea Comandantului de a părăsi acel edificiu, de oarece misiunea noastră a fost dusă la bun sfârsit. I se răspunde că ar fi bine să mai asteptăm puțin, să vedem cum evoluază situația. La

amiază, camarazii liberi ne aduc alimente, căci de aproape trei zile nu mâncasem decât câteva bucăti de zahăr și apă, fiind întreruptă orice comunicație cu exteriorul. Pela orele 6 p. m. vine Moisescu, trimis de Comandant, anunțându-ne că putem preda Palatul Telefoanelor Colonelului căre ne încercuise dela 3 Sept. Dr. Apostolescu își pregăteste echipa spre a veni să se unească cu a noastră, pentru a străbate străzile Brasovului în coloană de mars, cântând cântecele biruinței legionare. Comandantul dispuse că toti legionarii să se întoarcă la organizațiile respective și să astepte în ordine instrucțiunile sale. Peste câteva minute auzim cântecele legionare ale echipei D-ului Apostolescu, care se apropia de Palatul Telefoanelor, și în curând îl avem în fata noastră. Figurile obosite radau fericire fără margini. O mulțime imensă acompania echipa Drului Apostolescu. Când coboram în stradă — el ne întrebă de ce nu ies și ceilalți. — «Nu am fost decat 11». Rămâne uimit, căci era convins că numărul nostru trebuie să fi fost mult mai mare. «Voi vă merge în fruntea coloanei. Meritati din plin această onoare». Mai bine de două ore, alături de întreaga populație a acestui oraș, îl străbateam străzile în cântece legionare. Din balcoane inteseate de lume, ni se aruncă flori și auzim strigăndu-se: «Traiască Garda de Fier». Ne oprim în fata Prefecturii Poliției, spre a da onorul camarazilor căzuți la Brasov: Sultan Donat, Lucian Caramălău și Grigorescu. Cântăm «Imnul Legionarilor căzuți» și cu «Fruntea sus». Multimea este electricată de dureea ce ne crisează fetele... «Cei ce au căzut ucisi de gloantele dusmane, păsesc în rând cu cel ce au rămas.» Populația românească a Brasovului se desparte cu greu de noi. Este un moment extremurător de comunione a sufletului românesc. Lacrimile brâzdează fetele celor care asistă la această scurtă ceremonie în onoarea fratilor căzuți. Ajunsi în punctul de plecare, ne îmbrătăsem invocând ajutorul lui Dumnezeu și multumindu-i pentru biruința la care am contribuit fiecare cu credință și cu fapta.

Linistea pune stăpânire pe străzile Brasovului. Explosia acțiunii revoluționale legionare arinse în sufletele românești speranta într'un viitor mai bun...

Profesorul Ion Copuzeanu.

DÂNA în 1932, profesorul Ion Copuzeanu fusese membru marcat în partidul național-democrat presidat de Nicolae Iorga, mentorul tineretului universitar pe vremuri. În acest an profesorul Iorga este premier și ministru al scoalelor. Toti membrii partidului cuibăriti în posturi grase. Fiecare voia să roadă la ciolanul slab și fără carne al bugetului Tării. Ministrul finanțelor era Argetoianu, intelligent, cult, însă fără scrupule și de-un cinism revoltător. Impreună cu Armand Călinescu, au fost satanele cari l-au indemnăt pe lipsitul de experiență politică practică profesorul de istorie universală Iorga la multe reile, pe cari le vedea mai târziu, atunci când era cu nepuntină să mai remedieze răul săvârsit. Mereu boicotat din ordinul Palatului și al ocultei din jurul criminalului Carol II, era pus adesea în situații pe care nu putea să le domine. Spiritualul profesor de altă dată răspundeau cu jocuri de cuvinte sau glume rămase celebre, dar cari nu mai multumeau pe oamenii din ce în ce mai nemultumiți de haosul ce s'întindea peste Tară, amenintată.

Odată profesorul Iorga, desnădăjduit de controlul și boicotul care-l micsora în fața partizanilor săi și al lumii întregi, a strigat în gura mare în Parlament «Domnilor, eu nu sunt eu! Nu mai cereti dela mine nimic!»

Profesorul Ion Copuzeanu, care vedea în Mișcarea Legionară rostul vietii lui, și care simpatiza cu sensul istoric al acestei tinere mari revoluții a sufletelor, a simțit el insus rusine, în fața celor spuse public de către bătrânul istoric, devenit ridicul.

La prima sedință a Ligii Culturale din București iritat ca nimeni nu întrebă pe profesorul Iorga, mobilul revoltei și exprimarea asă de tragicomică în fața Parlamentului, se scoala și foarte reverentios il roagă să explice dacă int'adevăr a spus acoste cuvinte «Eu nu sunt eu» ca să dea ocazie de veselie unor politicieni de duzină, fără cap și fără suflet.

Incurcat, Iorga îi raspunde că intr'adevar a spus asă: «Eu nu sunt eu». Toti cei de fată, n'au scos un sunet. Profesorul n'a mai zis nimic, ci l-a privit pe Copuzeanu piezis. Acesta, se ridică în picioare, palid la chip, cu glas tremurat și anunță plecarea din partid și din Liga Culturală. Disperat de-o pierdere asă de mare, Iorga îl întrebă de ce face acest lucru, tocmai când sunt la puterea Tării și când se pregătește să-i dea o demnitate. Profesorul Copuzeanu multumeste frumos pentru "ândurile bune, dar accentuiază că: «Domnule Profesor, plec din partidul Dvs, fiindcă eu sunt eu!»

Dacă mai înțelegea istoricul să se explice, căci omul de caracter și de mare demnitate Copuzeanu ieșe pe usă afară,

Asă a intrat în Legiune. Ca apoi să colinde pușcările și lagările de concentrare spre a nu-si desemni tăria sufletului si credinta în Căpitän și Mișcarea pentru care a murit.

Era asă de prețuit de Căpitän ca aproape în fiecare zi trebuia să se ducă pe la sediul din str. Gutenberg, unde era întrebăt în diferite chestiuni. Când odata l-a întrebat Căpitänul ce-ar vrea să fie într'o biruință legionară viitoare, el a răspuns cu o sinceritate de copil, c'ar vrea să fie judecător al fostilor oameni politici cari au jefuit Tara și căreia nu i-au jertfit nici un fel de munca cinstită măcar.

In fiecare Vineri făcea post negru și împreuna cu Căpitänul se duceau la baie la «Centrala», după care se ospătau amândoi cu ciorbă de fasole și ceapă. Pe urmă sedeau la vorbă despre felurile treburi. Căpitänului plăcându-i nu numai intelpeciunea lui rativă, ci și felul lui de a judeca lucrurile asă de bătrânește.

Când în 1938 a fost informat prin telefon de către un prieten bun, legionar sincer și politist daciu, că în noaptea Florilor vor fi arestați Căpitän și fruntași Miscarii Legionare, el a strigat, că-i imposibil, intrucât este... ilegal, ce se săvârseste. Asă de mult credea el în tăria legilor și în crima de a le călca constient. În lagără a păstrat o tinută demnă de vieata lui curată și cinstită.

N'a avut nici o funcție publică în scurta guvernare dela 1940-41, dar atitudinea lui dărăză și corectitudinea lui proverbială i-a atras mânia stăpâni pătimase, care a dispus arestarea lui, și pe urmă înscenarea unui proces, cu sfârșit tragic: execuțarea.

A murit însă neprihănit, insusindu-si că mai mare și puternic exemplu pe care putea să-l aibă uciderea Căpitänului, care l-a sguduit profund.

Profesorul Copuzeanu este pentru noi toti o pildă de cum trebuie să fie cineva, care se hotărăste să se sacrifice pentru ideia ce-a imbrățisat-o, nu pentru invinuirea imaginare.

Ca alte multe sute de martiri, stiuti și nestiuti, Profesorul Ion Copuzeanu a murit nevinovat. Si s'a păstrat tăcere semnificativă în jurul mortii lui eroice.

In orice caz, moartea i-a fost adevarata nuntă, căci nu s'a sfătuit niciodată de ea și murind pentru Căpitän, a murit fericit.

Comemorarea «Daciei»

ANUL acesta, odată cu comemorarea a trei decenii de existență legionară, moștenita noastră publicătate sărbătoreste și propria ei aniversare.

In Decembrie 1957, «Dacia» împlineste 12 ani de existență; 12 ani de eforturi și sacrificii, închinat luptei de eliberare a tării, de sub neagra robie comunistică.

Primul număr din «Dacia» a apărut la Paris, în Decembrie 1945. La acea dată nu exista nici-o altă publicație românească anticomunistă; nici în țară, nici peste hotare. «Dacia» este și rămâne primul ziar românesc anticomunist, apărut după ocuparea tării de armatele sovietice.

Limbajul presei internaționale era pe atunci deosebit de retinut și ceremonios cu Moscova. Ca atare, apariția unei publicații ca «Dacia», cu un continut atât de ofensiv la adresa comunismului, era considerată la acea dată, cel puțin ca o îndrăneală destul de riscantă, dacă nu o nebunie. Si totuși «Dacia» a apărut, apare și cu ajutorul lui Dumnezeu va continua să-si facă datoria.

Desigur, a înregistrat și întreruperi; acestea însă sunt inherent tuturor publicațiilor din exil nesubvenționate cu fonduri speciale. Dar ceace merită a fi subliniat, este faptul că în cei 12 ani de existență, «Dacia» nu a schimbat nici de poziție, nici de obiectiv; azi are aceasi orientare și aceiasi tinută, ca și în 1945. Forta motrice a «Daciei» păstrează aceleasi caracteristice:

— Mare credință în Dumnezeu și ajutorul Lui.

— Convingere nestrâmutată în valoarea luptei pentru eliberarea tării.

— Certitudinea realizării acestei eliberări.

— Sustinerea ideii de unire a elementelor active din exil.

— Evitarea de polemici și frictiuni între români din exil. Acestea sunt gândurile de eri și de aza ale «Daciei»; sunt mărturii care se întâlnesc chiar din primul număr al zișului. Astfel Ion Tolcescu, sub pseudonimul Zamfir Tulniceru, infățișa în prima «Dacie» idealul românesc, într'o sublimă apoteoză de duh creștin:

— «Întotdeauna Neamul românesc a fost aruncat în prăpastia întunericului, dar el niciodată nu s'a lăsat înfrânt. Din abisiuri s'a ridicat după fiecare îngenechere către minunea ce ardea în cer pentru el. Suisuri istovitoare l-au însângerat tot asa ca și prăbusurile. Veacuri de bezna s'au năpusit asupra lui, dar n'au reusit să-l sugrume. A strâns acolo în umbră din ce în ce mai multă dârzenie, în aripile care vor căuta deapăruri lumenă. In aripile care astăzi năzuesc încă.

Apariții istorice de fulgere scurte au aprins din veac în veac făclă care mereu se stinge sub vîforul unei ursite fără de seamă. Cel din urmă

fulger însă a incrementat în lumină. În lumina ce-lui mai sfânt ideal...

Loviturile grele au trebuit infrunțate. Dar cea mai crâncenă dintre ele este robia de azi. Din fundul temnitelor bolsevice, țara ne cheamă. Fratii Români, nimic să nu ne clăine; desuădejdea să nu ne doboare. Singura și cea mai puternică armă e în mâinile noastre: Credința, Credința în Dumnezeu. Că din această inclestare apocaliptică, nu mai Dumnezeu iesăva biruitor.

Tot astfel Dr. Faust Brădescu, sub pseudonimul Dr. Radu Budzugan, în articolul «Qui nous sommes», prezenta atunci linia de orientare a «Daciei», care e în funcție și azi.

— Suntem aceia care credem ferm că inamicul cel mai redutabil al poporului român este Rusia Sovietică, care amenință nu numai independența tării noastre, ci însă existența noastră. Suntem aceia care am jurat să luptăm fără cruce impotriva acestui inamic, indiferent de sacrificiul cerut. Suntem aceia care nu vrem să trădam suferințele, sacrificiile și încercările luptătorilor din țară cari, din întunericul carcerilor, din lagăr și câmpuri de concentrare, din mine și beriene, din munci și bălti unde luptă, așteaptă cu înfringurare ziua eliberării. Suntem aceia pentru că religia nu este un mijloc de a orbi pe cei simpli, ci suprafață morală, creațoare de civilizație, izvor de viață vesnică și de fericire.

Noi vrem să arătăm occidentului dreptatea cauzei românesti și importanța eliberării României pentru însăși viitorul întregiei Europe. Noi vrem să arătăm lumii întregi, drepturile României asupra Basarabiei și Bucovinei de Nord, vechi provincii românesti, răpite de ruși. Noi vrem să explicăm românilor din exil, nevoia unirii tuturor în jurul ideii de luptă impotriva dusmanului din țară. Noi vrem să devinem un instrument de documentare românească obiectivă și nici de cum un organ de polemică.

Atitudinea noastră va fi totdeauna demnă, stilul căt mai sobru. Vom evita orice fel de amenințări și insulte, indiferent de persoana în cauză. Nu vom ezita însă să denunțăm fără milă minciunile, lasătările și trădările acelor care conduce azi «politica» poporului român și ale acelor care, în exil, lucrează contra intereselor neamului și fac jocul puterii ocupante.

Lupta devine acum tot mai grea Dusmanul ocupă noui pozitii, realizează noi cuceriri, atât în spațiu național căt și internațional. Chiar asa fiind, noi nu avem dreptul nici la disperare, nici la renunțare. Exilul românesc trebuie să se mențină în poziție de atac. Lupta continuă și trebuie să continue și mai aprigă, și mai vie. Până la urmă, Adevarul va învinge. «Dacia» rămâne în luptă, pe aceiasi baricadă, ridicată în 1945 în Paris și continuată azi în Rio de Janeiro.

DACIA

organe du mouvement patriotique roumain

Directeur : GHEORGHE ARBORE

Rédacteur en chef : ZAMFIR TULNICERU

Fondateur : STELIAN BISOCIANU
Délégué politique : Dr. RADU BUZDUGAN
Délégué administratif : Prof. VASILE COSMINCOMITÉ D'ORGANISATION
Clement ION VELCESCO — NICOLAE ELDIU — Prof.
SMARANDA JIANU — Dr. DUWERAYA — CONSTANTIN
ANDRISCU — Iag ST. DOMNISTI

Spheres of influences or international co-operation?

by Grigore ARBORE

Wars chapter has — at least theoretically closed.

The world is waiting now for peace. Or better still, the world is looking now for peace.

Messengers, coming from every nation, are travelling rapidly from country to country and from city to city and from town to town, trying to find out the olive — palm bearer.

But the Goddess of peace is hiding.

Why does she?

Arent the castles built in her name and under her protection in America, Yalta and Potsdam, as charming as she could have dreamed of?

It is possible.

If that is the reason, the Goddess will go on building another collection of castles which will be added to the foundations of these buildings.

We're agreeing that the war was merely the consummation of one of the worst tragedies of humanity.

But if we analyse further that same chapter in the breathless cadence, on the international political chess-board, we see that the realisation of Peace means another tragedy, quite as impressive.

Not only that the problem of the sought peace is more difficult than the problem of the war itself.

A complex of geographical, economical, social and ideological factors, working simultaneously in different regions, in different ways creates serious, multiple and various difficulties to the mentioned problem.

But from the various impeding forces, the dominant characteristic seems to be that of the small and medium-sized countries which is established in the sphere of influence — idea that has been proposed, sustained and accepted at the Big Powers talks of Teheran, Yalta and Potsdam.

By applying this idea, the small and medium-sized countries would have to belong, in the future, to one of these « spheres of influence ». According to the above-mentioned principle, one could say that the creation of Peace is starting from a mechanical simplification of the world, in three spheres of so-called influence.

This means that every small or medium-sized State becomes automatically « influenced » by one of the dominating three.

Or expressed in technical words, humanity will be reduced to an electro-dynamics made of three « conductors » — each one on a certain number of « receptors ».

Certainly that thus a rationalisation of the working energy leads to a good result in mechanics, a worse in geopolitics.

But we believe that, in the world — the living world — organisation, the application of « mechanical » principles — with the introduction of these spheres of influence — is really the best generator of future conflicts.

The reason is obvious.

For the application of the sphere of influence, instead in spirit and in letter, the other, in every of the principle of national sovereignty of the small and medium-sized States.

How is this to be explained?

(Voir suite page 3.)

...par la puissance de Dieu,
par les armes offensives et
défensives de la justice...
au milieu de la mauvaise
et de la bonne réputation ;
étant regardés comme imposteurs ;
comme inconnus, quoique
bien connus ;
comme mourants, et voici
nous vivons...
notre bouche s'est ouverte
pour vous...

SAIN-T-PAUL.
II Corinthiens, 6.

Români

Tara noastră se află este în luptă.
În luptă celei mai nere robii.

Peste soiefi românești fălăuie steagul roșu
ucigaș de neamuri : Steagul Rusiei Sovietice.

Români,

Vă se spune că România e liberă.

Auzați însă strigătoare de ajutor al Fratilor noștri...

Auzați gheaiu plăzierii românești pe care strălucesc bacantele bolșevic...

Adevarul, libertatea, dreptatea și omnia, pe care Sovieticii le vână în lume, în tara noastră sunt : mișcări, nimicite, împătuje și crima.

Români,

Strigăt către toate zările lumii :

Liberate sau moarte.

MISCAREA PATRIOTICA ROMANA.

CNEAZUL par Tudor Dava

Io, cinești în dăhuil gheie

Zapălu statornic!

Vîrteasă vrea să grăiesc

Stai din statul bătrâneș

Insetat-să sa fie

Voa cum mi-a fost si me-

Căci nu am sănătatea

Prin ca apără o vîlăoare

Căci venea străin din pustă,

Nume că! își descur-

Sponca rolber de pieleacă

Căci sărbătorește drept

Lărgi zâmbete de la urmă

Căci sărbătorește drept

Sărbătoare sărbătoare!

Legă mea gorgan de patru

Făză de deșurună vară

Să răspingă corile

Cu privighetoriile

Cu oțelul cuțitul meu

Făză ca strâncă malulă

Sub măincă valului

Făză semini cum este cerul

Când se lasă urma gerul

Să-i avea toti, vell avea

Zodă cu lamură

De-a fosi culme în tunegare

De-a fosi apă ca zăboare

Post-am flacără și val

Căci nu am sănătatea

Să-i dă după cum nu moare

Flacără din lumărare

Nici eu n'am murit, nici eu

Când ma strîse vântul greu

Astăzi mă nădăuse

Că un vîntol de cenușe

Că o negură plăvă

Că buză sărăcădă

Că pălindă sărăc

Casa Verde